Mr. M.ČULITIS
~~47 Fu[illegible] Ave~~
Toronto
43 Elm [illegible] Rosedale

The Latvian Newspaper for Canada and U.S.A.
Published Twice Weekly
by the DAUGAVAS VANAGS
Editorial and Business Offices:
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada
Telephone — EM 8-0792
Editor in USA: A. Zvēriņš,
102—15 85 Drive Richmond Hill 18, N. Y. USA
Tel.: Virginia 9-7778
AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA

LATVIJA
AMERIKĀ

Nr. 35./160. SESTDIEN, 1953. G. 9. MAIJĀ 3. GADS

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās
Izdevējs — Apgāds DAUGAVAS VANAGS
Galvenais redaktors — INGRIDA VIKSNA
Redakcija un kantoris:
123 Huron St., Toronto, Ont. Canada
Telephone — EM 8-0792
ASV redakcija: A. Zvēriņš,
102—15 85 Drive, Richmond Hill, 18, N. Y. USA
Tel.: Virginia 9-7778
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā:
par 1 mēn. $1.50; par 3 mēn. $4.50;
par 6 mēn. $8.50; par 1 gadu $16.—
Sludinājumu maksa:
slud. daļā $1.40; tekstā $2.00
par vienu collas telpu 1 slejā

MIERA GRIBA — KREMĻA BLEFS

No Vašingtonas ziņo, ka Sav. Valstu vadošās personas jau esot samierinājušās norakstīt zaudējumos krievu iesākto miera ofensīvu, kas līdz šim nav devusi absolūti nekādus redzamus panākumus vai mazinājusi saspīlējumu pasaulē.

Tā kā komūnisti vēl joprojām Korejā turpina pamiera sarunu novilcināšanu, tad jāšaubās par viņu miera ofensīvas patiesīgumu. Tam tagad nāk klāt pēkšņā invāzija Laosā. Tāpat vēl līdz šim krievi nav reaģējuši uz Sav. Valstu prezidenta ģen. Eizenhauera 16. aprīļa runu, kurā viņš uzaicināja komūnistus savus miera piedāvājumus pārvērst darbos. Vienīgie darbi līdz šim ir bijuši jaunu agresiju veidā.

Tagad Rietumu diplomāti sāk nopietni šaubīties un domāt, ka krievi savas miera dūjas palaiduši tikai tādēļ, lai iesaistītu sabiedrotos ieildzinātās miera sarunās, kas aizkavētu Rietumu apbruņošanu, bet dotu mazliet vairāk brīva laika pašiem komūnistiem.

Ja nu stāvoklis patiešām ir tāds, tad komūnisti ir izspēlējuši ļoti rupju kļūdu, īpaši sākdami uzbrukumu Laosai šādā saspīlētā cerību laikmetā. Tagad jaunais komūnistu uzbrukums jau paspējis sacelt kājās visas Sav. Valstis un amerikāņi baidās, ka komūnistu īstais mērķis varētu būt visas bagātās Dienvidaustrumāzijas sagrābšana savā varā.

VIŅU ĪSTIE NODOMI KOREJĀ

SLIMO UN IEVAINOTO KAŖA GŪSTEKŅU ATBRĪVOŠANA TIKAI KOMŪNISTU ĒSMA, LAI SABIEDROTOS PIESPIESTU NOLĪGT KOMŪNISTIEM IZDEVĪGU MIERU.

Panmundžomā joprojām bez pārmaiņām. Komūnisti gan runā par mieru, bet darīt tāpat neko nedara. Ja viss notiek pēc komūnistu prāta, tad sarunas var ilgt bezgalīgi. Ķīnieši lieto ne tikvien visus vecos trikus, bet pēdējo sešu mēnešu laikā piemācījušies klāt arī dažus jaunus.

Miera sarunās komūnistu galvenais taktikas pamatprincips ir novilcināšanās. To viņi ar labiem panākumiem lietoja pagātnē un to pašu viņi mēģina darīt arī tagad. Mēneša laikā, kopš atsāka sarunas par gūstekņu atbrīvošanu, sabiedrotie stieg arvienu dziļāk un dziļāk, un skaidrība ir tikpat tālu, ja ne tālāk kā pagājušā gadā. Komūnisti bija domājuši, ka, atbrīvodami dažus slimus un ievainotus kaŗa gūstekņus, viņi tā iekārdinās sabiedroto apetītu, ka tie būs ar mieru ielaisties jebkuros darījumos, lai nolīgtu mieru un dabūtu atpakaļ visus savus gūstekņus. Tai pašā laikā nav jāaizmirst: ja komūnisti domāja, ka sabiedrotie gribēs nolīgt mieru, tas būs miers saskaņā ar komūnistu prasībām.

Atkal piekrāpuši

Tagad noskaidrojies, ka pat slimo un ievainoto kaŗa gūstekņu apmaiņā komūnisti nav turējuši savu vārdu un piekrāpuši sabiedrotos. Bija runāts, ka tiks apmainīti visi slimie un ievainotie gūstekņi. Sabiedrotie tā arī darīja un atlaida mājās pāri par 6000 komūnistu kaŗavīru, saņemot pretī tikai 684 Apvienoto Nāciju kaŗavīrus. Visu gūstekņu vietā komūnisti atbrīvoja tikai daļu. Pēc atbrīvoto gūstekņu stāstiem Ziemeļkorejas gūstekņu nometnēs vēl joprojām atrodas neveseli amerikāņu un viņu sabiedroto kaŗavīri, kurus komūnisti gan solīja apmainīt, bet vēl līdz šai dienai nav savu solījumu pildījuši.

Bet gūstekņu apmaiņai bija arī vēl cita nozīme. Ar tās palīdzību komūnisti panāca pamiera sarunu atsākšanu. Sākumā ķīnieši patiešām izturējās tā, it kā arī viņi būtu ieinteresēti pamiera nolīgšanā.

Pēc izdarītām aptaujām sabiedroto gūstā esošo ienaidnieka kaŗavīru starpā izrādījās, ka 46.918 kaŗavīri nevēlas atgriezties mājās pie komūnistiem. Sav. Valstis uzsver, ka viņu atgriešanās nebūs piespiedu kārtā. Bet komūnisti atzīst tikai savas prasības, un tā izskatās, it kā viņi un nevis sabiedrotie ir uzvarētāji. Tādēļ viņi arī noraidīja sabiedroto priekšlikumu izvēlēt Šveici par neitrālo valsti, kuras pārraudzībā atstāt tos gūstekņus, kas nevēlas atgriezties mājās.

Bet ķīniešiem piedurknē vienmēr paslēpta kāda kārts. Tā arī šoreiz komūnisti prasa, lai sabiedrotie nosūta gūstekņus uz kādu neitrālu Āzijas valsti un tad lai atļauj komūnistu aģentiem seši mēneši laika, lai mēģinātu viņus pārliecināt atgriezties pie komūnistu ticības. Ja arī vēl pēc šādām sešu mēnešu mocībām kāds no viņiem negribētu atgriezties, ka tad viņa likteni izšķirtu politiskā konference, kas sekotu miera nolīgšanai.

Sav. Valstis par tādiem plāniem negrib ne dzirdēt, baidīdamās, ka tie tikai vēl vairāk varētu aizkavēt patiesa miera iestāšanos.

Un tā Panmundžomā nekas nav mainījies. Sabiedroto pārstāvis ģen. Harrisons apvainoja komūnistus, ka tie lietojot pamiera sarunas kā dūmu segu saviem īstiem nodomiem un ka viņu runās par mieru Korejā neesot ne mazākās drusciņas patiesības. Sākumā komūnisti it kā bija ļoti priecīgi, ka izvēlēta Pakistāna to gūstekņu pārraudzībai, kas negrib atgriezties mājās. Bet tālāk par teicienu „Jūsu doma ir apsveicama" viņi vēl nav tikuši.

8. maijs — tautas sēru diena

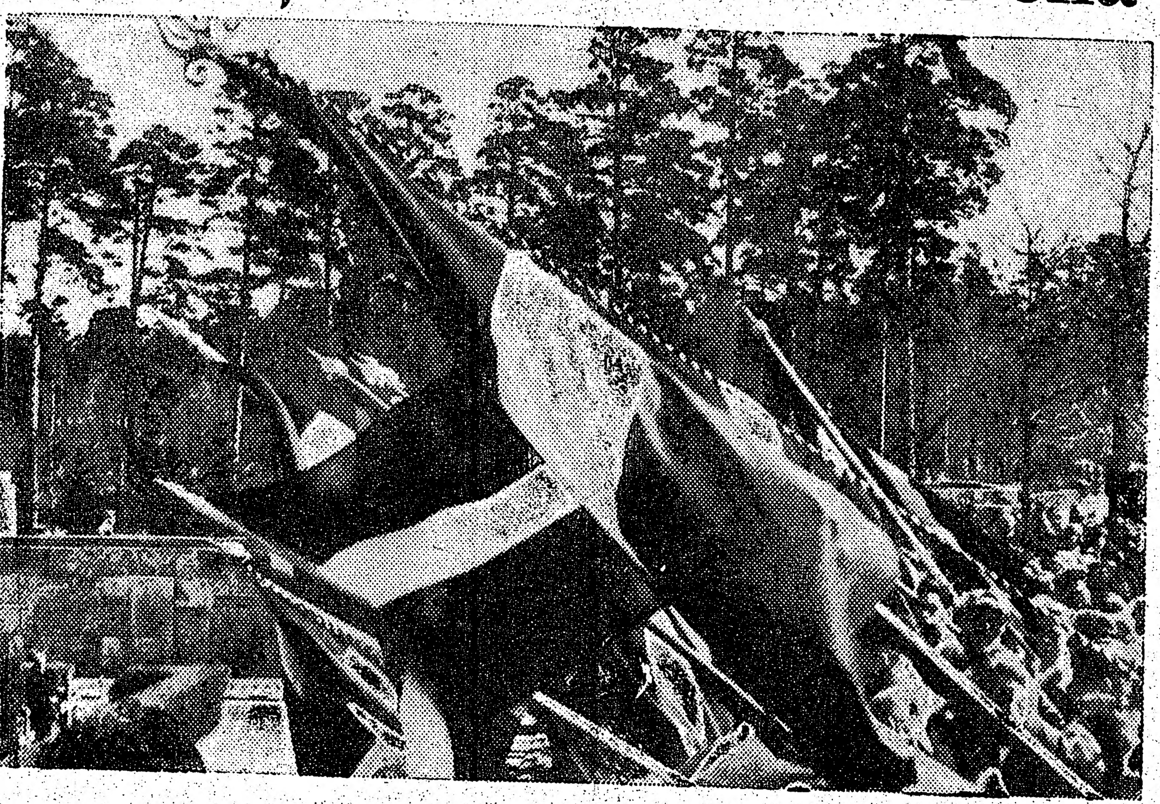

BRĪVĪBAI SVAIDĪTIE SARKANBALTSARKANIE KAROGI 8. MAIJĀ PĒDĒJOREIZ NOLIECĀS UN ATVADĀM SVEICA POSTAM UN IZNĪCĪBAI NOLEMTO LATVIEŠU DZIMTO ZEMI

It kā nokaunējusies par cilvēku nelietībām, saule, slīdot pāri Kurzemes postažai, laiku pa laikam noslēpa savu vaigu aiz mākoņu blāķiem. Zem dzīvības nesējas, citkārt tik spožās Kurzemes saules, kā baisma ugunsčūska, izlocījusies no Nīcas jūrmalas līdz Rīgas jūras līcim, tagad raustījās un elsāja asinīm piemirkusi cīņu josla. Tur vīri, cieti kā dzimtenes krams, atvairīja mežoņu triecienus, kas neatlaidīgi sekoja viens otram un kā milzu veseŗa sitieni drebināja Kurzemes pamatus, postīja mājvietas un nāvēja cilvēkus, kuŗi bija apņēmušies aizstāvēt savu zemi un tiesības dzīvot.

Saule lēni tuvojās rietam, uz pēdām tai sekoja liktenīgā 8. maija nakts. No rietumiem sāka pūst smacīgi vēji, kas Kurzemes debesloku pārvilka ar biezu, melnu mākoņu segu. Nezinā satrauktiem skatiem vērojot melno mākoņu padebešus, Kurzemes pēdējā stūrītī iespiestajai latviešu tautas daļai uzmācās bažas un nenovēršama ļaunuma nojautas, jo pasaules notikumu chaosā brīvās cilvēces vadoņi bija sākuši runāt ar komūnistiem vienu valodu un liet viņu indīgās dziras kausā vecās pasaules tīro atziņu dzidro sulu... Mākoņi pieņēmās, sabiezēja un sāka sijāt sīks, miglots lietus: iestājās piķa melna, lipīga, cilvēka acij necaurredzama iznīcībai nolemtās brīvās Kurzemes pēdējā nakts.

Melnajos mākoņos kā briesmas vēstītāji kāvi šaudījās cīņu laukos aizdegto lielsārtu atblāzmojumi. Bija jau pāri pusnakts stundai, kad saņēmām briesmīgo vēsti: diplomātiski formulētu nāves spriedumu latviešu tautas brīvībai. Kapitulācijas dokuments liecināja, ka Kurzeme ar visiem viņas varoņiem, sievām un bērniem atdota komūnistiem, citiem vārdiem — nolemta āzlātu apgānīšanai, izlaupīšanai un verdzināšanai. Un tas nozīmēja, ka ar Rietumu svētību jau nākošajā dienā vaļā palaistie mongoļi mūsu zemē laupīs, izvaros, slepkavos, deportēs. Kapitulācijas līgumā bija paredzēts ieročus nodot krieviem turpat Kurzemē. Tātad nenovēršamās zvērības bija lemts mums pašiem pieredzēt, piedzīvot, paciest vai mirt.

Un tagad nu tūkstoš jautājumu joņoja cauri smadzenēm; dvēsele nakts tumsā, šķita, krūtīs kvēlojam kā nedzēšamu sāpju lāpa. Nebija neviena, kas zinātu, ko darīt rītu: turpināt bezcerīgu cīņu, mēģināt glābties vai arī mirt no paša rokas?

Trauksmainās nakts stundas aiztrauca smagās pārdomās, saprāta un dzīvības instinkta cīņā. Un kad 8. maija rītā, pēc tumšās nakts, šoreiz kā nāves sabiedrotie, atspīdēja pirmie saules stari un krievu lidmašīnas, kur vien spēdams, vēl pēdējā brīdī sāka sēt nāvi, lēmums bija gatavs: glābties!

Un tiešām, daudziem latviešiem radās izdevība glābt savu kailo dzīvību. Tie, kurus vēlāk tiesāja kā kaŗa noziedzniekus, saprata nelaimē iegrūstos latviešus un, cik spēdami, glāba katru no sarkanām briesmām, aizvedot pāri jūrai svešumā.

Tā dzimtenē pienāca pēdējās stundas, kad brīvībai svaidītie sarkanbaltsarkanie karogi, ko vīri vēl turēja savās dzelžainajās rokās, pēdējoreiz noliecās un atvadām sveica dzimto zemi, kad mežu biezokņos vietu vietām atskanēja pēdējais Dievs, svētī Latviju!

Šajās pašās stundās Rietumu dievnamos sāka svinīgi gavilēt uzvaras zvani, bet Kurzemē, čekas moku pagrabos, latviešu tauta dvesa izmisīgus mocekles vaidus...

Kopš šīs baigās dienas to latviešu mūžā, kas 8. maijā ar kailo dzīvību aizbēga no nāves, jau pagājuši 8 gaŗi trimdas gadi: kā tukši rati, kurus velk pamests rumaks pa pasaules grumbuļainajiem ceļiem, tie aizgrabējuši mūžībā. Cik būs vēl šādu gadu? Vai ir kāds cilvēks kristīgo pasaulē, kas apzinātos savu vainu pret latviešu tautu... un vai kādreiz to izpirks?

J. V-ls

KAŖŠ INDOĶĪNĀ
Jauns sarkano manevrs

ČETRAS DAŽĀDAS IEŅAIDNIEKA SPĒKU SMAILES GATAVAS CIRST ČETROS DAŽĀDOS VIRZIENOS, FRANČI PILNĪGĀ NEZIŅĀ PAR IEŅAIDNIEKA TĀLĀKIEM NODOMEM.

Apmēram puse no visas Laosas karalistes jau atrodas komūnistu rokās. 30.000 ienaidnieka kaŗavīri izpletušies visas valstiņas platumā, izveidodami četras smailes, kas kuŗu katru brīdi var sākt virzīties uz priekšu... bet kurā virzienā? Militārie lietpratēji domā, ka pirmais uzbrukuma mērķis būs Laosas galvaspilsēta Luangprabanga. Komūnisti no pilsētas atrodas vairs tikai 9-12 jūdzes. Savās pašreizējās pozicijās komūnisti ir jau kādas piecas dienas, tādējādi dodot pilsētas aizstāvjiem iespēju gaisa ceļā pievest palīgspēkus.

Laosā drīz sagaida lietus perioda iestāšanos. Tas, ja ne pavisam neapstādinās, tad katrā ziņā stipri palēninās kaŗa darbību. Sakarā ar lietus perioda tuvošanos, daudzi franču virsnieki pielaiž domu, ka komūnistu uzbrukumi var tikt vērsti nevis pret Luangprabangu, bet gan pret jauno galvaspilsētu un valdības sēdekli Vietniani, jo, to ieņemdami, viņi lietus periodu varētu izlietot jaunas valdības dibināšanai tagad atejot ziemeļu virzienā pa tām pašām pēdām, pa kurām sākās viņu uzbrukums Laosai. Franču virspavēlniecība domā, ka atvilkšanās iemesli meklējami vietējos laika apstākļos, jo lietus periods, paredzams, iestāsies jau nākošā nedēļā, kad kaŗa darbība nav iespējama.

Pēdējās dienās Indoķīnā ieradušies pirmie gaisa transporti no Sav. Valstīm: sešas milzu transportlidmašīnas, kas katra spēj uzņemt 78 apbruņotus kaŗavīrus un vieglos tankus. Tas nozīmē, ka franči varēs paātrināt Luangprabangas nostiprināšanu un nodrošināšanu ar aizstāvēšanai nepieciešamo kaŗaspēku.

KOMŪNISTI PĒKŠŅI SĀKUŠI ATKĀPTIES

Franču virspavēlniecība ziņo, ka komūnistu vienības pārtraukušas Laosas galvaspilsētas aplenkšanu un atvelkas ziemeļu virzienā. Tas varētu arī nozīmēt, ka invāzija Laosā beigusies.

Franču aviācijas novērotāji ziņo, ka džungļu ceļi esot pilni nogurušiem komūnistu kājniekiem, kas

TLB, DV un TLSK
š. g. 15. maijā, plkst. 20.15, Poļu zālē, 1087 Queen St. W rīko
Dr. K. ULMANA PIEMIŅAS AKTU
AR
KONCERTU—BALLI
I Referēs bij. sab. lietu min. ALFRĒDS BĒRZIŅŠ
Koncertā piedalās vīru dubultkvartets KALVIS un INTA PURVA (deklamācijas)
II Pēc koncerta DEJA
Spēlēs labs orķestris. Atspirdzinājumi
IEEJA $1.00

Velta Toma

KURZEME KRITUSI

Kurzeme kritusi! Nodrebiet, vīri!
Vergu nakts vāžas pār mūsu zemi,
Sīva vara valda par mūsu tautu —
Ne spēkā veiktu, ne kaŗā kautu.
Nodrebiet, vīri!

Kurzeme kritusi! Nobāliet, sievas!
Mūsu cilts likta likteņa rokā,
Tēvu vaidi vaida no senču rijām —
Kad brīvi tapsim, cik brīvi bijām?
Nobāliet, sievas!

Kurzeme kritusi! Aizsedzies saule!
Nava vairs gaismas pasaules ārēs,
Nava vairs prieka bez latvju brīves —
Nav tautai zemes, nav tautai dzīves —
Kurzeme kritusi! Aizsedzies, saule!

1945. g. 9. maijā

Latviešu draugs Armstrongs jaunā amatā

ASV iestāsies par visu tautu atbrīvošanu no komūnistu jūga. — Jāorganizē atbrīvošanas armijas.

Pazīstamais latviešu draugs, bij. ASV Kongresa loceklis no Misūri O. K. Armstrongs iecelts par publisko lietu direktoru Valsts departamentā. Savā pirmā runā, kas ievietota ASV laikrakstos 3. maijā, Armstrongs paziņoja, ka Eizenhauera valdības nākošais gājiens aukstajā kaŗā būšot prasība nekavējoties atbrīvot visus tos kaŗa gūstekņus Korejā, kas izteikuši vēlēšanos cīnīties Apvienoto Nāciju pusē.

„Būtu netaisni nodot šos gūstekņus kādai neitrālai valstij. Korejiešu gūstekņi atrodas paši savā zemē. Tiem, kas izvēlējušies palikt savā zemē un grib cīnīties par tās atbrīvošanu, jādod iespēja to darīt. Ķīniešu gūstekņiem jāatļauj doties uz Formozu, lai tie varētu piedalīties savas zemes cīņā par brīvību," teica Armstrongs.

Šis projekts ietelp ASV ārlietu politikas jaunajā četru punktu programmā, kurā ASV paredzēta vadītāja loma pasaules atbrīvošanā no komūnisma. Armstrongs paskaidroja, ka Amerikas slepenais ierocis esot psich°loģiskā ofensīva aukstajā kaŗā. Šīs psicholoģiskās stratēģijas asmenis esot Eizenhauera un Dallesa izteiktais ideāls, ka jāatbrīvo visas tautas, kas tagad atrodas komūnistu varā. Jāuzaicina kaŗavīri, kas ir komūnistu dienestā, pārnākt demokratisko spēku pusē. Katram pārbēdzējam jāapsola aizsardzība un aprūpe un tam jādod iespēja piedalīties savas dzimtenes atbrīvošanas darbā. Jānoorganizē atbrīvošanas armijas, kas veidotos no visu komūnistu apspiesto tautu patriotiem, un tās jāietilpina Eiropas aizsardzības spēkos. Pārbēdzēji, Āzijas tautu piederīgie, jāietilpina spēkos, kas cīnās pret komūnismu Āzijā.

Armstrongs ir ALA's goda biedrs un Latviešu Nacionālā Centra goda prezidija loceklis. LNC atklāšanas vakarā Armstrongs savā runā latviešiem teica: „Es zinu, ko jūs gaidāt no mums. Tā ir stingra ārējā politika. Es zinu, ka jūs esat norūpējušies par mūsu līdzšinējo ārējo politiku. Mūsu nepareizā ārpolitika noveda pie sadarbības ar Staļinu. Tā bija drausmīga kļūda. Nevar jaukt boļševismu ar demokratiju, ļauno ar labo, nakti ar dienu."

Tagad mēs varam no sirds apsveikt Armstronga iecelšanu svarīgajā posteni, kas saistīts ar ārpolitikas veidošanu, un novēlēt viņam sekmes jaunajā darbā. Armstrongs bija viens no tiem amerikāņu valstsvīriem, kas pareizi izprata psicholoģiskās stratēģijas nozīmi un ieteica to efektīvāk izmantot aukstajā kaŗā pret komūnismu. Tagad, stājoties jaunajā darbā, viņam būs iespēja reālizēt iecerētās idejas. Viņa izstrādātā četru punktu programma cīņai par pasaules atbrīvošanu no komūnistu agresijas var dot labu iznākumu. Mēs, kam ir ilga pieredze cīņā pret komūnismu, varam ar dziļu gandarījumu noraudzīties, ka ASV ārlietu politika sāk iet jaunus ceļus un izraudzījusies par savu cēlo mērķi — brīvību visām tautām pasaulē.

A. Zv.

FRANCIJAS POLITISKAIS STĀVOKLIS

Katrs 4. franču vēlētājs balso par komūnistiem

Nekāda vara nespēj atbrīvot franču vēlētājus no komūnistu žņaugiem. Pirms katrām vēlēšanām dzird cerību pilnus minējumus par gaidāmiem komūnistu zaudējumiem, un pēc katrām vēlēšanām, balsis skaitot, noskaidrojas, ka vismaz 25 proc. vēlētāju balsojuši par komūnistiem, t. i. katrs ceturtais franču vēlētājs simpatizē komūnismam, un tas kopskaitā ir 5 milj. cilvēku.

Arī šoreiz komūnistiem tas ir izdevies vietējās vēlēšanās, kas notika visas valsts apmēros. Sav. Valstu miljardi lietas apstākļus negroza, valdības maiņa Maskavā nav mainījusi Francijas komūnistu nostāju. Tāpat nepalīdz arī valdības pretkomūnistiskā rīcība. Nav nekādu līdzekļu, lai šo sērgu apkaŗotu. Komūnistu partija ir lielākā un spēcīgākā par visām partijām Francijā.

Amerikāņu ārpolitika ļoti stipri atkarājās no Francijas nostājas. Vispirms jau Eiropas aizsardzībai Sav. Valstīm nepieciešams Francijas dzīvais spēks, franču bazes un franču sadarbība ar Rietumvāciju. Ziemeļafrikā milzu amerikāņu gaisa bazes ir atkarīgas no franču sadarbības. Dienvidaustrumāzijā Sav. Valstis liek visas savas cerības uz frančiem, ka tiem izdosies atsist komūnistu uzbrukumu. Tā, apcerot Francijas nozīmi, mēs kopskatā redzam, ka Sav. Valstīm tā ir ļoti nepieciešama cīņā ar Padomju Savienību. Sav. Valstis paļaujas uz Franciju ne tikvien Tālajos Austrumos, bet arī Eiropā. Bet vēlēšanu iznākumi liek amerikāņiem neziņā grozīt galvas un domāt, vai viņi drīkst uz Franciju paļauties tik svarīgos jautājumos. Ja arī valdība ir ar stingru pretkomūnistisku nostāju, tad tā tomēr nevar ignorēt 5 miljoni balsu.

Pašā Parīzē franči uz dzīvi skatās cerību pilnām acīm. Tas sakarā ar pastāvošām nesaskaņām pašā komūnistu partijā. Arī franču komūnistu starpā notiek cīņa par varu, un to iztulko kā vājuma pazīmi.

PĀRTRAUKTAS ANGLIJAS — ĒĢIPTES SARUNAS

Kairo. — No Ēģiptes ziņo, ka ministru prezidents ģen. Nagibs, kas izdzina trimdā Ēģiptes karali Faruku, esot izteicies, ka viņš labprāt gribētu, ka Ēģipte kļūtu republikāniska:

„Kā vienkāršs Ēģiptes pavalstnieks es gribētu redzēt, ka Ēģiptē ar laiku visa noteikšana pāriet pašas tautas rokās. Pēc manām domām monarchija ir savu laikmetu pārdzīvojusi un nav vairs piemērota šim laikam, kurā mēs dzīvojam."

Starplaikā Anglijas — Ēģiptes sarunas Suecas kanāla jautājumā atkal nonākušas strupceļā un atliktas uz nenoteiktu laiku, ne vienai ne arī otrai pusei nenākot ne pie kādas skaidrības.

Jāatrisina Viļņas jautājums

Lietuvju laikrasts Tėviškes Žiburiai Toronto, nāk ar ierosinājumu izveidot neoficiālu lietuvju un poļu komiteju, kas pētītu iespējas, kā atrisināt Viļņas problēmu. Laikraksts domā, ka iniciātīva jāuzņemas lietuviešiem.

Polijas bij. ministru prezidents Mikolaičiks paziņojis, ka viņa mērķis ir radīt jaunu Poliju, kuŗas teritorija stieptos no Oderas un Neisas rietumos līdz Polijas agrākai austrumu robežai, ietveŗot Viļņu un Ļvovu.

Dr. P. BĀRDIŅŠ
Pieņem slimniekus 740 SPADINA AVE, (pie Bloor) TORONTO
no plkst. 5—7 pp. Pārējā laikā pēc vienošanās pa telefonu:
Kabinetā RA 7203, mājās KE 5628

Apmeklējiet ĢIMENES DIENU 10. MAIJĀ, PL. 11.20 RĪTĀ TORONTO, SV. ANDREJA BAZNĪCAS TELPĀS

LATVIJA

Redakcija patur tiesības īsināt manuskriptus ... Neizlietotos manuskriptus neuzglabās, bet uz vēlēšanos nosūta atpakaļ, ja būs pievienota pastmarka.

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas var arī neatbilst redakcijas viedoklim.

BEZ CEĻA

A. KRODERS

Nesen teiktajā ASV prezidenta Eizenhauera runā mums atklājās ideju vīzijas par nākošo dzīvi, bet jaunradītājas idejas ir meklētas jau visus pēdējos gadu desmitus.

Rietumu pasaulei ideju netrūkst.. Eiropas intellektuālie avoti joprojām ir pārbauditi.

Bet trūkst rīcības plāna, jo trūkst gribas, kas diktētu šāda plāna radīšanu. Voluntārā ziņā Eiropa ir smagā krizē. Intellektuāli eiropiešu resp. visas Rietumu pasaules plāns sen jau būtu formulēts, jo bezgala daudzas reizes ir izsacīts, kāda būtu šai laikmetā nepieciešamā rīcība, lai novērstu labākas pasaules pamatšķērsli. Un tomēr plāna nav. Un ja Džems Barnhēms nāk jau ar formulētu plānu, tad tā pati liberālā pasaule, kas idejā prasa vispirms brīvību visiem, šo Barnhēma plānu sauc par — „fantastiskiem atbrīvošanas priekšstatiem!" Tātad plāna nav. „The Struggle of Europe" autors Česters Vilmūts konstatē, ka Rietumi karā gan bijuši uzvarētāji, bet nav uzvarējuši miera frontē, jo Staļins no pirmā brīža Jaltā, Teherānā, Potsdamā zinājis, ko grib un kādi viņa nodomi pēc kaŗa, bet to nav zinājuši Rietumu valstsvīri, zinādami vienu vienīgu mērķi: sakaut Hitlera Vāciju un tālāk vairs nedomāt. Apdāvinātais Pauls Sethe, vairāku grāmatu autors par pasaules politiku, apceļojis Franciju, pastāsta, kādā neziņā par rīcības mērķiem dzīvo Francija. Valters Lipmanis vienā laikā ar Pravdas kārdinātājiem rakstiem publicējis savu viedokli, starp citu sacīdams to pašu: „Amerikai ir gan lieliskas idejas un augsti mērķi, bet nav nekādu plānu šo mērķu sasniegšanai."

Kāds ir plāns boļševisma iznīcināšanai, kuŗam pastāvot, sociālās tiesību valsts reālizēšana globālā apmērā ir neiespējama? Četru lielvalstu sarunas? Tas taču nav nekas cits, kā atjaunotas Jaltas un Potsdamas! Nekas Maskavai nav tik pieņemams, kā — „sarunas", jo tur viņi labi zina savas milzīgās priekšrocības. Radio raidījumi apspiestajiem aiz dzelzs priekškara? No Ņujorkas šiem apspiestajiem stāstīt, cik viņiem ļauni klājas boļševisma jūgā!? Saukt, lai viņi saceļas pret šo ļaunumu? Bet tas taču nozīmē pavisam ačgārnu ideju: apspiestajiem, kuŗi jau atrodas boļševisma jūgā, ir jāatbrīvo brīvā pasaule no Maskavas apdraudējuma! Bet atbrīvot verdzības postā esošos miljonus taču būtu brīvās pasaules vēsturiskais uzdevums, kas izriet no Atlantikas chartas, Apvienoto Nāciju cilvēka tiesību deklarācijas gara un arī formulētā satura!

Mums jāsaka, ka nav nekā ačgārnāka,kā sagaidīt brīvās pasaules atpestīšanu no Maskavas draudiem, rosinot Maskavas gūstā esošo vergu saškeļšanos! Mums ir jāsaka, ka tas šos draudus nenovērsīs un ka šāda politika ir tikai brīvo nāciju sirdsapziņas mierināšana,it kā tā būtu veikusi savu pienākumu pret postā iedzītajiem miljoniem.

Brīvā pasaule ir pareizi ieskatījusi, ka Kremlis atzīst un respektē tikai vienu argumentu: varu un spēku. Tādēļ notiek bruņošanās, tādēļ notika pretestība Korejā, kur tomēr pietrūkst gribas panākt, kas bija apsolīts. Bet mums, kas esam totāli atbruņoti materiālā ziņā, ir jāpieteic brīvajai pasaulei sava līdzdalība idejiskās apbruņošanās laukā, kas ir vismaz līdzvērtīga materiālās apbruņošanās spēkam. Mums ir jāveicina ieskats brīvajā pasaulē, ka nevis no Ņujorkas apspiestajiem jāstāsta par boļševisma postu, bet brīvās pasaules ļaudīm jāpanāk vienprātīga pārliecība par šo postu un par nepieciešamību to novērst visā pasaulē. Ja Maskava sajutīs šādu idejiskās vienprātības spēku, tikai tad būs jēga materiālās apbruņošanās milzīgajām pūlēm. Šādu pārliecību panākt brīvajā pasaulē ir visu apspiesto naciju emigrantu vispirmais un varbūt vienīgi nepieciešamais darbs, kas jāuzņemas mums nacionālām vadītājām organizācijām, kas mums, latviešiem, diemžēl, vēl tikai jārada.

Paralēli šādam idejiskās apbruņošanās darbam un tā sekmēm rīcības plāni radīsies kā nepieciešamas sekas.

DAUGAVAS VANAGI

DV TORONTO NODAĻAS BIEDRU PILNSAPULCE

notika 3. maijā, DV namā, Huron ielā. Sapulcē bija ieradušies 82 biedri. Sapulci vadīja K. Purmalis; protokolēja V. Skudra. Pēc iepriekšējās pilnsapulces protokola nolasīšanas, nod. valdes priekšsēdis I. Jankovskis sniedza pārskatu par aiztecējušā gada cet. norisi Toronto nodaļā. Biedru skaits palielinājies par 51 jauniem biedriem un pašreiz ir 336 biedri. Uzstādītais kultūrālo sarīkojumu plāns īstenojies pilnā apmērā un devis labus materiālus ienākumus, kaut gan 2 sarīkojumi rīkotājiem nesuši zaudējumus. 23. maijā notiek mantu loterija, no kuras paredzēts invalidu aprūpei ieņemt $400.00.

No Vācijas nesen atbraukušais DV Biļetena bij. galv. redaktors Rubess izjustos vārdos pieskarās latviešu kaŗa invalidu un grūtdieņu stāvoklim Vācijā. Vēl vienmēr šo kaŗa un trimdas upuru dzīves izjūta nav pilnīgi nodrošināta, kaut arī Invalidu nams Bērzainē un piesūtīto ziedojumu pareiza sadale ievērojami atvieglinājusi smagāk cietušo kaŗa invalidu aprūpi. Runātājs uzsvēra latviešu kaŗa [illegible] vīru lielo uzupurēšanos, [illegible] viņu regulārie ziedojumi stipri pārsniedz materiāli labāk nostādīto tautiešus Amerikas kontinentā. Pēc viņa domām ļoti labs invalidu un citu grūtdieņu aprūpes veids ir tas, ko īsteno DV Toronto nodaļas dāmu komiteja: pēdējā uzņēmusies pilnīgu aprūpi par 5 latviešu grūtdieņu ģimenēm Vācijā. Būtu ļoti vēlams, ka arī pārējās latviešu organizācijas sekotu šim priekšzīmīgam solim un izraudzītos aprūpei dažas kaŗa invalidu — grūtdieņu ģimenes. Pārrunājot pārslogoto sarīkojumu programmu Toronto, sapulces dalībnieki vienojās, ka sadarbība ar pārējām 32 Toronto latviešu organizācijām ir no[illegible] teikti vēlama un atbalstāma, bet no DV finanšiālie ienākumiem nemazāk kā 1/4 nododama invalidu un grūtdieņu aprūpei. — Vairāki runātāji izteica neapmierinātību, ka Toronto organizāciju sanāksmēs biedrībām ar 350 — 400 biedriem ir tikai viena balss, līdzīgi kopām un biedrībām ar tikai 10 — 15 biedriem. Sanāksme vienprātīgi pilvaroja Toronto nod. valdi arī turpmāk pārstāvēt DV organizāciju apspriedēs, prasot, lai pārējās organizācijas respektē DV prasības. Pretējā gadījumā DV paturs brīvas rokas.

Nākošai Kanadas DV delegātu pilnsapulcei, kuŗa notiks pulkv. Januma viesošanās laikā Kanadā, Toronto nodaļa izraudzīja šādus delegātus:

I. Vīksnu, Auguli, Maksiņu, Šķobi.

JĀNORĒĶINĀS PAR LOTERIJAS BIĻETĒM

DV Toronto nodaļas valde lūdz biedrus, kuŗi saņēmuši izpārdošanai loterijas biļetes, norēķināties par minētām biļetēm līdz 16. maijam.

Pēc minētā datuma visas izsniegtās biļetes uzskatīs kā izpārdotas.

Nodaļas kasieris sastopams DV namā katru otrdienu un ceturtdienu no 7—9 vakarā.

Citā laikā norēķinus par loterijas biļetēm var nodot arī LA redakcijā vai nosūtīt DV Toronto nodaļai.

DV Toronto valde

PIRMAIS LATVIEŠU UZŅĒMUMS HAMILTONĀ

N. ZITMANIS ATVĒRIS ZELTLIETU UN PULKSTEŅU VEIKALU

22. aprīlī Hamiltonā ir atvērts pirmais latviešu uzņēmums ar nosaukumu Atlantic Jewellery and Watch Co. Šis zeltlietu un pulksteņu veikals — darbnīca atrodas vienā no galvenajām Hamiltonas ielām pilsētas centra, 170 James St. N. Veikala vadītājs Mārtiņš Zitmanis ir plaši pazīstamais Rīgas tirgotājs, kuŗam Rīgā Vaļņu ielā bija liels pulksteņu vairumtirdzniecības un vēlāk arī auto pārstāvības uzņēmums. Viņa firma pārstāvēju si mums tagad tik labi pazīstamos GMC automobiļus, kā arī Fiat un Renaut auto firmas. Krievu okupācijas laikā viņa uzņēmums tika nacionālizēts, bet vācu laikā atkal atjaunots, kad M. Zitmanis pārstāv vācu auto firmas, visvairāk Opel. 194. gada rudenī kopā ar citiem latviešiem dodas trimdas gaitās, kur apmetas uz dzīvi Hamburgā. Šeit uzņēmīgais latvietis ar vairākiem dalībniekiem nodibina auto transporta firmu, kuŗa darbojas līdz izbraukšanai uz Kanadu 1949. gadā. Kanadā M. Zitmanis dzīvo Montreālā, kur 4 gadus strādā kādā juvelieru un pulksteņu darbnīcā, šai laikā izpelnīdamies savas darba vietas atzinību un pēdējā laikā strādādams par nodaļas vadītāju.

Pag. gada beigās un šī gada sākumā M. Zitmanis dodas uz Šveici un Vāciju, kur nodibina tiešus sakarus resp. atjauno vecos sakarus ar Šveices un Vācijas pulksteņu firmām, kā arī Bavārijas keramikas izstrādājumu rūpnīcām un mākslas darbnīcām.

Jaunatvērtais veikals atrodas uz James un Cannona ielas stūŗa, un tajā dabūjami pulksteņi, rotas lietas, porcelāna un kristalla izstrādājumi.

Ir sestdienas pēcpusdiena, kad iegriežos pirmajā latviešu veikalā Hamiltonā un, lai gan ārā nepārtraukti līst, cilvēki nāk un iet. Visvairāk latvieši, cits pērk kādu iesvētību dāvanu, cits sev rokas pulksteni, bet citi atkal atnesuši savus Šveices un Vācijas pulksteņu labošanai.

Ikvienu ienācēju laipni saņem pats veikala vadītājs ar kundzi Veikals iekārtots ar atzīstamu gaumi, ļoti moderni un eleganti. Aiz veikala neliela pulksteņu un juvelieru darbnīca,, bet pagraba telpās plaša noliktava ar veikala precēm, visvairāk Šveices un Vācijas ražojumiem.

Uz veikala letas es redzu arī P. Brīvkalnes koncerta afišu un koncerta biļetes, kas šeit dabūjamas iepriekšpārdošanā, kas lieku reizi apliecina, ka jaunais veikals būs arī liels atbalsts latviešu sarīkojumu izziņošanā un atbalstīšanā.

Tuvākā laikā paredzēts iekārtot arī latvisko rotas un piemiņlietu nodaļu. Atvadoties jautāju, kas ir pārējie latvieši, šī uzņēmuma akcionāri, bet M. Zitmanis smaidot atbild, ka tas pagaidām ir mazs firmas noslēpums, kas atklāsies tuvākā nākotnē.

Cerēsim, ka latviešu sabiedrība Hamiltonā pienācīgi novērtēs šo mūsu tautiešu pasākumu un to visiem spēkiem atbalstīs, tādējādi paši ietaupot lieku dolaru.

J. Gailītis

AICINĀJUMS

LNAK Kultūras un Izglītības nozarei arvien pieprasa lektorus, it sevišķi mazākās latviešu kopas. Temati aptveŗ dažādas nozares, sākot ar saimnieciskiem un beidzot ar nacionālpolītiskiem jautājumiem. Ievērojot šādu referātu lielo nozīmi garīgās rosmes veicināšanā, Kultūras un Izglītības nozare nākotnē ņem piešķirs vislielāko uzmanību.

Lai sastādītu jaunu lektoru sarakstu, Kultūras un Izglītības nozare laipni lūdz agrākos referentus pārreģistrēties, kā arī pieteikties jauniem, uzdodot vārdu, uzvārdu, adresi un tematu, par kuŗu vēlas referēt.

Ziņas lūdz iesūtīt LNAK Kultūras un Izglītības nozarei, St. Andrews Ch., Jarwis and Carlton Et., P. O. Box 285, Tem. "A", Toronto, Ont.

LNAK Kult. un Izgl. nozare

MEKLĒ MANTINIEKUS

Latvijas sūtniecība 87, Eaton Place, S.W. 1., aicina pieteikt tuviniekus šādiem mirušiem Latvijas pilsoņiem:

Erasts Vilnis, dzim. 28. 6. 1907., Mērsraga p.; miris 5. 2. 1953. uz jūras. Jēkabs Klaviers, ap 45 g. v.; miris 13. 3. 1953., Anglijā. Antons Balūds, dzim. 20. 6. 1919.; miris 12. 4. 1953. Ziemeļafrikā. Alfreds Jasukenas, dzim. 15. 6. 1920. Jelgavā; miris 15. 4. 1953. Anglijā.

DARBS un BEZDARBS

Mājkalpotājas vieta ārsta ģimenē ar 4 bērniem. Priekšroka atraitnei bez bērniem, 35-45 vecumā.

Medical assistent (pieprasījumā nav minēts, vai jābūt Kanadā lic. ārstam vai ne) vajadzīgs ārsta birojā ar algu 500-600 dol. mēnesī. Pēc tuvākiem norādījumiem par abām darba vietām jāgriežas pie Dr. E. M. Law, Spirit River, Alta. Tel. 9.

LNAK saimn. inf. noz.

ŠĪS PERSONAS MEKLĒ

LNAK kartotekā tiek meklētas sekojošas personas:

Brūniņa Elfrida, Briedis Jānis-Alberts, Dārziņš Osvalds, Geske Elza, Janševskis E., Kislere Lidija, Kreišmane Lauma, Krēmers K., Kalējs Vilhelms, Lapiņš Kārlis, Laipenieks Miervaldis, Liepa Ida, Liepiņa Brigita, Lilienfelde Aija, Liviņš Arturs, Lejiņa Ilga (dzim. Siliņa), Pauzule Emilija, Pāvule Hermine, Poznaka Elza, Pinka Irma, Reinsons Visvaldis, Reķis Jānis un Austra, Reiss Augusts, Saksones Hildegarde un Silvija, Saulgriezis Rolands, Sedols — (ziņas no Liepājas), Stradziņš Pauls, Stage Velta, Sproģe Vilma, Steinbergs Krišjānis, Tiltiņš Mirdza (dzim. Romans), Valdovskis Adolfs, Vaitekaits Harijs (Harry White), Vilumsoni Augusts un Alma, Viļums Antons, Vilcāne Aina, Zaļumi Ernests un Elza, Zeiļi Ignats, Tekla un Monika, Zīverts Kārlis, Žīgurs Edgars un Irena.

Minētās personas lūgtas paziņot savas adreses kartotekai — Latvian National Federation in Canada, P. O. Box 285, Terminal „A", Toronto, Ont., Canada.

LATVIEŠU DRAUDZES DIENVIDAMERIKĀ

Luterāņu Pasaules Federācijas pārstāvis Dr. Hermans atrodas inspekcijas braucienā pa Dienvidameriku, lai iepazītos ar luterāņu draudzēm un skolām zemēs, kas agrāk bija gandrīz simtprocentīgi katoliskas. Viņš apmeklējis arī latviešu draudzes un ziņo, ka Buenosairesā mācītājs A. Liepiņš ievācies jaunā namā, kas reizē kalpo arī kā draudzes nams. Santjāgo, Čīlē, radusies jauna latviešu kopa, ko ik pa trim mēnešiem apmeklē māc. Liepiņš no Buenosairesas, bet starplaikā vada skolotājs Bērziņš. Viens šīs latviešu grupas skolnieks gatavojas studēt teoloģiju, jo tekoši runā latviešu, vācu un spāņu valodu. Turpina augt latviešu draudze Karakasā, Venecuēlā un ir cerības, ka drīz līdzīgā kārtā būs aprūpēti latvieši arī citās Venecuēlas pilsētās.

AR ČAUKSTENĒM PIE KAFIJAS TASES

Sv. Andreja baznīcas komitejas rosīgās dāmas Čaukstenes uzvedumā. J. Kreiļa uzņ.

Pirmās Latviešu ev.-lut draudzes dāmu komitejas loceklēm bija radusies laimīga ideja: saviem spēkiem iestudēt mazo A. Brigaderes ludziņu Čaukstenes un sniegt to skatītājiem divertismenta veidā, kārtējā draudzes vakarā sv. Andreja baznīcā. Nepretenciozais, patukšais, bet amizantais Brigaderes skats kopā ar tasi kafijas un garšīgiem cepumiem bija baudāms itin labi.

Draudzes mācītājs savā uzrunā bija zobgalīgi pieminējis ļaudīs ieviesušos (aplamo?) uzskatu, ka komiteju dāmām Čaukstenēs nāktos tēlot tikai pašām sevi; — tā arī man likās, ka improvizētās aktrises (starp kuŗām saskatīju divas jau rutinētākas tēlotājas) kopspēli bija vairāk ziedojušas individuālās „izspēlēšanās" priekam. Tas šajā gadījumā uz publiku iedarbojās visiešāk un tā ar sirsnīgu jautrību sekoja pļāpīgo kundžu izdarībām uz skatuves, sevišķi novērtējot „Fogelienes" (B. Tīrumas) salkanās romances jau artistiski grotesko izpildījumu.

Ar maz dekorātīviem līdzekļiem bija uzskatāmi ierosināts vāciski mazpilsoniskais miteklis... sarkanas plīša mēbeles, tamborētas sedziņas, izšūti deķīši, ģimenes bildes melnkoka un zelta ielogojumos... Tēlotājas: A. Liepiņa, E. Sedliņa, Zemīte, Tīruma, Vītola un Kajaka skatītājus izsmīdināja arī ar saviem lepnajiem (bet šodien komiskajiem) tērpiem 1900. gadu modē, kuŗu dēļ tās būtu apskaudis pat profesionāls teātris. Uzveduma dalībniecēm un skatītājiem šāda kafija — izrāde bija īsti patīkams „aufjērungs", bet draudzes palīdzības darbam — 150 dolaru atlikums.

T. Ķ.

LATVIEŠI MELBURNĀ

PLKV VEISA PIEMIŅAS VAKARS

17. aprīlī Melburnas Daugavas Vanagu nodaļa Melburnas latviešu biedrības telpās rīkoja plkv. J. Veisa 9 gadu nāves atceres vakaru.

Vakars bija neparasti kupli apmeklēts. Zaļumiem un Latvijas karogiem greznotās telpās svētrunu teica māc. Elmārs Kociņš, kurš pats kā vienkāršs leģionārs ir izbridis asiņainos ierakumu dubļus. Pēc svētrunas vakara laicīgo daļu ievadīja pianiste Zupāne, atskaņojot slaveno Rachmaņinova prelūdi, kas ar saviem drūmajiem, varenajiem akordiem radīja vajadzīgo noskaņu lielā latvju kaŗavīra gaitu atcerei. Sekoja J. Mežaka lasīts Austrālijas Latvieša redaktora E. Dēliņa sarakstītais referāts par pulkv. Voldemāra Veisa dzīves gājumu.

Vakaru kuplināja deklamācijām aktrises Lūcija Kalniņa un Melānija Lauva, bet A. Eglīša dzejoli par pulkvedi izjusti nolasīja J. Ulms. Vakaru mūzikāliem priekšnesumiem papildināja dziedātāju pāris Magda Veide-Vītāne un Dzintars Veide.

Piemiņas vakars noritēja svinīgā un godbijīgā noskaņā un lieku reizi pierādīja, ka latvieši savus varoņus neaizmirst un prot novērtēt lielos upuŗus, kuŗus tie ir nešuši tautai, tēvzemei un brīvībai.

Jācer, ka līdzīgi atmiņas brīži atkārtosies biežāk, jo šie brīži ir tie, kas dod katram latvietim spēku un ticību, bez kuŗiem grūtie trimdas ceļi nebūtu panesami.

TOP DV JAUNATNES KOPA

Pie Melburnas DV nodaļas nodibinājusies Jaunatnes kopa. Pagaidām šis iestādījums gan vēl atrodas tikai organizācijas stadijā, bet arī tas ir solis uz priekšu. Kopas vadība ir nodomājusi noorganizēt svētdienas skolu Melburnas luterāņu bērnu nama latviešu bērniem, kuŗu šinī namā ir 28. Skolā darbosies Brēmane, Mežaka, Lauciņa un Belezo. Skolas uzdevums galvu latviešu garu un iepazīstināt tos ar latviešu tautas gara mantām.

Bez tam Melburnas DV nadoļas protetektorātā darbojas Saules mazpulks, kuŗu vada dziedātājs E. Māršaus. Pateicoties sava vadītāja enerģijai un sirdsdegsmei, šis mazpulks jau tagad var uzrādīt labas sekmes savā darbībā.

Bez tam Melburnā pastāv latviešu skautu, gaidu, roveru un lielgaidu pulciņi, kuŗi darbojas pie Melburnas Latviešu biedrības. Melburnas Latviešu biedrība uztur arī sestdienas skolu un rūpējas par interesantu lekciju pasniegšanu vidusskolas vecuma jauniešiem. Jāpiezīmē, ka Melburnas latviešu b-ba šinī laukā aktīvi darbojas jau vairākus gadus un ka darbs uzrāda tiešām apsveicamas sekmes.

Arī pie atsevišķām Melburnas latviešu draudzēm pastāv jaunatnes pulciņi, kuŗus aprūpē šo draudžu valdes un komitejas.

Ja Daugavas Vanagiem izdosies savu plānu īstenot, tad Melburnā būs maz latviešu bērnu un jauniešu, kuŗi nesaņemtu latviskā gara svētību.

LATVIEŠU KLUBS — LA RONDE

Uzņēmīgais Melburnas tautietis G. Steinbergs, kuŗš pazīstams visiem melburniešiem kā grāmatu tirgotājs un kluss, bet uzticīgs visu latviešu kopējo lietu atbalstītājs un veicinātājs, ir sācis darboties vēl vienā jaunā virzienā. Pirms daudziem mēnešiem Steinbergs ierīkoja klubu, kuŗu, lai pievilktu internacionālu publiku, nosaucis franču vārdā — La Ronde.

Šinī klubā eiropiešu publika var justies kā mājās, jo tam ir visas eiropiešu lokāla pazīmes, kontinentāli ēdieni, mūzika un priekšnesumi. Šis ir arī vienīgais klubs Melburnā, kur ir iespējams izklaidēties svētdienas vakaros, iedzerot glāzi vīna, noskatoties kabarē programmā un, ja vēlaties, pats izlaist slaidu valsi dejas grīdā. Cerēsim, ka pasākums plauks un radīs līdzekļus jauniem uzņēmumiem, kuŗi nesīs latviešu vārdu sabiedrībā, kā starp iebraukušiem eiropiešiem, tā starp austrāliešiem.

Aleksis Birze

KANADĀ

TORONTO

ĢIMENES DIENAS SARĪKOJUMS

Svētdien, 10. maijā, sv. Andreja baznīcas telpās skola rīko Ģimenes dienu. Sarīkojumu ievadīs komp. T. Ķeniņa priekšspēle. Referēs viešņa no ASV — pazīstamā sabiedriskā darbiniece Elza Klaustiņa. Būdama laba pasaku stāstītāja, viņa iepriecinās mazos klausītājus arī ar skaistām pasakām. Aktā skolēni pasniegs vecākiem ziedus, kādēļ laipni atgādinām vecākiem, ja iespējams, atsūtīt 5c to iegādei. Ja ieradīsies abi vecāki, tad 10c. Laipni lūdzam pieteikties vecākus, kas varētu svētdienas rītā (10. maijā) atvest pa klēpītim zaļus zarus skatuves izdaiļošanai. (Zvanīt skol. R. Skujai Tr. RE 4024).

Programmā: dievkalpojums 10.00 rītā. Ģimenes dienas sarīkojums 11.30. Kopējas pusdienas visiem, kas vēlas privātās sarunās satikties ar viesi E. Klaustiņas kdzi, TLB telpās 198 Osler ielā (Harbord ielu dzc.). Piedal. $1.00 no personas. Iepr. piet. nepieciešama. Pieteikties līdz 7. maijam pie L. Ozoliņas — tel. LL 3714.

Toronto sv. Andreja baznīcas padomes lielākā daļa jau izšķīrusies par lauku īpašuma pirkšanu, kurš atrodas tikai 30 jūdzes no Toronto centra un 20 jūdzes no Hamiltonas, Bront upes krastā. Zemes gabals ir 40 akru liels, sausā vietā un skaistā apvidū. Ap 20 akru klāti ar lapu koku mežu, ozoliem, vīksnām un kļavām. Pakalni un lejas kā radīti atpūtas vietai Īpašuma cena ir $5.000 un pirkšanai vajadzīgā nauda jau sagādāta. J. Dreimanis, kurš pēc profesijas ir mērnieks, sācis zemes gabala uzmērīšanu, lai izgatavotu situācijas plānu un varētu izstrādāt apbūves un izdaiļošanas plāna projektu. Sava vieta paredzēta arī ogulājiem un augļu dārzam.

Īpašumam tek cauri arī otra mazāka upīte, bet Bront upe ir straujā un bagāta ar kristalla dzidru ūdeni. Lietpratēji konstatējuši, ka upē viegli ierīkojama arī laba peldētava. Pirkšanas līgumu paredz slēgt jau šonedēļ.

Daudzi draudzes locekļi jau nolēmuši tur celt kotedžas. Jāatzīmē, ka tās var pirkt jau gatavas, un cena, ieskaitot transportu, ir sākot ar $150.

LNAK Kultūras un Izglītības nozares sēde notiks 8. maijā, plkst. 7 vak., sv. Andreja baznīcā, Carlton un Jarvis ielu stūrī, Toronto, ar sekojošu darba kārtību: 1. Iepriekšējās sēdes porotokola nolasīšana un pieņemšana. 2. Adreses pasniegšana Viņas Majestātes Karalienei Elizabetei II. 3. Albums sūtnim K. Zariņam. 4. Sarīkojumi. 5. Autoru honorāra un Kultūras Fonda lietas. 6. Dažādi jautājumi.

A. Svenne, LNAK valdes pr-dis

Vēl jo projām nа izšķirts, vai Toronto latviešiem šovasar būs viena vai vairākas vasaras nometnes. Pagājušā vasarā Latviešu Sporta Apvienība Kanadā sadarbībā ar Sv. Jāņa draudzi, kā nometnes sponsoru, nometni iekārtoja draudzes īpašumā Saulainē. Šogad draudzes padome bija izšķīrusies rīkot nometni pati, aicinot vietējās organizācijas talkā. Tanī pašā laikā arī LSAK bija nolēmusi rīkot nometni un lūdza draudzi piešķirt nometnes vajadzībām vietu Saulainē.

Pēdējā organizāciju sanāksmē LNAK valdes priekšs. A. Svenne uzņēmās mēģināt izlīdzināt pretešķības, kas bija radušās draudzes un apvienības starpā, lai arī šogad varētu būt tikai viena nometne jaunatnei. Svētdien, 3. maijā, LNAK birojā A. Svennes vadībā satikās Sporta Apvienības un Sv. Jāņa draudzes pārstāvji, klātesot arī Kanadas latviešu sporta dzīves vadītājam R. Plūmem un māc. A. Lūsim. Sanāksmi slēdzott bija panākta vienošanās, ka principā varētu būt viena kopēji rīkota vasaras nometne. Nolēma, ka steidzami izstrādājami līguma projekti, kuŗu eventuālā pieņemšana un saskaņošana izšķirs šīsvasaras nometņu skaitu.

ST. KATARĪNA

DV St. Katarīnas — Niagaras nodaļu apvienotā vīru koŗa koncerts 2. maijā slovaku zālē bija pulcinājis tuvu pie 200 uzmanīgu un atsaucīgu klausītāju. Divu stundu garajā programmā uzņemtās 19 latviešu dziesmas dzirdējām raitā sniegumā. Aplausi, ziedi un ziedi un bagātās piedevas bija labākā ķīla diriģ.-komp. V. Lindem un koristiem, ka koncerts savā izjustā un pārdzīvotā sniegumā visiem patika. Kori sveica no St. Katarīnas DV nodaļas pr. P. Vītols. Noslēgumā diriģentu un kori sveica DV KV pr-ks P. Balodis, nododot ielūgumu koncertēt Toronto. Vakaru noslēdza koncerta balle.

15. maijā, plkst. 20.00 (precīzi) Canadian Legion zālē, 111 Church St., St. Catharines notiek Paulas Brīvkalnes koncerts. Programmā: Hendeļa, Mocarta, Hugo Wolfa, Richarda Štrausa, J. Vītola, A. Kalniņa, E. Dārziņa un Skultes dziesmas un ārijas. Klavieru pavadījumus veiks V. Leinvēbere.

L. L.

VAI ATRASTS JAUNS LĪDZEKLIS

Amerikāņu Vēža Pētniecības centra ārsts J. Trunnels paziņojis centram un zinātniekiem, ka atradusies jauna iespēja vēža ārstēšanai. Dažām sievietēm asinīs zināmos periodos parādās sevišķa substance kas ar injekciju ievadīta izmēģinājumu žurkās ar attīstītiem vēža audzējiem, pēdējos iznīcina un sirgstošais dzīvnieciņš atveseļojas. Dažos gadījumos substanci tomēr nav nekāda vai tikai daļēja iedarbība.

Šī substance pirmoreiz pamanīta pie kādas 15 gadu vecas mātes kādā Ņujorkas slimnīcā. Pēc tam Dr. Trunnels un viņa asistenti to atraduši arī pie kādas citas sievietes un nosauca to par faktoru Mattibin.

LATVIJAS KONSULĀRIE PĀRSTĀVJI KANADĀ:

ĢENERĀLKONSULS

Mr R. N. BRYSON

Toronto. Tel. WA 1688
320 BAY ST., ROOM 1304

KONSULS

VILIS TOMSONS

MONTREĀLĀ, P. Q.
5210 VICTORIA AVE, APT. 16
Tel. AT 7798

MĀKSLINIECISKO SARĪKOJUMU KALENDĀRS TORONTO

9. maijā Rietumvācijas Oldenburgas operas soprānes Paulas Brīvkalnes koncerts Kanadas turnejas ietvaros, LNAK protektorātā. Eatona auditorijā, pl. 8.45. Pie klavierēm Vera Leinvēbere.

17. maijā, svētdien, plkst. 6,00 vak. Sv. Andreja b-cas lielajā zālē, T. Ķeniņa klavieŗu studijas gada noslēguma — atklāts audzēkņu vakars.

23. un 24. maijā — DV TK pirmizrāde Svētki Skangalē.

31. maijā, svētdien, plkst. 6,00 vak. sv. Andreja baznīcas lielajā zālē, I. Kajakas-Ķeniņas Ritmoplastikas skolas gada noslēguma audzēkņu vakars piedaloties visu vecumu grupām. Dalkroza metodes demonstrējumi, solo un grupu dejas. Pie klavierēm Irma Kajak-Ķeniņa un Tālivaldis Ķeniņš.

6. jūnijā — Sv. Andreja baznīcā operdziedoņa Jāņa Niedras un Alfreda Poriņa ASV turnejas noslēguma koncerts.

7. jūnijā, svētdien, plkst. 18.00 brīvmākslinieces M. Tūteres audzēkņu vakars Toronto sv. Trīsvienības baznīcā.

CITI SARĪKOJUMI

10. maijā, Sv. Andreja baznīcā plkst. 11.30 rītā TLB Sestdienas skola rīko Ģimenes dienu. (Tūlīt pēc dievkalpojuma).

15. maijā tradicionālā DV maija balle.

LASĪTĀJU VĒSTULES

KANADAS IENĀKUMA NODOKLIS

Sakarā ar lasītājas Z. O. jautājumu, kas ievietots LA 33/58 n-rā, ievietojam vēl papildus atbildi pārsūdzības jautājumā:

Kanadas ienākuma nodokļa likums nosaka, ka katrai personai no nodokļa ir atbrīvoti $1.000. Ģimenē no nodokļa ir atbrīvoti $1000 vīram un $1000 sievai. Šo $2000 atbrīvojumu no nodokļa sauc par Married Status $2000 exemption. Tas pats Married Status ir arī attiecināms uz personu, kas uztur pilnīgi savā apgādībā un savā dzīvoklī bērnu zem 21 gada vecuma.

Likuma teksts skan šādi:

"You are entitled to an exemption of $2000 from your income if you were during the taxation year: a person who had a son or daughter wholly dependent upon him for support, if the son or daughter was during the taxation year under 21 years of age."

Pamatojoties uz šo likumu, Z. O. Hamiltonā ir pašai atbrīvoti no nodokļa $1000. Par vienu bērnu arī $1000 un par otru bērnu $400, ja bērns nav saņēmis 1952. g. ģimenes pabalstu (Family Allowance) vai $150, ja bērns saņēmis ģimenes pabalstu.

Ja Z. O. algo bērnu uzraudzībai personu ar pilnu darba laiku, tad tādā gadījumā par pirmo bērnu var atvilkt vēl $400 resp. $150.

Likuma teksts:

"You are not entitled to the $150 or $400 allowance for a dependent because of whom you are entitled to Married status, unless the dependents is your child and you employ a full time servant in a self-contained domestic establishment where you support the child."

Izpildot ienākuma nodokļa iesniegumu, vienmēr neskaidrību gadījumā ir ieteicams griezties pie advokāta pirms iesniegšanas, kas maksā tikai vienu vai divus dolarus, nekā pēc tam pārsūdzēt. Var arī griezties pie grāmatveža (Chartered vai Public Accountant), kas izpilda iesniegumu pareizi un saskaņā ar ienākuma nodokļa likumu.

Z. O. tagad vajag griezties pie vietējā Hamiltonas District Taxation Office, un ja tam nav panākumu, tad lēmumu vajag pārsūdzēt.

R. P.

VAI SAMIERINĀSIMIES AR SVEŠUMU?

J. Mētra lasītāju vēstulēs LA 32./157. n-rā asiem vārdiem vēršas pret LA 21./146. n-rā iespiesto P. Dreimaņa ievadrakstu Pretešķību virpulī, saskatot tanī gan želošanos, gan tādus uzskatus, kas minētā rakstā nemaz neizpaužas. Ir pareizi, ka daudzu trimdas nelaimju un neapmierinātības pamatā ir pašu trimdinieku rakstura īpašības, bet nav noliedzams, ka trimdas dzīves apstākļi, kas visumā ir bijuši un ir atšķirīgi no normālās dzīves Latvijā un latviskā vidē, bieži vien negatīvi ietekmē trimdinieku. Par šo trimdas dzīves ārējo negatīvo apstākļu iztirzāšanu nav nebūt tik ļoti jāuztraucas un tā tūlīn jādēvē par želošanos. Šķiet, ka minētā ievadraksta mērķis ir bijis pavisam cits — kā to norāda vairāki tā paša autora raksti, īpaši pēdējos LA numuros, mudināt tos latviešus uz pārdomām, kas jau tik stipri samierinājušies ar visu labo un ļauno svešumā, ka sāk aizmirst Latviju.

A., Londonā

JAS KONSULĀRIE
STĀVJI KANADĀ:
ERĀLKONSULS
. N. BRYSON
nto. Tel. WA 1688
AY ST., ROOM 1306
KONSULS
S TOMSONS
ONTREALĀ, P. Q.
CTORIA AVE, APT. 16
Tel. AT 7798

KSLINIECISKO
ARĪKOJUMU
NDĀRS TORONTO

TĀJU VĒSTULES
NADAS IENĀKUMA
NODOKLIS

R. P.

SAMIERINĀSIMIES AR
SVEŠUMU?

A., Londonā

Alberts Eglītis

KĀDAS NACIONĀLAS IECERES TRAĢĒDIJA

Ģenerāļa Kureļa vienība līdzgaitnieku un dokumentu skatījumā

V

Tad sāka aktīvi darboties līdzi zemes iztīrīšanā no patvaļīgā prombūtnē esošiem dezertieriem; Kureļa vienības militāro un saimniecisko apgādi tālāk kārto Šaca bataljons Kalnē, kuram arī turpmāk iesniedzami visi pieprasījumi; Vienībā nedrīkst uzņemt dezertierus, bet pieteikušies vai sagūstītie toties nogādājami stābā Talsos SS-ostuf. Blekmaņa rīcībā. Visātrākā laikā iesniedzams sastāva un ieroču pārskata saraksts divos eksemplāros.

Nākošām dienām ir steiga, trauksmaina darba gaita un atkal vadībā vēlreiz pazib cieta, enerģiska griba vienībā atjaunot disciplīnu un panākt beidzot pēc iespējas drīzāk augstvērtīgāku gatavību priekšā stāvošiem uzdevumiem, kā ienaidnieka aizmugurē, tā Kurzemes cietokšņa iekšējā telpā. Apspriede seko apspriedei. Jeckelns ierodas pie Kureļa un otrādi. Starp citu, 8. nov. apspriedē kapt. Upelniekam SD oberfīrers Fuchs Jeckelna stāba pr-ka klātbūtnē noteikti atkārto, ka tas, ka Kurelis būs brīva valsts pēc kara, neesot tikai viņa vai ģen. Jeckelna personīgas domas, bet jau oficiāls Vācijas valdības lēmums un ka šodien to nevarot proklamēt tikai tāpēc, ka ienaidnieka pusē to izlietotu par Vācijas vājuma pazīmi.

9. novembrī no rīta šinī sakarā Kureļa stābā notiek ārkārtēja apspriede, kurā nolemj, ka, sarunām attīstoties labvēlīgi, jācenšas izsargāties no jebkādiem incidentiem ar vāciešiem un tanī pašā dienā ģen. Kurelis vēl paraksta sekojošu pavēli:

„Noliedzu jebkādu patvarīgu novietojuma atstāšanu. Var būt tikai mērķtiecīga sūtīšana komandējumos, pie kam visiem dokumentiem jābūt pilnā kārtībā. Noliedzu ielaisties jebkādos incidentos ar vācu karaspēka vai policijas vienību piederīgiem. Brīdinu no provokācijas, t. i. no komūnistu aģentu musināšanas, lietot ieročus pret vāciešiem. Noliedzu jebkādu jaunu pilsoņu pieņemšanu vienībā. Uzdodu iesniegt ziņas par slinķiem, nelietīgiem un zaglīgiem elementiem, lai tos nesaudzīgi iztīrītu no mūsu rindām. Par augšminētā precīzu izpildīšanu daru atbildīgus vienību priekšniekus."

Bet labā griba paliek tikai griba bez rezultāta pozitīvā darbā un šodien kļūst pavisam dīvaini, pētot kureliešu pamestos faktus nākošajām Latvijas paaudzēm šinīs divās oriģinālpavēlēs, tāpat jo skumji atliek pasmaidīt par augsti noskaņoto politiskās krāsas spēli starp Jeckelnu un Kureli tai brīdī, kad cietokšņa frontē nepārtraukti notiek milzu apmēru lielkaujas Kurzemes aizstāvjiem, kuru rindās jau no sava pirmsākuma Krievijā, arvien spožāku kauju slavu gūst latviešu devīņpadsmitā, bez atelpas un atpūtas varonīgi pildot pienākumu pret Latviju. Tā savā gan noja un lika savā aizstāvētā liecinieki Dobeles pievārtē sabrukt neatlaidīgajiem sarkano uzbrukumiem.

Iedziļinoties tālāk dokumentu un liecinieku liecībās tieši par šīm novembra dienām. Kureļa vienībā, kura arvien spilgtāk sevi centās dēvēt par vienīgo nacionālo bruņoto spēku latviešiem, atklājās, ka arī daļa stāba virsnieku separātā rīcībā kļūst vienmēr kompromitējošas visas vienības ideāli iecerētai lietderībai, un tas vienīgi pamudināja varas kāro aizmugures SS-obergruppenfīreru Jeckelnu Kureļa kustībai beidzot darīt galu.

BEIGU PRIEKŠSPĒLES NORISE

10. novembrī stāba mītnē — Stiklos ierodas SD virs Šacs un draudzīgi nofotografē Kureļa virsniekus atmiņai. Bet tanī pašā dienā, t. i. 13. novembrī, tieši mēnesi pēc tam, kad mūsu Rīga jau bija kritusi komūnistu rokās, [illegible] lemts galīgi likvidēt Kureļa vienību [illegible] līdzdalībniekiem, augstākās policijas virsnieku no Liepājas, vācietis Ulrichs Feitgēns, Kurzemes armijas izlūkošanā iesaistītā Latvijas meistarsāvēja pulkv. Marvē tuvs draugs, pastāsta:

„Tā bija latviešiem labi pazīstamu, iespaidīgu aizmugures vareno vāciešu sanāksme. Bez drukņā, slavas kārā Jeckelna un bijušā Reimersa ielas „firera" Langes, ir klāt pats „moerderkommando Prenner" šefs, Talsu Gestapo priekšnieks Prenners, Liepājas Cīglera palīgs — suniskais baltvācietis Brūns, kādas armijas izlūkošanas daļas tulks — Hitlera propagandai padevīgais latviešu jaunekļis, un vēl nedaudzi mazāk pazīstami SD un vācu policijas vienību virsnieki.

Sanāksmi atklāj pats Jeckelns, paziņodams, ka no Berlīnes uz sava vārda tikko saņēmis pilnvaras, nekavējoties ievadīt Kureļa vienības likvidācijas akciju. Palīgus akcijas izvešanai izraudzīšoties pats, un šinī brīdī viņš gribot vienīgi dzirdēt klātesošo domas.

Neievērojot Jeckelnam blakus sēdošā Langes izaicinošo skatu, šinī brīdī kāds policijas virsnieks, pievērsdamies Berlīnes pilnvarotajam SS-Obergruppenfīreram, ar visu augumu, saka: „Ar jūsu atļauju gribu tikai atgādināt apstākli, ka mūs ar ģenerāli Kureli vēl joprojām saista zināmas garantijas, solījumi un tālejoši nodomi par viņu iesaistīšanu beidzot kopējā cīņā.

— Berlīnes intereses nav gaidīt," skarbi viņam atsaucis Jeckelns.

— Es arī domāju, šeit nebūtu vairāk ko kavēties," piebildis Prenners, un viņam pievienojušies pārējie.

— Tātad, iesaistot akcijā Talsu SD un policiju, tāpat žandarmus, mēs varam kaut jau rīt sākt frontālu uzbrukumu un saņemt tos vienā tvērienā.

— Bet Kureļa vienības legālizācijas noteikumi, kurus esam parakstījuši? Ko ar tiem? Mūsu prestižs nedrīkstētu ciest. Vai nevajadzētu vispirms nosūtīt sarunu vedēju? — vēlreiz mēģina runāt policijas virsnieks.

— Šeit ir karš, ne korporēju dūelis, un es viņiem vairs neticu, — sausi noteicis Jeckelns. Pievērsies Prenneram un Brūnam, viņš jautā: — Domāju, akcijas atbalstīšanai varu droši rēķināties ar jūsu piedalīšanos? — Tie abi tikai mēmi palokās, pie kam Brūns vēl pasteidzies piebilst: — Akcijā piedalīties ir izteicis vēlēšanos arī pašreiz virsnieku rezervē esošais, kādreizējais Salaspils komandants, oberšturmfīrers Krauze, viņš atrodas Liepājā."

(Turpinājums sekos)

TRIMDAS SAULAINĀS UN ĒNAS PUSES

Kongresa rapsodija

I. 3 SPECIĀLKORESPONDENTI

Šāgad Rapidu kongress bija, acīmredzot, tik svarīgs notikums, ka prese bez saviem kārtējiem korespondentiem bija sūtījusi arī speciālkorespondentus — Nujorkas Periskopu, Čikāgas Pēteri Pakuru un Toronto Saturnu. Bez kādas blokešanās partijās viņi zināja, ko katrs darīs: Periskops, kā parasti, turējās tuvāk „kungu galam" un rakstīja moderno atziņu garā — „fotografiski", visu kongresa bildi vienādā apgaismojumā un bez retušēšanas, lai visi redz visu grumbas; Pēteris Pakurs, kura domāšana pielīdzināma lidojošam šķīvim mākoņos, sēdēja kreisajā spārnā, delegātu grupā par „lielgabaliem" kongresu par „parādi" un savā pārdrošībā pat pieteicās pie vārda un runāja, kā vajaga ist un sakārtī runās, bet, nolasot no kāda Vašingtonas stāba delegāta sagatavots runas tikai — virsraksts, pulksteņi skatoties, bet priekšsēdētājs dzirdēju. Saturns ieņēma pozīciju labajā spārnā un, būdams ilgāku laiku kā ālā iekritis, savu uzmanību pievērsa kongresa zālē krēsli, bet ne pa labi.

Tālāk viss lasāms laikrakstos.

II POPULĀRĀKAIS LATVIETIS AMERIKĀ

Prof. P. Leiņš kongresā teica: „Mēs varam runāt visu ASV latviešu vārdā." Šai tezei ir dziļa nozīme un par to varētu rakstīt daudzus ievadrakstus. Bet man prātā ir kas cits: kas ir Amerikas populārākais latvietis? Ja ALAs kongress var runāt visu ASV latviešu vārdā, tad prof. P. Leiņa vienprātīgā ievēlēšana priekšsēdētāja amatā jau trešo gadu un ilgie un sirsnīgie suminājumi un slavinājumi pierāda, ka viņš ir populārākais latvietis Amerikā.

Tas laikam ir tādēļ, ka viņš savā sabiedriskā darbībā nav aktieris, nedz ambīciju politikis, bet vēss zinātnieks — viņš dod un prasa tikai faktus.

III KAD LOĢIKA MET KŪLENUS

Kongresa sākumā nobalsošanā nāk rezolūcija, uzdot valdei sanākt uz īsu sēdi un uzņemt ALAā īsi pirms kongresa sanākšanas pieteikušās organizācijas, lai to atsūtītie delegāti eventuāli varētu piedalīties kongresā. Delegāts J. Zemzars bija pret to un teica tā: „Labsirdība ir laba lieta, bet kārtība vēl labāka, un tā liekama pirmā vietā." Kongresa vairākums arī rezolūciju noraidīja — tas bija lēmums pēc statūtu burta, ne gara. Tur nu nekā nevar darīt.

Bet pārsteidzošākais te nu ir tā paša J. Zemzara ieteikums nākamajā dienā: „ALAā ir ļoti maz organizāciju, tādēļ vajadzētu valdei darīt visu, lai apvienībā piesaistītu vairāk organizācijas." Te nu loģika divi dienās ir metusi pamatīgu kūleni.

Tas pats delegāts savu nostāšanos pret vispārējām vēlēšanām ALAā motivēja tā: „Arī mēs mazie cilvēki gribam teikt savu vārdu un negribam, ka tikai lielie politiki to vien varētu darīt." To nevar nekā citādi loģiski saprast, kā vienīgi — ja vēlēs ALAs delegātus visi latvieši vispārējās vēlēšanās, tad mazie cilvēki netiks vairs pie vārda, bet ja vēlēs organizācijas, tad gan tie dabūs vārdu. Ja tā ir patiesība, kam vairāki aplaudēja, tad atbrīvotajā Latvijā, lai mazie cilvēki dabūtu tiesības — nost ar vispārējām vēlēšanām, tad būs atbrīvoti no „lielajiem politikiem."

SMAGI SODI PAR IZVAIRĪŠANOS MAKSĀT NODOKĻUS

Pēc senātora Sirila Vaienkorta izteicieniem, ja visi kanadieši maksātu savu likumīgo daļu federālā nodokļa, valdībai būtu iespējams ienākuma nodokli samazināt par 40 proc. 1950. g. tikai viens no 20 lauksaimniekiem maksāja ienākuma nodokli; 37.860 no 625.000 Kanadas lauksaimnieku maksāja nodokļus, kas sastādīja tikai 2.07 proc. no visiem ienākuma nodokļa ienākumiem.

Kaut gan 10 līdz 15 proc. Kanadas iedzīvotāju izvairīšanos no ienākuma nodokļa maksāšanas ieskata par sportu, sodi, kas ķer izvairījušos, ir visai smagi. Un federālā valdība noķer izvairījušos nodokļu maksātājus aizvien pieaugošā skaitā.

1945. gadā tiesu sodītie nodokļu nemaksātāji samaksājuši sodus 44 tūkst. dol. un nodokļus $171.500 apmēros; 1950. gadā sodi sasniedza $223.000 un iekasētie nodokļi — $14.000.000. Pirms dažiem gadiem vienā no visbagātākajiem Ontario provinces lauksaimniecības raj. bija jānodibina īpaša tiesa nodokļu lietu tiesāšanai. Nokavēti ienākuma nodokļa maksājumi iekasēti — $20.000 apmēros no lauksaimniekiem, kas nebija aiz nolaidības vai ar nolūku, lai izvairītos no nodokļa maksāšanas, samaksājuši ienākumu nodokli pilnos apmēros.

Kaut gan federālo nodokļu iestāžu ierēdņi neatklāj visas metodes, ar kurām tie noķer nodokļu nemaksātājus, viņi tomēr atzīstas, ka lielāko daļu noziegumu palīdzējuši atklāt informētāji. Vairākos gadījumos nodokļu nemaksātāju sievas ir ziņojušas par saviem vīriem, kad tie ir sākuši parādīt interesi par citām sievietēm.

Skaidrs, ka Nodokļu departamentiem ierēdņu nav iespējams pārbaudīt visu [illegible] sīkumus.

Tomēr bez tiešām ziņām, ko sniedz informētāji, arī rūpīgā nodokļu deklarāciju pārbaude, ko veic piedzīvojuši grāmatveži, var dot norādījumus par eventuāliem nodokļu izvairīšanās gadījumiem. Un departamentam patīk publikai jau minēt, kas būs nokļuvis pēc kārtas rūpīgā ienākumu pārbaudē. CS

NOGRIMIS IGAUŅU KUĢIS

Igauņu kuģis Taboga, kas atradās ceļā no Spānijas uz Holandi ar rūdas kravu, 13. aprīlī nogrimis Brestas tuvumā. Kuģa kapteinis gribējis iegriezties Brestas ostā, lai uzņemtu ogles, bet 2 stundu braucienā no ostas kuģis uzskrējis sēklī un dabūjis sūci. Kuģis gan atbrīvojās saviem spēkiem un devās ostas virzienā, bet ūdens strauji ieplūda kuģī un tas nogrima. Visi apkalpes locekļi izglābti. Kapteinis un apkalpe bija igauņi. Kuģis bija 2.800 to liels un piederēja igauņu sabiedrībai Zviedrijā. Kuģis bija apdrošināts.

F. Karls

KURZEMES PĒDĒJĀS DIENAS

PULKV. OŠA VALDĪBA

1. maija vēlā vakarā Hamburgas radiofons noraidīja ziņu par Hitlera nāvi, kas Kurzemē izplatījās ātri. Bija paredzams, ka Hitlera nāvei sekos lielākas pārmaiņas Vācijas politiskajā dzīvē, pat nacionālsociālistiskā režīma gals. Kaut gan sabiedroto prasība par Vācijas beznoteikumu kapitulāciju nebija nekāds noslēpums, Kurzemes armiju augstākie virsnieki tomēr ticēja, ka cīņu Austrumfrontē pret Padomju Savienību turpinās. Šie virsnieki, pazīdami sarkano diktātūru, nemaz nevarēja iedomāties, ka Rietumu demokratiju un Padomijas komūnistu starpā varētu pastāvēt saprašanās un sadarbošanās iespējas. Līdzīgi ieskati valdīja arī Kurzemes vadošo latviešu aprindās, un tā nobrieda doma, ka latviešiem stāvoklis jāizmanto, atjaunojot brīvu un neatkarīgu Latvijas valsti. Šo apsvērumu rezultātā pulkv. Osis, 6. korpusa komandiera Krīgera vecākais sakaru virsnieks pie LNK, kopā ar agr. Andersonu jau tūdaļ ķērās pie valdības sastādīšanas. Pats Osis uzņēmās ministru prezidenta un ārlietu ministra amatus, agr. Andersonu izraudzīja par viceprezidentu un saimniecības ministru, banku darbinieku Klarku par finanču ministru, pltn. Kociņu par iekšlietu ministru, kapteini — inž. Aleksandru Bulli par rūpniecības ministru, senātoru Zvejnieku par tiesl., žurnālistu A. Kroderi par preses un propagandas ministru un majoru Stīpnieku par valsts kontrolieri. Plkv. Oša izraudzīšana par jaunās valdības galvu tika motivēta ar to, ka viņš nav darbojies ne bijušā latviešu pašpārvaldē, nedz arī LNK, un tādēļ Rietumu sabiedrotiem varētu būt pieņemamāks par kādu citu personu. Kapteini A. Skrēberi, bij. Ārlietu ministrijas darbinieku, izraudzīja par jaunās valdības ārkārtējo sūtni pie sabiedroto valdībām. Skrēberi bija domāts ar zvejnieku palīdzību nogādāt Zviedrijā, no kurienes viņam, stājoties sakaros ar latviešu diplomātiskiem pārstāvjiem Stokholmā, Londonā un Vašingtonā, vajadzēja attiecīgās sabiedroto valdības informēt par neatkarīgās Latvijas valsts atjaunošanu un Oša valdības sastādīšanos. Tika izgatavotas arī vajadzīgās pilnvaras. Sakarā ar turpmāko notikumu straujo attīstību, Skrēberi uz Zviedriju pārsūtīt neizdevās. Šinī brīdī sevišķi bija izjūtams spēcīga raidītāja trūkums, lai ziņotu pasaulei par notikušajām pārmaiņām. Liepājas radiofona stacija savas mazās jaudas dēļ šim nolūkam nebija piemērota, bet spēcīgais Kuldīgas raidītājs, pēc pārsteidzīgas sapostīšanas Sarkanarmijai iebrūkot Zemgalē, bija palicis nesalabots.

ORGANIZĒJAS BRĪVKOPAS

Lai jaundibinātai valdībai sagādātu zināmu tiesisku pamatu, sākumā bija domāts sasaukt vai nu Liepājā vai arī kādā citā Kurzemes centrā tautas pārstāvju — apriņķa un pagasta vecāko, iestāžu vadītāju un redzamu sabiedrisko darbinieku sanāksmi, kurā, pēc Oša deklarācijas nolasīšanas par valdības nodibināšanos un mērķiem, pieņemtu rezolūciju par uzticības izteikšanu jaunajai valdībai. No šī nodoma jaunā valdība grūto satiksmes apstākļu un citu iemeslu dēļ tomēr atteicās. Tanī vietā šādas sanāksmes tika sasauktas Kurzemes lielākos centros, pieņemot attiecīgas rezolūcijas.

Vācu vadošās amatpersonas Kurzemē, informētas par Oša valdības nodibināšanos, pagaidām raudzījās uz šo faktu vai nu indiferenti, vai arī centās to izmantot savās interesēs. Daļa no Kurzemes armiju grupas augstākiem virsniekiem apsvēra cīņas turpināšanas iespējas Kurzemē un izstrādāja attiecīgu plānu, saskaņā ar kuru šim nolūkam tiktu dibināts brīvkorpuss obergruppenfīrera Krīgera vadībā. Tanī bez leģiona 19. divīzijas un Kurzemes pārējām latviešu vienībām ietilptu vēl tās vācu vienības un karavīri, kuri šai cīņai brīvprātīgi pieteiktos. Tie vācu karavīri, kuri šai brīvkorpusā nevēlētos iestāties, un tāpat paredzamai smagai cīņai mazāk piemērotās vienības, būtu pārvedami uz Vāciju. Nodibinātais brīvkorpuss, ja starptautiskā situācija to prasītu, varētu cīnīties zem latviešu karaspēka izkārtnes. Smagākais jautājums bija apgāde. Kaut gan Kurzemē, sevišķi Liepājā, armijai bija krietni lieli apgādes krājumi, tomēr, ievērojot milzīgo municijas un degvielu patēriņu modernā lielkaujā, tie nebija pietiekami ilgākam laikam. Lai šāds brīvkorpuss tiešām būtu cīņas spējīgs, bija jānokārto tā apgāde, kaut vai tikai kara kontrabandas ceļā caur Zviedriju, ko bez sabiedroto piekrišanas, saprotams, nevarēja izdarīt. Sabrūkošā Vācija pati vairs neko nebija spējīga dot.

Ievērojot mainījušos politisko stāvokli, Oša valdības pārstāvji griezās pie attiecīgām vācu iestādēm, lai noskaidrotu šo iestāžu viedokli attiecībā uz to civīlpersonu izbraukšanu no Kurzemes uz Zviedriju, kuras to vēlētos. Izrādījās, ka šīs iestādes vairs neceļ iebildumus pret karadienestam nederīgo, t. i. sieviešu un bērnu izbraukšanu, turpretim karadienestam derīgos vīriešus arī uz priekšu negribēja izlaist aiz tā iemesla, ka tiem esot jāpiedalās Kurzemes aizstāvēšanā. Nekas konkrēts no šīm sarunām tomēr neiznāca sakarā ar turpmāko notikumu straujo norisi. Tāpat SD kavējās atbrīvot no apcietinājuma tās personas, pat sievietes, kuras bija apcietinātas sakarā ar mēģinājumiem pārbraukt uz Zviedriju.

KAPITULĀCIJAS PRIEKŠVAKARĀ

Drīz vien pēc lieladmirāļa Dēnica valdības stāšanās amatā, no sabiedroto un neitrālo valstu radiofonu ziņām varēja secināt, ka vācieši rietumos gatavojas kapitulācijai. Bet reizā ar to Liepājā tika uztvertas ziņas, kas liecināja par Vācijas sagaidāmu kapitulāciju visās frontēs, kas nozīmētu kapitulāciju arī Kurzemē. Tiem latviešiem, kuri bija paspējuši iepazīties ar Maskavas varas vīru valdīšanas metodēm, bija skaidrs, ka Kurzemes latviešus šādā gadījumā sagaidīja drūma nākotne, nemaz nerunājot par mūsu leģionāriem un policijas un darba vienību piederīgiem, kā arī visiem tiem, kas kaut kādā veidā bija saistījušies ar vācu vai latviešu pārvaldes iestādēm. Tiem nokļūšana krievu rokās nozīmēja nāvi vai, labākā gadījumā, deportāciju uz tālajām soda nometnēm. 6. maija vakarā Liepājā, Tautas Palīdzības mītnē, Apšu ielā 3, sanāca latviešu iestāžu un organizāciju pārstāvju apspriede, lai spriestu ko darīt Kurzemes kapitulācijas gadījumā. Apspriedē, kurā piedalījās pārstāvji no visām Liepājas latviešu iestādēm, kļuva zināms, ka vācu militārās un civīlpārvaldes iestādes jau nopietni rēķinās ar kapitulācijas iespējamību Kurzemē. Sakarā ar to apspriedē pacēlās balsis, ka valdībai nekavējoties būtu jādara viss, lai glābtu no krieviem vismaz latviešu iestāžu atbildīgos darbiniekus, sagādājot tiem izbraukšanas iespējas no Kurzemes vai nu uz Zviedriju vai arī uz Vāciju, līdz ar to izvairoties no pānikas sacelšanas iedzīvotājos. Tad piecēlās pulkv. Osis, kurš kopā ar agr. Andersonu, pltn. Kociņu un dažiem citiem virsniekiem arī piedalījās apspriedē, un asi teica: „Tie lupatas, kas grib, lai brauc. Es palikšu Kurzemē pie saviem zēniem, pie mūsu 19. divīzijas." Pēc Oša vārdiem neviens no apspriedes dalībniekiem vairs nerunāja, un apspriede izbeidzās bez kādu lēmumu pieņemšanas.

7. maija agrā priekšpusdienā valdības mītnē Kurmājas prospektā ieradās kāds latviešu kuģu kapteinis un agr. Andersonam ziņoja, ka Liepājas ostā pašreiz esot vismaz 5 nelieli kuģi, kurus apķīlājusi vācu karaflote. Dažiem no tiem esot nelieli bojājumi vai arī neesot pilnas komandas. Pēc kapteiņa domām, bojājumus varēja viegli izlabot, tāpat arī savākt nepieciešamās komandas. Kapteinis izteica pārliecību, ka, panākot vācu kara flotes iestāžu atļauju, šos kuģus varētu izlietot latviešu pārvešanai visam uz Gotlandi. Uzklausījis kapteiņa ziņojumu, agr. Andersons tad pārrunāja to ar plkv. Osi, kurš šinī brīdī arī bija valdības mītnē. Vienojās, ka Osis, kurš kā parasti, bija tērpies leģiona pulkveža formā, kopā ar kuģa kapteini brauks uz ostas admirāļa stābu un mēģinās panākt kapteiņa minēto 5 kuģu atbrīvošanu un nodošanu Oša valdības rīcībā. Ap pusdienas laiku Osis atgriezās un stāstīja, ka vācu ostas admirālis, ar kuru viņš personīgi runājis, no pieprasītajiem 5 kuģiem esot 3 atbrīvojis, nododot tos valdības rīcībā latviešu iestāžu darbinieku evakuācijai, aizbildinoties, ka pārējie 2 kuģi esot paredzēti citiem uzdevumiem. Kuģu kapteinis tagad rūpējoties par vajadzīgo komandu savākšanu un kuģu savešanu braukšanas kārtībā.

LIEPĀJĀ PIRMS KAPITULĀCIJAS

7. maija pēcpusdienā kļuva zināms, ka Kurzeme kapitulēs. To bija ziņojuši sabiedroto radiofoni. Šo ziņu apstiprināja arī vācu iestāžu darbinieki, kuriem bija nācis zināms no Flensburgas pa radio uztvertās Dēnica pavēles saturs Kurzemes armiju grupas virspavēlniekam. Nebija zināms tikai kapitulācijas spēkā stāšanās laiks, par kuru ģen. Hilpertam vajadzēja vienoties ar krieviem tieši.

Naktī uz 8. maiju Liepājā valdīja draudīgs klusums. Tie liepājnieki, kuri riskēja iziet uz ielām, redzēja pie debesīm tālu ugunsgrēku blāzmas un dzirdēja retu šāvienu troksni un kaut kur tanku ķēžu žvadzēšanu. Pa ielām, kā parasti, staigāja policijas un vācu lauku

(Nobeigums 8. lpp.).

LATVIEŠI LOJĀLITĀTES PARĀDĒ

125.000 ņujorkiešu noskatās demonstrācijā

Iespaidīga pretkomūnistiska demonstrācija notika Ņujorkā 2. maijā. Dominējošā loma gājienā piederēja dažādo tautību grupām, kuru dzimtenes atrodas aiz dzelzs priekškara. Dažādo tautu plakātos bija viena kopēja prasība: atbrīvojiet mūsu zemi no komūnistu jūga. Dažādo tautību krāšņie tērpi saistīja skatītāju interesi.

Latvieši jau laikus bija gatavojušies Lojālitātes parādei un sagatavojuši jaunus plakātus. Bija sapulcējušies vairāk kā 150 latviešu, kas, nebaidoties no aukstā vēja, nosoļoja aiz saviem karogiem 30 blokus pa Piekto aveniju. Demonstrantu vidū bija ALAs valdes locekļi, Komitejas Latvijas Brīvībai locekļi, Nujorkas Latviešu Organizāciju Padomes prezidijs un daudzu citu organizāciju pārstāvji. Daudzas tautu meitas bija ieradušās skaistos tautas tērpos, to starpā bija arī daudz visjaunākās paaudzes pārstāves. Skauti un gaidas soļoja savos formas tērpos. Tāpat kā iepriekšējos gados latviešu grupu parādi vadīja draudzes priekšnieks K. Stankēvics.

Latviešu grupas priekšgalā soļoja 8 karognesēji ar Latvijas un ASV karogiem. Plakātus bija izgatavojusi Latviešu Organizāciju Padome, Dzintarzeme un Daugavas Vanagi. Vienā no plakātiem bija izmantots Linkolna izteiciens, ka nevar pastāvēt pasaule, kurā puse būtu brīva un puse verdzībā. Iespaidīgs plakāts attēloja Latvijas sāpju ceļu zem sirpja un āmura. Mākslinieka Markevica darinātā plakātā bija attēlots plēsīgais krievu lācis. Iespaidīgus zīmējumus plakātos bija devuši mākslinieki: Annuss, Gricēvičs un Dārznieks. Latviešu grupa parādē saistīja uzmanību, un skatītāji ielas malās tai bieži aplaudēja.

Parādes priekšgalā vaļējā automobilī brauca divi amerikāņu karavīri, kas tikko atgriezušies no gūsta Korejā. Par Lojālitātes karalieni bija izraudzīta Vogelera kundze, kas neatlaidīgi cīnījās par sava vīra atbrīvošanu no komūnistu cietuma Ungārijā. Parādi pieņēma senātors Mekkerens, Ņujorkas pilsētas vecākais Impeliteri, kardināls Spellmans un citas oficiālas personas.

Lojālitātes parādes Ņujorkā notiek jau 6 gadi, un tās ir domātas kā pretsvars komūnistu 1. maija demonstrācijām. Šī gada parādē piedalījās ap 50.000 demonstrantu, kas maršēja zem 75 orķestru skaņām. Pagāja div ar pus stundu kamēr gājiens virzījās gar tribīni Parādē noskatījās ap 125.000 ņujorkiešu. Labākos laika apstākļos gājēju un skatītāju skaits būtu bijis daudz lielāks.

SAVIENOTĀS VALSTĪS

ŅUJORKĀ

Informācijas Centra Pavasara svētki Ņujorkā.

Lai gūtu līdzekļus informācijas darbam, Latviešu Informācijas Centrs 2. maijā rīkoja Pavasara svētkus. Svētkus ar īsu uzrunu atklāja LIC valdes priekšsēdis A. Kalme. Viņš aicināja tautiešus aktīvi iesaistīties cīņā pret komūnismu un atbalstīt LIC darbu informācijas laukā. LIC izdod Latvian Bulletin angļu valodā, un iecerējis arī citus pasākumus, piem., angļu valodā izdot dokumentu krājumu, kas liecinātu par komūnistu noziegumiem Latvijā. Tā nav vienas organizācijas lieta. Talkā jānāk visai trimdinieku saimei. „Neviens mums neatdos brīvību, ja mēs paši nebūsim pierādījuši gribu to izcīnīt," teica runātājs.

Koncerta programmā ar saviem priekšnesumiem iepriecināja operdziedoņi Ilga Muntere un Boriss Piekalnītis. Pie klavierēm bija Anatolijs Bērzkalns. Daudz uzjautrinājuma publikai sagādāja aktiera Oļģerta Parņicka atjautīgā programmas vadība. Mākslinieki saņēma ziedu veltes.

Ar lielu interesi publika gaidīja ziedu karalienes vēlēšanu rezultātus. Kā konferensjē Parņickis paskaidroja, žūrijas komisija, kurā ieejot redzamākie politiķi, mākslinieki un zinātnieki, par ziedu karalieni izraudzījuši mūsu jaunās paaudzes dzejnieci Ritu Gāli. Dzejniece — karaliene saņēma daudz ziedu un daudz aplausu.

Vakars bija labi apmeklēts. Atlikumu izlietos Latvian Bulletin izdošanai.

KALAMAZŪ

● Atceļā no Kanadas, caurbraucot Mičigēnu, 1953. g. Kultūras Fonda laureāts, komponists un pianists Volfgangs Dārziņš koncertēja Kalamazū. Koncerts notika Linkolna skolas zālē un bija apmeklēts viduvēji, jo notika darbdienas vakarā. Klausītāji par koncertu bija ļoti sajūsmināti un ar aplausiem un ziediem prasīja piedevas, ko mākslinieks arī sniedza.

● Sv. Jāņa ev.-lut. latviešu draudzes dāmu komiteja 2. maijā Recreation Parka zālē rīkoja Ziedoņa svētkus. Svētkus ar prologu atklāja K. Jākabsons. Tālāk ar baleta priekšnesumiem uzstājās G. Gertsone, G. Levise un A. Jākabsone, bet ar solo dziesmām Zinaida Ābele un Pēteris Lielzuika, prof. Ā. Ābeles klavieru pavadījumā. Visi programmas izpildītāji saņēma jaukus ziedus.

Pēc priekšnesumiem sākās griesties mantu loterijas laimes rats, kur daudzi guva vērtīgus laimestus. Kuplā jaunatnes saime nodevās deju priekam. Jauki spēlēja Saginavas latviešu deju kapella. Pārējie apmeklētāji, gan no tuvienes gan tālienes, kavējās pie atspirdzinājuma galdiem. To vidū bija redzams arī J. Goldmanis. Sarīkojums uzskatāms var ļoti labi izdevušos. Ar to apmierināti kā rīkotāji, tā arī apmeklētāji. Viss prāvais atlikums paliek labdarīgiem mērķiem.

Kalns

VAI DIBINĀSIES JAUNA ORGANIZĀCIJA?

Pavisam nemanot, trimdā atjaunojusi darbību organizācija, kura Latvijā bija ļoti populāra un kuras biedru skaitā bija ļoti daudz arī mūsu armijas virsnieku un karavīru — Latvijas Vanagi. Latvijas Vanagu devīze bija „Stāvēt stipri par Latviju". Šīs organizācijas prezidentu Markusu Ozolu deportēja komūnisti. Organizācija atjaunojusi darbību Austrālijā, Vācijā un Savienotās Valstīs un par tās priekšnieku iecelts vanags virsvadonis Ernests Freimanis, kurš darbojās Vanagu stābā Rīgā un kurš kā latviešu leģionārs savu gūsta laiku pavadījis Francijā. Arī Kanadā ir daudzi šīs organizācijas bijušie darbinieki, kā Elfrīda Karlsone—Kukaine, DV CV priekšs. Pēteris Balodis, Ž. Zentiņš u. c.

Latvijas Vanagu priekšnieks E. Freimanis aicinājis Ž. Zentiņu uzņemties organizācijas vadību Kanadā un lūdz to stāties pie darba, lai vecie vanagi atkal no jauna pulcētos un stāvētu stipri par Latviju.

TORONTO KARALISKĀS KONSERVATORIJAS MĀCĪBAS SPĒKA
TĀLIVALŽA ĶENIŅA
LATVIEŠU KLAVIERU STUDIJAS GADA NOSLĒGUMA
AUDZĒKŅU VAKARS
Svētdien, 17. maijā, plkst. 6 vakarā, sv. Andreja baznīcas zālē, Toronto
PROGRAMMĀ: MAZĀKO AUDZĒKŅU PRIEKŠNESUMI UN BACHA, MOCARTA, ŠŪBERTA, GRIGA, LISTA, DEBISI U. C. DARBI VECĀKO AUDZĒKŅU IZPILDĪJUMĀ
Ieeja pret ziedojumiem, saņemot programmu, bērniem brīva

BRĪVĀS LATVIJAS IZNĪCINĀŠANU VADĪJIS MAĻENKOVS

1940. G. UZ LATVIJU NOSŪTĪTĀ ČEKAS VIRSNIEKA

Iļjas Moļina atklājumi Eiropas presē

V

Telpā valdīja nepatīkams klusums. Ļoti skaidri varēja sadzirdēt, kā sit rokas pulksteņa sekundes.

Līdzīgi mani vairākas minūtes no vietas pētīja arī Staļins, kad mani stādīja viņam priekšā.

Galu galā tā arī bija, ka Maļenkovs, trūkstot rakstura īpatnībai, bet gan ar saltu aprēķinu, atdarināja Staļinu pat runas veidā un apģērbā. Varbūt arī šīs provocētājas ieurbšanās metodi viņš pēmis, Staļinu atdarinādams?

Klusi un gaistoši Kremļa torņos sita pulkstenis. Bija jau viens.

„Biedri Serov, pirms divām dienām jūs Lubjankā teicāt, ka biedrs Moļins ir mūsu uzticību pelnījis. Vai jūs paliekat savos ieskatos?"

Maļenkova labā roka spēlējās ar pildāmspalvu.

Serovs atbildēja apstiprinādams.

„Labi, tad mūsu nolēmums paliek spēkā; viss paliek kā bijis"'

Man nokrita kā akmens no sirds. Arī paša Maļenkova sejā pazuda niknuma radītā krampjainā un pētoši urbīgā izteiksme.

Viņa sejā atplauka gan distancēta, taču acīmredzama cilvēcīga cieņa un līdzdalība, ar kādu viņš pret mani izturējās līdz manai nopratināšanas dienai Lubjankā.

„Neviens cilvēks, kam esmu savu uzticību dāvājis, otrreiz vēl nespēs mani maldināt," viņš teica, bet klusā balsī, kaut gan ar draudu pieskaņu. „To ņemiet vērā, biedri Moļin. Bet neaizmirstiet arī, ka no tiem, kam esmu uzticējies, es arī ko prasu..."

Viņa sejā tikko manāmi pavīdēja īsta pavedēja un kārdinātāja smaids, blēdīgā viltnieka smīns, kurš patlaban taisās savam upurim ap kaklu apmest cilpu, kamēr tas vēl nav aptvēris, kas ar viņu notiek.

„Biedri Moļin," viņš teica, „kā vienas operātīvas grupas vadītājs jūs piederat pie to ļaužu grupas, kuru dzīves veids un veselības stāvoklis ir izšķirīgi svarīgs no valsts drošības uzturēšanas viedokļa. Es jums lieku pie sirds darīt visu, kas vien jums iespējams, lai uzlabotos jūsu veselības stāvoklis"

Es atkal sajutu ko nelabu, jo no visa, ko viņš teica, es nopratu, ka viņš ir izšķīries par manis iesaistīšanu kādā viņa izdomātā akcijā.

„Kad sākās tās nelaimes ar jūsu nerviem?" viņš izprasīja. Es teicu, ka 1938. gada pavasarī.

Viņš apstiprinoši palocīja galvu, it kā šādu manu atbildi viņš jau būtu sagaidījis.

„Jūsu „tīrīšanas darbs" ziemeļu baseinā ir bijis augstākā mērā svarīgs," viņš turpināja. „Bezbailība, ar kādu jūs esat iztīrījis zivkopības ministriju, neapstājoties pat visaugstāko amatu priekšā, man un biedram Serovam deva pārliecību par jūsu spējām.

Vienu mirkli viņš uz mani paskatījās ar viltīgu un aprēķinātāju atzinību, pētīdams ikkatru manu reakciju par to, ko visu viņš man teica.

Viņam esot padomā, viņš turpināja, līdzīgus uzdevumus man uzticēt arī nākotnē.

No tāluma atskanēja pulksteņa sitieni torņos. Pulkstenis jau bija divi. Maļenkovs piecēlās, noglauda savu uniformu, to savezdams kārtībā. Tad sacīja: „Nu iesim kopā pusdienās."

Ātrām kustībām, sakārtodams dažus papīrus, viņš šo un to pārcilāja uz sava rakstāmgalda.

Es jautāju, vai man nebūtu atļauts atvadīties; Serovs pievienojās manam jautājumam.

„Nē, nē. Jūs paliksit šeit. Mēs pusdienosim kopā."

Maļenkovs pateica, lai ejam uz kādu telpu, kas atrodas tajā pašā CK nama stāvā, kur viņa darba kabinets.

„Ejiet vien turp," viņš teica, „es jums tūliņ sekošu."

Mēs atstājām Maļenkova darba kabinetu un gājām uz viņa norādīto telpu.

Koridoros, pa kuriem gājām, valdīja nāves klusums. Tas man atgādināja klusumu slimnīcu koridoros, kur ārstējas padomju aristokratija un kas vienmēr liek domāt par modernajām lopkautuvēm, ne vien ārējā izskata ziņā, bet arī — un varbūt galvenokārt — sakarā ar to, kādiem īsti nolūkiem šīs slimnīcas ierīkotas, kaut gan šie nolūki tiek rūpīgi slēpti.

Man par lielu pārsteigumu vilcinājās arī pats Serovs, kad bijām nonākuši pie Maļenkova norādītās telpas durvīm, un viņš lāgā negribēja pirmais nospiest durvju rokturi.

Acīmredzot viņš joprojām nebija iemantojis Maļenkova pilnīgu uzticību, par spīti saviem nopelniem dučiem izdarītajās „tīrīšanas akcijās" un par spīti tam, ka Serovu viņa amatā jau1936. gadā iecēla Maļenkovs pats un ka viņa vadībā Serovs īstenojis akcijas, kas atradušas pat Staļina paša atzinību.

Pa to laiku Maļenkovs jau nāca saviem smagajiem soļiem, zvalstīdams savu vareno stāvu.

Acīmredzot viņš bija nojautis, kas mums labāk licis uz viņu pie šīm durvīm pagaidīt.

„Ejiet vien mierīgi iekšā, apsēstieties, biedri Moļin," nākdams, viņš pa gabalu uzsauca. Ja Serovs ieskatīja par prātīgāku pārlieku nesteigties, tad, domājams gan, ka viņam bija pietiekami svarīgi motīvi tā rīkoties. „Nu ejiet tak," Maļenkovs mums sauca, vairs tikai dažus metrus būdams no mums.

Taču man šķita, ka ir prātīgāk izturēties tā, it kā Maļenkovam pienācīgā cieņa man liegtu uzmeklēt tādu telpu, kaut gan viņš pats mums to lika darīt.

Kā valsts drošības dienesta virsniekam, man šajā ziņā jau ir bijis šis un tas jāpieredz. Kurš gan varēja būt drošs, ka augstsirdīgā uzticības hipotēka, kādu Maļenkovs man dāvināja, tikpat ātri netiek atprasīta un anullēta?

Maļenkovs nu bija jau klāt. Viņš mirkšķināja. Man dūrās acīs viņa lūpu mazliet violetā krāsa. Acīmredzot, viņa sirds vairs nebija gluži labā kārtībā.

„Jūs man esat divi bailīgi zaķi," viņš jokojās. „Par jums, biedri Serov, es tiešām brīnos. Ja vien tikai iedomājos, ko vēl tikai pirms dažām nedēļām jūs padarījāt Baltijā!"

Viņs paskatījās uz mums, acīmredzot, būdams tiešām izbrīnējies, ka neviens no mums nedrīkstēja atvērt durvis.

Izstiepdams roku, lai nospiestu durvju rokturi, Maļenkovs gandrīz vai ar teātrālu žestu teica: „Šai istabā, droši vien, nav nevienas gaļas mašīnas."

Patiešām, šajā kabinetā, ko Maļenkovs bija licis ierīkot viņa CK mājā sev un viņa nejaušajiem viesiem, nebija nevienas „gaļas mašīnas, pavisam pretēji: tā bija grezni iekārtota telpa, kur visur bija vērojama laba gaume: trīs, brīnišķīgām Damaskas segām klāti galdi, pie kuriem bija pa četri ļoti ērti popēti krēsli.

Istabā smaržoja pēc ļoti garšīgiem ēdieniem. Mēs apsēdāmies. Tūdaļ pienāca sulainis, tērpies melnā privātuzvalkā. Viņš bija gaidījis aiz aizkariem istabas sānos.

Maļenkovs pasūtināja ēdienus, ar kādiem viņš gribēja mūs pacienāt, bet to viņš darīja ar tādu savādu apdomību un apsvēršanu, ka es kļuvu aizdomīgs. Kā viņš, kas jau toreiz bija pēc Staļina varenākais vīrs zemes lodes sestajā daļā, kam mēs bijām tikai labākā gadījumā kādi viņa nodomus īstenotāji rokas puiši, ar tādu gādīgu rūpību interesējās par to, kādiem ēdieniem mūs vislabāk pacienāt, lai mums patiktu, tas manī modināja neuzticību.

„Es atbrīvojos uz visu pēcpusdienas laiku," viņš teica, ļoti rūpīgi vērodams, kādu iespaidu būs darījis šis viņa vēstījums, un viņš paskatījās te pa kreisi, te pa labi.

„Mēs vispirms druscin iekodīsim un tad pēc sena krievu paraduma arī mazliet iedzersim. Mums laika diezgan par visu parunāt."

Sulainis uzklāja pirmos uzkožamos — dažādus izmeklētus zivju ēdienus, stori un zandartu želejā, kas bija garnēti ar lielisku kaviāru.

(Turpinājums sekos).

STAĻINA VARAS NOSLĒPUMI

ČEKAS BIJ. ĢENERĀĻA ATKLĀJUMI

II

INKVIZITORI ĶERAS PIE DARBA

Tagad ieskatīsimies Maskavas prāvu aizkulisēs, lai redzētu, kā tās bija organizētas un ar kādiem līdzekļiem Staļina inkvizitori šinīs teātra prāvās izcilos komūnistus pārvērta paklausīgos aktieros.

1936. g. sākumā NKVD slepenā politiskā departamenta vadītājs Molčanovs uzaicināja pie sevis 40 NKVD vīrus un paziņoja, ka tie izraudzīti speciālam uzdevumam, lai izmeklētu Zinovjeva, Kameņeva un citu sazvērnieku lietu. Staļins pats sekojot izmeklēšanas gaitai un kā savu palīgu šinī lietā viņš esot izvēlējies Centrālās komitejas locekli N. Ježovu. Molčanovs lika saprast, ka Staļins un politbirojs sagaida apcietināto atzīšanos.

Rīcības plānu visos sīkumos izstrādāja Staļins ar Ježovu, bet pilna īstenošana bija uzticēta Jagodam. Pēc šī plāna bija paredzēts atvest uz Maskavu no izsūtīšanas Sibīrijā vai no cietumiem 300 pazīstamāko opozicijas locekļu un apstrādāt tos ar inkvizicijas līdzekļiem, iekalkulējot, ka apm. 60 no tiem izdosies salauzt. So salauzto liecības bija paredzēts izlietot apsūdzībā pret Zinovjevu un Kameņevu, lai piespiestu tos atzīties, ka tie organizējuši sazvērestību pret Staļinu un padomju valdību. Lai izmeklēšana labāk sekmētos, bija nolemts apsūdzēto starpā novietot dažus NKVD aģentus, kuriem jāspēlē sazvērnieku loma, uzdodot par saviem vadoņiem Zinovjevu un Kameņevu.

Pratināšana sākās, bet tā noritēja nesekmīgi. No 300 opozicionāriem 2 nedēļu laikā izdevās „salauzt" tikai vienu. Staļins katru dienu prasīja norēķinus par izmeklēšanas gaitu. Molčanovs kļuva nepacietīgs. Viņš sasauca visus 40 pratinātājus uz apspriedi, kurā ieradās arī Ježovs. Tas ieteica būt stingrākiem. Kas visvairāk ietekmēja pratinātājus, bija nepārdomāti draudi, kas skanēja caur Ježova runā. Katrs saprata: ja viņš tagad lūgs atbrīvot viņu no šī pienākuma, to iztulkos par protesta izpausmi un viņu nekavējoties arestēs. Nākošā nedēļā atnesa negaidītu lietu „atzīšanos" birumu.

Galveno apsūdzēto — Zinovjeva un Kameņeva — pratināšanu Staļins nodeva trim augstākiem čekistiem (to starpā bija arī Molčanovs). Bet tie nebija sasnieguši vēl nekādus rezultātus. Tad Jagoda sūtīja viņiem palīgā Čertoku. Tas bija vēl jauns cilvēks un tipisks Staļiniskās audzināšanas produkts — mazizglītots, nemorāls, brutāls un viltīgs. Pratinātāju starpā viņš bija pazīstams kā sadists, kam patika apcietinātos spīdzināt. Sakarā ar radniecīgām attiecībām ar Jagodas ģimeni viņš bija ticis augstā postenī.

NKVD vadītāji, kas labi pazina Staļina raksturu, bija pārsteigti par viņa lielo naidu pret apcietinātiem boļševikiem. Staļinu katrreiz pārņēma dusmu lēkme, kad viņam ziņoja, ka apcietinātais atteicies parakstīt atzīšanos. Tādās reizēs, viņš zaļš no dusmām, kliedza aizsmakušā balsī: „Sakiet viņiem, ka vienalga, ko tie dara, tie nevar apturēt vēstures gaitu. Vienīgais, ko viņi var darīt, ir vai nu mirt vai glābt savu ādu. Strādājiet pie viņiem tik ilgi, kamēr tie nāk pie jums, uz vēdera lienot ar atzīšanos zobos."

Ježovs paziņoja abiem apsūdzētiem, ka Staļins apsola saudzēt viņu dzīvības, ja tie atzīstas. Pretējā gadījumā tos tiesāšot aiz slēgtām durvīm, kas nozīmējot nāvi viņiem pašiem un visiem citiem opozicionāriem. Kameņevam vēl piedraudēja, ka izlietošot tiesā pret viņu tā dēlu, kas liecināšot, ka sava tēva uzdevumā tas sagatavojis atentātu pret Staļinu. Lai padarītu apsūdzētos pilnīgi nespējīgus pretoties, tos ievietoja karstās vieninieku kamerās. Zinovjevs slimoja ar astmu un karstums viņam bija nepanesams.

PRETESTĪBA SALAUZTA

Ilgi gaidītais pagrieziens pratināšanas gaitā pienāca 1936. g. jūlijā. Kad Ježovs bija pratinājis Zinovjevu cauru nakti, tas lūdza atļauju tikties ar Kameņevu divatā. Ježovs to atļāva. Zinovjeva un Kameņeva saruna turpinājās kādu stundu, pie kam čekisti to noklausījās ar apslēptu aparātu palīdzību. Zinovjevs izteica gatavību dot prasīto atzīšanos, ja Staļins pats personiski apstiprinātu solījumu, ko Staļina vārdā devis Ježovs. Pēc zināmas vilcināšanās Kameņevs bija ar mieru, bet ar prasību, lai Staļins apstiprina savu solījumu visu politbiroja klātienē.

Kad Staļinam to paziņoja, tas bija ļoti apmierināts. Viņš smīnēja un skrullēja savas ūsas, tad piecēlās no krēsla un, berzēdams rokas, teica: „Labi strādāts".

Nākošajā dienā abus apcietinātos noveda uz Kremli. No politbiroja locekļiem klāt bija tikai Vorošilovs. Trešā persona bija Ježovs.

Zinovjevs atgādināja, ka viņam un Kameņevam doti vairāki solījumi, kas nav turēti. Kad viņi uzņēmušies „morālo atbildību" par Kirova nogalināšanu, viņiem teikts, ka tas esot pēdējais upuris, ko no viņiem prasot. Tomēr tagad tiekot organizēta prāva, kas iegrūdīšot dubļos ne tikai viņus, bet visu boļševiku partiju. Tad Zinovjevs sāka šņukstēt. Staļins nogaidīja, kamēr tas nomierinās, un tad teica:

„Tagad ir par vēlu raudāt. Centrālā komiteja atkārtoti ir brīdinājusi, ka jūsu opozicija nebeigsies labi. Jūs neklausījāt. Tagad es jums saku: pakļaujieties partijas gribai un jūsu dzīvības, tāpat kā jūsu domu biedru dzīvības tiks saudzētas."

„Un kur ir garantija, ka jūs nenošausit mūs?" jautāja Kameņevs.

„Kāda garantija te ir vajadzīga" atbildēja Staļins. „Varbūt jūs gribat oficiālu līgumu, kuru apstiprinājusi Tautu Savienība? Ja ar politbiroja solījumu jums nepietiek, tad nav nozīmes ar jums vēl tālāk runāt. It kā mēs nevarētu jūs nošaut bez kādas tiesas, ja tas būtu vajadzīgs."

Tad Kameņevs paziņoja, ka viņš ir ar mieru stāties tiesas priekšā, ja viņam solīs, ka neviens no veciem boļševikiem netiks nošauts un viņu ģimenes netiks vajātas.

„Pats par sevi saprotams," teica Staļins.

KĀ INSCENĒJA PRĀVU

Sākumā Staļins bija paredzējis nosēdināt uz apsūdzēto sola 50 personu, bet galā sanāca tikai 16. Staļins gribēja, lai tiesas zālē atvestu tikai tos, uz kuriem varēja paļauties, ka tie atkārtos iepriekšējā izmeklēšanā parakstītās nepatiesās liecības. No 16 personām, kas atradās uz apsūdzēto sola, 5 bija čekas aģenti, kuru uzdevums bija uzvelt dažādus pārkāpumus pārējiem apsūdzētajiem. Tiesai bija izraudzīta neliela telpa arodbiedrību namā ar 350 sēdvietām. Tālāk Staļins norīkoja, lai šīs vietas aizņemtu tikai NKVD izredzētie un nelaistu zālē nevienu citu personu. Tā NKVD piegādāja ne vien apsūdzētos, bet arī publiku.

Prāva sākās 1936. g. 19. augustā. Tiesas priekšsēdis bija vecs čekists V. Ulrichs. Prokurors bija Andrejs Višinskis. Apsūdzētajiem nebija aizstāvju. Kādā blakus telpā, kuras durvis uz tiesas zāli bija atvērtas, sēdēja Jagoda ar saviem palīgiem un noklausījās tiesas gaitu, mielodamies ar uzkožamiem un atspirdzinājumiem.

Prāvai sākoties, apcietinātie izskatījās labāki kā pratināšanas laikā. Pēdējās pāris nedēļās tiem ļāva atpūsties un izgulēties. Tomēr tumšie riņķi zem acīm liecināja, ka tie pārdzīvojuši smagas mocības. Vienīgi pieci viltus apsūdzētie izskatījās veselīgi un bezrūpīgi. Tie šķirstīja savas piezīmes un gaidīja, kad prokurors tiem dos iespēju pildīt partijas uzliktos pienākumus.

Zinovjevs izskatījās slims un novārdzis. Aplūkojot publiku, viņš bija pārsteigts, ka neatrada tur nevienu no partijas vadības vai valdības locekļiem.

Trīs dienas ilgi Višinskis pratināja apsūdzētos un izvilka no tiem stāstu par sazvērestību. Čekas aģenti apsūdzēto lomās centās, cik varēja, lai izpelnītos uzslavu. Višinskim nenācās grūti sakonstruēt graujošu apsūdzības runu, jo apsūdzētie ne tikvien kā nepretojās viņam, bet centās viņam visādi palīdzēt. Savas runas beigās Višinskis kliedza: „Visi šie trakie suņi jānošauj."

Apsūdzēto pēdējie vārdi bija traģiskākais cēliens visā prāvā. Vēlēdamies glābt no Staļina atriebības savas ģimenes un savus politiskos biedrus, vecie boļševiki centās viens otru pārspēt pašapsūdzībā. Kameņevs nobeidza savu runu vārdiem: „Man ir divi bērni, viens kara lidotājs, otrs pionieris. Stāvot ar vienu kāju kapā, es gribu viņiem pateikt, ka, vienalga, kāds spriedums mani sagaida, es to ieskatu par taisnīgu. Neskatieties atpakaļ. Ejiet uz priekšu, kopā ar padomju tautu, sekojiet Staļinam." Viņš apsēdās un aizklāja seju rokām.

Zinovjevs savā runā teica: „Mans sakropļotais boļševisms pārveidojās antiboļševismā un caur trockismu es nonācu pie fašisma."

Viltus apsūdzētie savā pēdējā vārdā teica, ka viņi atzīstot par neiespējamu lūgt apžēlošanu. Viņi visi bija pārliecināti, ka viņu dzīvībām nedraud briesmas.

23. augusta vakarā tiesa aizgāja apspriesties. Lai gan sprieduma teksts jau sen sagatavots, tiesa „apspriedās" veselas 7 stundas.

NĀVES SODS IR PRETINIEKIEM, IR DRAUGIEM

Nāves klusumam valdot, tiesas priekšsēdis sāka lasīt spriedumu. Visiem apsūdzētiem bija piespriests nāves sods nošaujot. Šinī brīdī atskanēja histērisks kliedziens: „Lai dzīvo Marksa, Ļeņina un Staļina lieta!" Kliedzējs bija viens no apsūdzētiem, maza auguma vīrs, izspūrušiem matiem un nemierā degošām acīm. Viņa vārds bija Lurje. Tas nebija viens no čekas aģentiem.

Pēc padomju likumiem uz nāvi notiesātiem ir tiesības 72 stundu laikā iesniegt lūgumu par apžēlošanu. Bet šinī gadījumā Staļins atklāti pārkāpa likumu. Bija pagājušas tikai 24 stundas kopš sprieduma pasludināšanas, kad Maskavas laikraksti jau ziņoja, ka visiem 16 apsūdzētiem nāves sods izpildīts arī 5 čekas aģentiem, kuri cerēja, ka nu viņiem pavērsies spoža nākotne.

Nedēļu vēlāk Staļins pavēlēja Jagodam izraudzīt 5000 aktīvākos opozicijas locekļus, kuri atradās koncentrācijas nometnēs vai bija izsūtīti trimdā, un slepeni tos nogalināt. Pēc gada Staļins deva pavēli atkal nošaut 5.000 opozicionārus.

Pirmai sazvērnieku prāvai sekoja otrā un trešā. Otrā prāva sākās 1937. g. janvārī. 17 apsūdzēto starpā bija Pjatakovs, Radeks un Sokoļnikovs. Atkāl sākās tā pati spēle no gala. Tikai atzīšanās, kādu vajadzēja izspiest no apcietinātiem, šoreiz ir mazliet savādāka. Vecajiem boļševikiem un Ļeņina draugiem vajadzēja atzīties, ka viņi gatavojušies sagrābt varu ar vācu un japāņu armiju palīdzību, lai atjaunotu kapitālismu Padomju Savienībā.

Pjatakova pretestību salauza ar to, ka viņa inkvizitori piespieda viņa sievu liecināt pret savu vīru. Tas bija Staļina iemīļots paņēmiens izlietot sievu kā liecinieku pret vīru, dēlu pret tēvu, vai brāli pret brāli. Čekistiem bez sevišķām grūtībām izdevās piespiest Pjatakova sievu uz šādu soli.

(Turpinājums sekos).

Aiz DZELZS aizkara

KAS VADA KULTŪRAS DZĪVI?

Sovetskaja Latvija 15. aprīļa numurā ievietojusi šādu kritiku par kultūras un izglītības darbiniekiem:

R. Kleša, Cēsu rajona kultūras un izglītības nodaļas vadītājs, buržuju Latvijā „cepis" pornografiskus romānus.

M. A. Rāva rekomandēta par Rikovas ciema bibliotēkas pārzini, bet īsā laikā paspējusi jau mainīt devinpadsmit darba vietas.

M. Kiršentāls, Aizputes novada mūzeja pārzinis agrāk strādājis piena punktā, jauno darbu pavisam nesajēdz.

Platace, Varakļānu rajona bērnu bibliotēkas pārzine — neizglītota, neprot orientēties literātūrā.

Donenko, Līvānu rajona kultūras un izglītības nodaļas vadītājs savā personiskajā kadru anketā ielaidis 30 pareizrakstības kļūdas!

MĀCĪBU GRĀMATU TRŪKUMS

18. aprīlī radiofonā runāja Viļānu rajona Kārkliņu skolas skolotāja Sorokina, kas ir PSRS Augstākās Padomes deputāte. Temats — Bērnu audzināšana skolā un mājā:

„Skolotājam labi jāzina savas klases skolnieku ģimenes dzīves veids. Maziem bērniem pārbaudu grāmatas katru otro dienu, lielākiem reizi nedēļā. Tā rezultātā bērni nodod pavasarī tīras grāmatas. Dažreiz vecāki pieradina bērnus melot. Liela nozīme bērnu izglītošanā un audzināšanā ir lauksaimniecības darbam kolchozā. Bez daiļliterātūras visi bērni lasa Pionerskaja Pravda un Pionieris, ko abonē visi bērni bez izņēmuma. Skolotājiem ir jāzina audzēkņu ģimenes materiālie apstākļi, viņu prasības un ideoloģija. Rīkojamas pārrunas par antireliģiskiem tematiem."

Raksturīgi, ka latviešu bērniem jāabonē krievu pionieru avīze, kas iznāk 2 reizes nedēļā, tā pavisam atklāti sludina par vecāku izspiegošanu.

PĀREJA UZ CIEMU SISTĒMU

Literaturnaja Gazeta publicējusi garāku rakstu par pāreju uz ciemu sistēmu Latvijas laukos. Rakstā teikts, ka šī parādība sākusies tikai pirms gada un vēl tagad nav tautas apziņā izskausta Švābes un citu buržujisko zinātnieku teorija, ka latvietis nekad nav dzīvojis ciemos. Īstā patiesība no tautas visu laiku slēpta, proti: baroni likvidējuši latviešu sādžas, to zemes pievienojot muižām un tādējādi spiežot zemniekus doties mežā un tur plēst līdumus, strādājot pa vienam.

Šīs vēsturiskās sekas redzamas arī vēl tagad Latvijas laukos — kolchozu plašajos laukos izsvaidītas vēl atrodas lielas un mazas agrāko viensētu būves. Baldones rajona Staļina vārdā nosauktā kolchozā lopi izkaisīti par 40 dažādām vietām. — „Kas akmens arklam, tas viensēta kolchozam," rakstā citēti šie zootechnikes Elzas Lebedevas vārdi, kas raksturīgi pašreizējām pārmaiņām okupētās Latvijas laukos.

KOLCHOZU STATŪTU PĀRKĀPŠANA

konstatēta Dagdas rajonā. Kolchoza Zavet Iljica septiņdesmit kolchozniekiem bijuši palielināti piemājas zemes gabaliņi, kas atstāti kolchoznieka personīgā lietošana, jebšu arī tie aplikti ar nodokli. Šī paša rajona Staļina vārdā nosauktā kolchoza piemājas zemes gabaliņi iedalīti kolchoza zemes masīvā un kavē kolchoza zemju apstrādāšanu. Pāris vietās kolchozu vadītāji atļāvušies sev paturēt divus piemājas zemes gabalus. Faktiski šī piesavināšanās ir tikai niecīga platība, jo kā izriet no šī paša raksta, kāds kolchoza valdes loceklis piesavinājies 0,20 ha zemes (Sov. Latvija, 15. apr.).

PROF. ENDZELĪNS

strādā pašlaik pie Latvijas vietvārdiem, tos salīdzinot ar lietuviešu, senprūšu un citu valodu vietvārdiem. Darbs aptvers 120.000 vietvārdus. Paveikto darbu apspriedīs šajās dienās sevišķā Zinātņu Akadēmijas sēdē, kurā piedalīsies „speciālisti" arī no Baltkrievijas, Grūzijas un Tadžikijas.

NEKLĀTIENES LEKCIJAS — KRIEVISKI

Soc. Latvija 15. aprīlī ievietojusi paziņojumu, ka Latvijas valsts paidagoģiskais institūts uzņem personas neklātienes sāceju kursā krievu valodas un literātūras fakultātē, matēmatikas nodaļā un vēstures fakultātē. Atzīmēts, ka apmācības notiks krievu valodā. Mācības maksa 2000 rbļ. gadā.

PARAUGRESTORĀNI RĪGĀ

darbojas šādās vietās: Astorija — Audēju ielā 16, Moskva — Kirova ielā 53, Lira — Dzirnavu ielā 45-47, Kavkazskij — Merķeļa ielā 8, Rīga — Tērbatas ielā 7, Jelgava — Nometņu ielā 30. Bez tam šādas kafejnīcas: Park — Tērbatas ielā 2a, Lira — Vaļņu ielā 9, Rakstnieku kafejnīca — Kr. Barona ielā 12.

VAI PAZĪŠANĀS?

Izvestija 16. aprīļa numurā raksta, ka mežu materiālu izmantošana Sibirijā laikā no 1940. līdz 1950. gadam palielinājusies pusotras reizes.

KOMJAUNATNES GRUPAS IZJŪK

Komsomolskaja Pravda 11. aprīlī raksta, ka izjukušas trīs komjaunatnes grupas Latvijā. Visas trīs grupas darbojušās Krāslavas rajonā. Augstāk minētais attiecas uz komjaunatnes grupām Krāslavas rajona kolchozos Avangard un kolchozos, kas nosaukti Kaliņina un Raiņa vārdā.

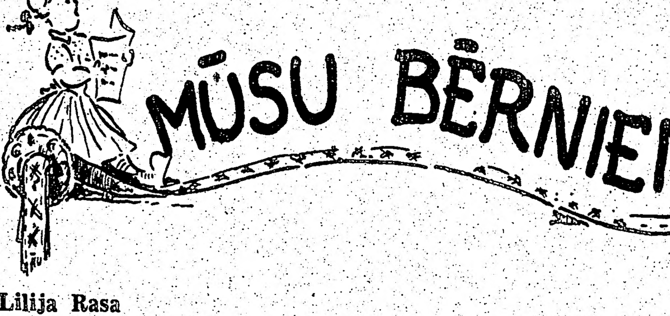

Lilija Rasa

MAZAIS BĀNĪTIS

II

„Nu labi, to stundiņu jau es varu stacijā gaidīt."

„Nu ka, mamm — kā nenokavējamies!"

Pirmoreiz tukšu grozu nesu, to nemaukdama galvā. Jūtos šodien svinīgi. Viss ir kā nākas — bērni visi ārē, satupuši uz kāpnītēm. Es ne ar vienu tagad nerunāju, man mugurā baltā kleita, un es braukšu ar bānīti. Eju lēni mātei pa priekšu, bērni seko aiz mums pa gabaliņu. Es pirkšu biļetes, man jau saujā svīst nauda. „Lūdzu, divas biļetes līdz Stendei, lūdzu, divas biļetes līdz Stendei..." atkārtoju pie sevis — tā es teikšu stacijā pie lodziņa.

„Lūdzu, divas biļetes līdz Stendei!" pacēlos pirkstu galos un sniedzu naudu, bet neviens neatbild — ai, lodziņš tak vēl ciet, un kā es tā nepamanīju! Māte smaida par manu neveiksmi, mierīgi sēd uz sola, zibina savas adāmās adatas un smaida man pretim, kad nokaunējusies nācu atpakaļ. Tā ap dūšu, ka vai sākt raudāt! „Nu, nu, saturies! Esi liela meita, tā ka nesāktu pinkšķēt! Neviens jau neredzēja," viņa piebilst klusāk. Patiesi, mēs tak visu laiku tik abas vien. Nupat gan ienāk vīrs netīrā virskreklā, nesdams smagu lādi, tad divas sievas, tāpat ar groziem kā mēs. Pēc brīža vēl divas sievas ar jaunu meiteni, apmēram manas lielās māsas vecumā. Meitene sveicina manu māti, un sievas viņu vērīgi apskata. Ievēroju, ka neviena nav tīri apģērbusies kā mana māte, visas kā no mājām, pat jaunā meitene. Māte sēd cēli, taisnu muguru, baltās blūzes stikla podziņas sīki uzmirguļo pie katras sakustēšanās. Gaišie lindraki krīt glītās krokās, pār tiem ielocījies ķiršu krāsas adīkļa pavediens. „Cēla kā bilde!" nāk prātā kaut kur dzirdēts teiciens par manu māti, jā, cēla gan. Sievas aplūko arī mani, un man kauns par to. Pieeju pie loga. Ārā uz sola rindiņā sēd bērni, Ilgēns stostīdamies kaut ko buldurē, Alvīnēns noņemas ar savas lielās māsas puiku, tam atgadījusies klizma, bruncīši slapji, līkās kājeles tāpat, Tildēns saņēmis Jānelim degunu starp diviem pirkstiem, liec puikas galvu uz leju un pavēlīgi sauc:

„Šņāc! Šņāc, ka es tev saku, pagāns!" Bet Jānels sāk bļaut. Te nāk vīrs ar kuplu, jaunu slotu un dzen visus projām.

„Iet nu pro, iet nu pro!" Un sāk slaucīt. Bērni aizlasās žigli, zina jau, ja neies, dabūs ar to pašu slotu pa stilbiem.

Kaut jel reiz nācis tas bānītis, nevar vairs izturēt to gaidīšanu... Te, brāks, atkrīt kases lodziņš, un es kā mesta, pati pirmā klāt gan, bet tavu postu, izgājis no prāta teicamais — nu kā tak tur bija!

„Lūdzu, es — man — mēs — mums divas biļetes!"

Aiz lodziņa vīrs, cepuri galvā, tumšu, nosvīdušu seju, īgns un nevaļīgs.

„Kur tad tu brauksi?"

„Es — mēs — mellenēs!"

„Kas tā par kārtību, palaiž bērnus vienus pašus! Kur tava māte?"

„Es tepat, lūdzu, nedusmojieties, bērnam sajuka!" Un māte man spēcīgi iečukst ausī aizmirsto, bet es kā apstulbusi — ne vārda vairs izdabūt. Te māte mani saņem cieši aiz pleca un sapurina.

„Lūdzu, divas biļetes līdz Stendei," izdabūju pavisam aizžņaugtā balsī.

„Bet dod man naudiņu, mazā, naudiņu!" Ak tu kungs, šito kaunu! Un es neskatīdamās pasniedzu roku ar naudu.

„Še nu tavas biļetes, nepazaudē!" Māte cieti skatās manī, un es zinu, nu jāsaka paldies, bet tik briesmīgi kauns.

„Paldies, onk — kungs!"

„Lūdzu, lūdzu! Mācīts, labs bērns, lūdzu, lūdzu! Cik tad tev ir gadu?"

„Seši!"

„Nujā, tad jau vēl maz! Mans puiķels ar' seši, bet nemāk vēl ne puņķi noslaucīt. — Nākošais!"

„Neraudi, liela meita, kauns ļaudīs raudāt," māte čukst un sniedz savu mutautu — „nu glabā labi biļetes. Rē, tā smukā, tā tava!" Patiesi, viena ir pelēka, cieta un šaura, bet otra, lai nu no plānāka papīra, toties savas trīs reizes lielāka, ar divām taisnām un vienu viļņotu svītru, iešķērsu pāri visai biļetei — tad tā ir man. Beidzot man viņas rokā, šīs ritīgās biļetes pa ritīgu naudu, kaut nu bērniem varētu parādīt.

„Nu tikai uzmani vilcienu, kad nāk, pasaki," māte ada jau atkal. Kas lai izskaita reizes, cik skrēju ārā un iekšā, beidzot taču izdzirdu tik pazīstamo svilpienu.

„Nāk! Mamm, nāk!" Pakampu savu lielo grozu, bet aizmirstu maziņo, diedzu, ko kājas nes, ārā, te māte mani notvēra aiz biželes.

„Tak lēnām, pamazām — nespraudies citiem priekšā, tas ir nepieklājīgi." Kur nu te vairs par pieklājību domāt, bānītis tak var aiziet, vai dieniņ, vai manu, kā gan māte tā var, un nepasteidzas nemaz un ne drusku!

Mamm, ka vēl neaiziet!"

„Kur nu aizies, vēl jau ir pienācis nav, bet pievāc savu mazo groziņu, redz, pie sola zemē palicis. Esi gan tu man izklaidīga — kā tāds izkaisīts!"

Bānītis čūkstēdams apstājās. Puskrišus ieklupu vagonā, uztraukumā piemīdama baltās kleitas stērbeli, tur apakšā tagad regojas liels plankums.

„Gatavais sivēns," māte noteica, taču vairāk nebārās.

Uzmetos ar ceļgaliem uz sola mātei blakus, lai varētu pa logu ārā skatīties. Bānītis sakustējās, nošūpojās un sāka iet. Riteņi klaudzēja arvien ātrāk, arvien ātrāk — tā tur, tā jau bija Tildas māja, tur dzīvoja Eidis ar lielo muti — te, jā, mūsu noriņa! Bērni visi stāv lejā, visi mutes ieplētuši, bet manis neierauga — un jau garām. Ai — un jaunās biļetes nevienam nedabūju parādīt... Pēkšņi jūtos tik nogurusi.

APBALVOTIE DAUGAVAS AUTORI

Kultūras Fonda godalga un 4 Nobeļa prēmijas

Kultūras Fonda godalga 1953. g. — JĀNIS VESELIS
VIESTURS VARAPOGA, ies. $2.50
DIENAS KRUSTS, $1.65, ies. $2.20

Nobeļa prēmija — PĒRS LAGERKVISTS
BARABA .... $1.75, ies. $2.20

Nobeļa prēmija — ANDRĒ ŽIDS
PASTORĀLĀ SIMFONIJA, $0.85
SIEVU SKOLA .... $2.00, ies. $2.60

Nobeļa prēmija — HERMANS HESE
NARCISS UN ZELTAMUTE
$2.00, ies. $2.60

Nobeļa prēmija — FRANSUĀ MORIAKS
MĪLESTĪBAS TUKSNESIS
(pašreiz Daugavas grāmatu klubā)
$2.00

V. ZIEDIŅŠ, 218, Greenwood Ave, Toronto, Ont.

MODES PARĀDE TORONTO DV DĀMU KOMITEJAS PĒCPUSDIENAS TĒJĀ

V. Pētersons — menedžeris

E. Ozoliņa: melna vakara kleita

B. Sulima: grieķietes klasisks tērps
No kr. pirmie 3 foto H. Kligera un 4. J. Kreiļa

E. Pētersone: krinolīna vakara tērps Nica

ŠARMANTI TĒRPI UN DĀMAS

Domāju, nebūšu pārspīlējis, tā raksturodams DV Dāmu komitejas rīkoto pēcpusdienas tēju ar modes skati. Tiešām, šis lieliskais manekenu defilējums bija sevišķi labi izdevies sarīkojums Toronto latviešu sabiedriskajā dzīvē, jo tas bija kas jauns, neparasts un vienreizējs — tas bija patīkams pārsteigums šī vārda vistiešākā nozīmē.

Jāliecina, ka demonstrēto tērpu īpašniece Ellena Pētersone ir apdāvināta dāma ar smalku, izkoptu gaumi un jau lielu pieredzi un rutīnu. Viņai bēgļu gaitās Vācijā bijis modes salons, un tērpi guvuši atzinību un godalgas.

Skatē redzētie tērpi visi ir oriģināli un pašas meistares, lai atļauts man tā teikt, radīti — zīmēti un ar lielu rūpību veidoti, piešķirot vērību materiāla izvēlei, izmeklētām krāsu kombinācijām un to harmonijai ar formu, ar ko sasniegtas oriģinālas un smalkas nianses.

Lielu piekrišanu guva Sabiedriskās dāmas zilas drānas ceļojuma tērps, kuru bija iespējams pārveidot par ielas tērpu ar platiem un šauriem svārkiem, vai par apmetni un pelerīni u. t. t. Adrienne, modelis zila mēteļa kleita ar divām blūzītēm, kuras katra atsevišķi kleitai piešķir pilnīgi jaunu izskatu, bet, abas noņemot, to pārvērš par ļoti jauku kokteiļa kleitu. Tika rādīti interesanti gaišas drānas kostīmi ar oriģinālu žaketes muguras un piedurkņu piegriezumu.

Vakara tērpu virknē Denise no zelta brokāta auduma, kuram otra puse pilngi melna, ir lielisks kokteiļa tērps, bet interesanta piegriezuma mētelis to pārvērš arī vakara tērpā. Rendez-vous — vēl interesantāks mēteļa kleitas modelis ar oriģinālu piegriezuma kuplo mēteli un platām piedurknēm to dara skaistu un iespaidīgu. Izrādās, ka arī dāmas itin labi var sagatavot un prot valkāt fraku, kura, noņemot šēzi, tiek pārvērsta par skaistu vakara tērpu ar īsu jaku. Senās klasiskās Grieķijas baltais tērps mūsu laikos iederas vismodernākā piegriezuma kleitu starpā kā ļoti oriģināls un interesants. Parizienne modelis — melna zīda ar paīsu mēteli — ir ļoti oriģināls un pārdrošs un rada patiesi apbrīnu. Pārdrošība neizbēgami izraisa lielu interesi un domu: vai kas nav par daudz, bet, ja tas nāk no Parīzes, tad, bez šaubām, viss ir kārtībā, jo reiz nu ir pieņemts, ka tikai parīziete nemaldīgi nosaka pārdrošības robežu. Skate noslēdzās ar puķaina balta zīda krinolīna tērpu Nica, kuru katrā brīdī varēja pārvērst par modernu kleitu ar īsiem svārciņiem.

Daudz kas skatē palika neredzēts, ko redz un novērtē tikai tie, kas pagatavo tērpus,un tas ir pats darbs,un tam katrā demonstrējamā tērpā jābūt rūpīgam un priekšzīmīgam.

Interesantas un oriģinālas frizūras bija darinājusi Linda Urba, tās pieskaņojot attiecīgam tērpam, pie kam sevišķi skaists bija klasiskais grieķietes matu sakārtojums. Modeļu sejas kopusi un daiļas darījusi jau Latvijā populārā sava aroda meistare Elza Pērkone.

Patīkami pārsteidza modeļi-dāmas, kas demonstrēja visus redzētos tērpus, jo viņu gājiens un tērpa izrādīšana bija brīva un nepiespiesta. Bez šaubām, labākie modeļi bija pati E. Pētersona kundze ar savu meitiņu Karinu, bet atzinumu izpelnījās arī Erika Ozoliņa, Velta Ruble, Rita Luksa, Brigita Sulima un Zigrida Birne.

Skatītājos bija gandrīz tikai daiļais dzimums, kas, iedams uz skati, bija tērpies izmeklēti, visām dāmām bija jaunas pavasara cepurītes, mēteļi un visi pārējie modes atribūti.

Žozefīna Deksne

Karina Pētersone: bērna vakara tērpā H. Kligera foto

LATVIEŠU AUTORS ANGLISKI

Batlera universitātes (Indiānāpolē, Ind.) angļu valodas nodaļa regulāri trīs reizes katrā mācību gadā (nov., janv. un maijā) izdod pašu universitātes audzēkņu labāko literāro sacerējumu almanachu — MSS (Manuscripsts).

Tikko iznākušajā MSS 20. gada gājuma (1953. g.) 1. numurā, kas datēts ar janvāra mēnesi, 27 reprezentēto jauno autoru vidū ir arī mūsu tautietis — šis universitātes filozofijas un žurnālistikas students Gundārs Grīslītis, kas reprezentējies ar nelielu tēlojumu The Autumn of Shame, kā saturā 2. Pasaules kara beigu posms, boļševiku otrreizējā Latvijas okupācija 1944. gada rudenī un mūsu bēgļu gaitu sākums.

DEVIŅAS DIENAS SALĀ UN BADĀ UZ LEDUS GABALA

Ričards Heringtons ir neliela auguma, spēcīgs un vidējos mūža gados. Viņš Kanadas ziemeļos pavadījis sešas ziemas. Viņš laikam ir pasaules izcilākais arktisko apgabalu fotografs. Atgriezies pēc pēdējās 1952.-53. g. ziemas no ziemeļiem, viņš par saviem piedzīvojumiem raksta kādu apcerējumu Toronto laikrakstā The Globe and Mail:

Foksa baseins atrodas virs arktiskā loka un sniedzas tālu aiz normāli apdzīvotiem Kanadas ziemeļiem. Viņš ir 1600 jūdžu no Toronto uz ziemeļiem un 1200 jūdžu uz ziemeļiem no Vinipegas.

Marta sākumā kāds eskimoss ziņoja, ka septiņi eskimosu roņu mednieki aizrauti jūrā uz ledus gabala, kas atdalījies no krasta, un aizpūsti Foksa baseinā Ziemeļu jūrā. Tas noticis sniega vētrā un pie 40 gr. zem nulles pēc Fārenheita.

Ledus gabals bijis tikai sešas līdz astoņas collas biezs. Septiņiem roņu medniekiem neesot ne telšu, ne apmetņu piederumu; un ja viņiem pat būtu spirta pavards, viņi nevarētu sev uzvārīt tēju, jo viņiem nav svaiga ūdens.

Viņu Ziemeļrietumu territoriju nometnē trūcis briežu ādu, kādēļ daži eskimosu mednieki bijuši plānāk apģērbti nekā parasti medījot, kad temperātūra zem nulles.

Tomēr pēc deviņu dienu pavadīšanas uz peldoša ledus gabala viņi atgriezās mājās. Mainoties vējiem, ledus gabalu piedzina tuvu krastam; sasala jauns ledus, un ar saviem suņiem viņi varēja atgriezties uz sauszemes. Pagāja divas dienas, kamēr viņi sasniedza savas mājas. Visi bija cietuši, apsaldējuši locekļus. Laika apstākļos, kādos viņi bija cīnījušies par savu dzīvību, būtu baltais cilvēks gājis bojā vienā naktī. Bet viņi par pārciesto pat nesūdzējās.

Viens no šiem vīriem, Šapungaloks, bija nosaldējis abas kājas. Hadsona līča sabiedrības pārstāvis Viljams Kalders darīja, kas vien bija viņa spēkos, lai ārstētu nosaldētās kājas, bet radās gangrēna. Kalders pieprasīja medicīniskos padomus pa radio un lūdza sūtīt pēc Šapungaloka un dažiem citiem lidmašīnu, lai viņus nogādātu slimnīcā. Lidmašīna varēja ierasties tikai pēc piecām dienām, un 3 dienas bija vajadzīgas, lai sasniegtu Čērčilu — tuvāko vietu, Manitobas provincē, kur Š. varēja ievietot slimnīcā.

Pa ilgo lidošanas laiku līdz Čērčilai varēja novērot, ka Š. gangrēna kļūst arvien ļaunāka. Bet mednieks nesūdzējās par sāpēm. Un, ja viņš pārdzīvos operāciju, Haringtons ir pārliecināts, ka viņš atgriezīsies Foksa baseinā un atkal medīs roņus gar piekrastes lediem. Kad šos 7 vīrus aiznesa jūrā, viņi bija paspējuši nomedīt roni; tā sasalušā gaļa bija viņu vienīgā barība; arī Kalders Šapungam labāk deva jēlu brieža gaļu nekā balto cilvēku barību.

Kaut gan eskimosi ir piesavinājušies dažas balto cilvēku paražas, gudrākie no viņiem tomēr atzinuši, ka tad tie ātrāki krīt par vieglu upuri balto cilvēku slimībām, nekā ja tie pieturas pie savas dzīves paražām. Tā viņi atgriežas pie visattālāko zemes apvidu dzīves veida. Kanadas ziemeļi, ko tagad apdzīvo eskimosi, ir daudz, daudz tuvāk ziemeļpola rajonam nekā ziemeļi un apgabali zem arktiskā loka, ko tagad atklāj baltie kanadieši. Viens acu uzmetiens uz kartes rāda, ka tas nav apvidus, kur kāds normāli domātu par savas mājas celšanu.

CS

ARĪ KANADAS LATVIEŠI VAR IESTĀTIES ŅUJORKAS FONDĀ

Neatkarīgās Latviešu Labdarības un Savstarpējās Palīdzības Biedrības valdes priekšsēdis R. Turks mums paskaidro, ka biedrībā var iestāties arī Kanadā un citās zemēs dzīvojošie latvieši. Ja Kanadā rastos lielāks biedru skaits, tad paredzēts izraudzīt biedrības pārstāvi uz vietas, ar kuru varētu kārtot maksājumus.

Jaunais pasākums ir radis dzīvu atsaucību tautiešos. No dažādām malām ienāk pieprasījumi pēc informācijas, gan no organizācijām, gan no atsevišķām personām. Bēru fondā iestājušies vairāk kā 100 biedru, bet ārstniecības fondā, kas darbojas 1 mēn., ir jau 50 biedru.

Informāciju sniedz biedrības sekretārs A. Lācis, 209 Ave. P, Brooklyn 4, N.Y., USA. Tel. DE 9-1012.

MĀTEI DZIMTENĒ

VĒSTULE ĢIMENES DIENĀ

Aizvien dziļāk un tālāk mūs aizved ceļš no šūpuļa vietas, no mātes. Svešums apņem un iežņaudz, ikdiena uzliek trulu rūpju un nomāktības masku, un maz ir to brīžu, kad varētu atliekt galvu bez rūpju. Kāda dziļa iekšēja sāpe nepārtraukti sūrstēdama, liek sevi manīt. Tā neaizdzīst un neaprepē. Tās ir satrūkušās ģimenes saites, ar varu atrautās dzīves, sapostītā nākotne, kam kaŗa lielceļos sabradātais cilvēks netiek pāri.

Un šais īsajos brīžos, kas kā vienīgais iepriecinājums vainago mūsu šodienu, gribas uzkāpt atmiņu svētkalnā un šais stundās šķiet: kāda klusa seja pārliecās pār tevi, kā toreiz, pāri šūpulim... Un tāpēc man gribas svētīt šo brīdi un Tev, māte, sūtīt savas labākās domas.

Man vienmēr vēl Tu prātā, kad Tu stāvēji zem vecajām ābelēm istabas galā, balto lakatiņu pārvilkusi acīm, ar paceltu roku, izvadot mani ceļā. Vai Tava roka svētīja ar krusta zīmi vai sauca atpakaļ; tak zinu, Tava sirds lūza, kamēr baltais ceļš, līkumā griezdamies, aizsedza Tavu lolojumu un kaimiņu birzs klusa un mēma stāvēja sardzē. Tur paliki Tu, māte, kā stabiņš ceļa malā, tur palika vītols ganu ceļa malā, mazliet ziņkāri padevies uz priekšu, pacēldams zaļu cekulu un zaļus zaru lakatus vēdinādams.

Tur paliki Tu, vecās ābeles, istaba un viss, kas reiz bij mana dzīve...

Lai kur es ietu, visur jūtu Tavu krusta zīmi sev uz pieres un vienmēr es dzirdu Tavu lūpu klusi teikto lūgsnu, jo — svētīt, atteikties, piedot, ir Tava mūžīgā daļa...

Es nezinu, kādā vergu nometnē vai kolchozā Tu tagad mīti, es nezinu, kādas moku stundas Tev bija jāpārdzīvo, pārvarot postu un badu, tak kāda nots no senas dziesmas mūs vieno un sauc. Kāda balss, nākdama no kapu kalniem, sasaucās ar šūpuļiem, nākdama no seniem mūžiem, ietiekdamās tālās nākotnes audzēs un to klusināt un remdēt spēj tikai dzimtās kapu kopas velēna.

Un tāpēc, lai kur Tu būtu un lai kur mani aiznestu šis laiks, manā sirdī kā spogulī blāvo Tavs mīļais vaigs un Tava klusā mute aicina: „Nāc atpakaļ, nāc mājā! Neaizklīsti pārāk dziļi svešumā, un lai Tavas acis pārāk nepielīp svešajām un labām dienām. Paliec uzticīga un nenoliedz to, kas tu esi. Nenoliedz sevi, nenoliedz mani un kad tava stunda nāks — nāc! Nebīsties grūtuma, posta un nabadzības; latvietis nav dzimis karaļa pilī, bet gana būdiņā, un tur viņa skaistums. Nenovērsies un neteic: man nevajag, esmu diezgan cēlis, vecs kļuvis, nu gribu nolikt savu rūpju nastu, lai paliktu mierā, jo Dieva pasaule visur ir skaista. Neteic tā. Ir kāds cits spēks, kas gadu simtus ļāvis izturēt un pastāvēt taviem senčiem; arī tu esi loceklis šai dzīvības ķēdē un tev var būt tikai viens ceļš. Neaizbeŗ to svētavotu, no kuŗa senās audzes smēlušas dzīvības spēku."

Māmiņ, es dzirdu Tevi, es klausu. Ja arī es nāktu vēlu un nespētu Tavus nosalušos plecus aizsegt ar savām rokām, un aizskūpstīt Tavas acis mūža miegam, vismaz es varēšu pārmest krustu Tava kapa smilgām...

Brīvās zemēs, šī maija diena ir ģimenes saticības un mīlestības diena. Es zinu, cik izķēmots šais dienās ir dzimtās zemes vaigs, un tālab, māt, es domās nolieku Tev rozi klēpī, par uzticības zīmi — cita es šodien nevaru, līdz stundai, līdz mūsu lielajai stundai...

Vankuverā, 1953. g. maijā.

Leonija Ozolkalne

Dr. A. RATINOV
Bijušais slimn. ārsts Eiropā un Kanadā. Speciālists iekšķīgās slimībās, sevišķi sirds, kuņģa, astmas, reumatisma u. c.
Runā arī vāciski un krieviski
479 1/2 EUCLID AVE, RA 6708
TORONTO (552)

Acu pārbaude Receptes
DAVID R. JOSEPHSON
R.O.L.B.E.O.
OPTOMETRISTS
336A BLOOR ST. W., TORONTO
(pie Spadina Rd) birojā MI 9494

Dr. T. L. GRANOVSKY
ZOBĀRSTS-CHIRURGS
runā krieviski un vāciski
514 DUNDAS St., W.
Spadina stūrī.
Zvanīt EM 8-9038, Toronto
(168)

Dr. JĀNIS REKAI
un
Dr. PAULS REKAI
Budapeštas Vispārējās Slimnīcas chirurģisko un iekšķīgo slimību nodaļu bijušie galvenie ārsti
219 St CLAIR Ave, W.
Toronto, Ont
Iepriekšēja telef. pieteikšanās:
RA 0237 — MI 2395 — PR 3675
Runā vāciski (522)

Dr. S. V. FEINMAN
256 Crawford ielā
(Dundas un Crawford ielas stūrī)
Tel. LL 5739
Pieņem no 1—3 un no 5—8 pp.
Diplomēts Vīnē
Ārsts Vīnes Universitātes klīnikā un Kanadas slimnīcās. Sirds, plaušu, gastro — arteroloģijas reumatisms, astma, sieviešu slimības.
Rentgena uzņēmumi
Runā vāciski un krieviski

Zobu ārsts
Dr. J. ABRAHAMSEN
Dipl. Oslo Norvēģijā un Vircburgā Vācijā,
372 A Queen St. W. virs Horseshoe Tavern pie Spadina Ave
Tel. WA 9354 Toronto

Džordžs Orvells

DZĪVNIEKU FARMA

No angļu valodas tulkojis V. Podnieks

V

Visu vasaru darbs saimniecībā ritēja kā pulkstenis. Dzīvnieki bija tik priecīgi, kā viņi nekad nebija iedomājušies, ka kāds vispār spēj būt. Katrs kumoss, ko viņi apēda, bija neizsakāmas baudas pilns, jo tagad viņi barību sagādāja paši sev un nevis saņēma no nicīga kunga rokām. Tā kā nederīgie cilvēku parazīti tagad bija prom, tad visiem iznāca vairāk ko ēst. Bija arī vairāk brīva laika, kaut arī tā izmantošanā dzīvniekiem nebija nekādas pieredzes.

Bet darbā viņi joprojām sastapās ar lielām grūtībām. Piemēram, kulšanas laikā viņiem visa labība bija jākuļ pēc seno dienu paražām un pelavas jāizpūš ar pūšanu, jo Dzīvnieku Saimniecībai pašai savas kuļammašīnas nebija. Bet cūkas ar savu gudrību un Boksers ar savu vareno muskuļu spēku vienmēr atrada kādu izeju. Boksers bija visu apbrīnas degpunktā. Viņš jau gan bija bijis arī uzcītīgs strādnieks Džonesa laikā, bet tagad likās, ka viņš ir trīs un nevis tikai viens vien zirgs. Bija daudz tādu dienu, kad likās, ka viss saimniecības darba smagums gulstas uz viņa varenajiem pleciem. No rīta līdz vakaram viņš vilka un stūma, vienmēr būdams tur, kur darbs visgrūtākais. Viņš bija pat sarunājis vienu no gailēniem, lai tas viņu no rītiem pamodinātu pusstundu agrāk nekā pārējos, tā ziedodams šo darba laiku vispārības labā, pirms kārtējo dienas pienākumu veikšanas. Viņa atbildes visām grūtībām un visiem sarežģījumiem bija: „Es strādāšu vēl vairāk!" un šo izteicienu viņš bija pieņēmis kā savu personisko moto.

Bet arī pārējie strādāja, cik vien spēja. Vistas un pīles, piemēram, no tiem labības stiebriem vien, kas bija palikuši uz lauka, salasīja 5 pūrus graudu. Neviens nekā nezaga, neviens nekurnēja par barības devām. Agrākā greizsirdība, kaušanās un nesaticība, kas bija bijušas dienišķās dzīves parādības, tagad bija gandrīz vai pilnīgi izzudušas. Neviens neizvairījās no darba, vai, labāk sakot, gandrīz neviens. Vienīgā vainīgā bija Mollija. Viņai parasti bija ļoti grūti piecelties no rītiem, un darba laikā viņa mēdza pirmā mest visu pie malas un iet mājās ātrāk nekā pārējie, žēlodamās, ka viņai esot akmens aizķēries aiz naga.

Arī mājas kaķes uzvešanās reizēm bija diezgan mīklaina. Drīzi vien noskaidrojās, ka tādās reizēs, kad darbs darāms, kaķi nekur nevarēja atrast. Bieži vien viņa pazuda no mājām stundām ilgi, bet parasti atkal parādījās ēdienu reizēs, vai arī tad, kad darbs jau bija padarīts un citi bija norīkojušies vakara atpūtai. Un bez tam viņas taisnošanās stāsti vienmēr bija tik lieliski un viņas dzirnaviņas mala tik maigi un mīlīgi, ka bija pilnīgi neiespējami neticēt viņas labajiem nodomiem.

Veco Benjamiņu sacelšanās nemaz nebija mainījusi. Viņš darīja savu darbu tikpat stūrgalvīgi kā Džonesa dienās, lēni un nesteigdamies, nekad ne no kā neizvairīdamies, bet nekam arī brīvprātīgi nepieteikdamies, lai padarītu vairāk, nekā tas bija nepieciešams. Par sacelšanos un tās sekām viņš no savas puses liedza jebkādus komentārus. Un kad viņam vaicāja, vai viņš tagad ir laimīgāks, kad Džoness ir padzīts, viņš tikai norūca: „Ēzeļi dzīvo gaŗu mūžu. No jums vēl neviens beigtu ēzeli nav redzējis." Un pārējiem bija jāsamierinās ar šo lakonisko atbildi.

Svētdienās neviens nestrādāja. Brokastis izsniedza stundu vēlāk kā darbdienās un pēc tam visi salasījās jaundibinātās brīvības godināšanai. Vispirms uzvilka karogu. Zirgu lietu noliktavā Sniegpika bija atradis kādu Džonesa sievas drānu gabalu zaļā krāsā un tam uzkrāsojis baltu ragu un nagu. To tad nu katru svētdienas rītu uzvilka karoga mastā. Karoga zaļā krāsa, paskaidroja Sniegpika, nozīmē Anglijas zaļos laukus, kamēr nags un rags ir dzīvnieku nākotnes republikas ģērbonis, tā pārstāvēs dzīvnieku valsti pēc tam, kad visi cilvēki būs beidzot uzvarēti.

Pēc karoga uzvilkšanas sekoja kopējs gājiens uz lielo šķūni, kur notika kārtējā kopsapulce. Šeit dzīvnieki pārrunāja nākošās nedēļas darbus, debatēja un pieņēma lēmumus.

Cūkas parasti bija tās, kas uzstādīja priekšlikumus. Pārējie dzīvnieki gan prata balsot, bet nekādus priekšlikumus uz savu roku izdomāt nespēja. Sniegpika un Napoleons bija visaktīvākie runātāji. Bet ar laiku citi novēroja, ka viņi abi nekad nesapratās. Ja viens lika kaut ko priekšā, tad varēja būt pilnīgi droši, ka otrs nekavējoties tam oponēs. Pat tad, kad daži jautājumi jau bija izšķirti, kā, piemēram, atstāt mazo pūnīti aiz ābeļdārza darba nespējīgo dzīvnieku lietošanā — un tam principā neviens nevarēja pretoties — izcēlās vētrainas debates par vecumu, kāds katrai dzīvnieku dzimtai sasniedzams, lai izpelnītos pensijas tiesības. Sapulces parasti beidzās nodziedot „Anglijas zvērus" un pēcpusdienas tika veltītas atpūtai un izpriecai.

Zirgu lietu noliktavu cūkas bija izvēlējušās par savu galveno mītni. Vakaros viņas tur mācījās kalšanas mākslu, galdniecību un citus nepieciešamus amatus, lietojot dzīvojamā mājā savāktās grāmatas. Sniegpika nodarbojās ar pārējo dzīvnieku ietilpināšanu dzīvnieku komitejās. Šajā darbā viņš bijis nenogurstošs. Viņš nodibināja Olu Ražošanas Komiteju vistām, Tīro Astu Apvienību govīm, Savvaļas Biedru Pārskološanas Komiteju (domāta trušu un žurku pārraudzīšanai), nodibināja Baltākas Vilnas Kustību aitām un dažādas citas, tai pašā laikā uzsākdams mācības rakstīšanā un lasīšanā.

Caurmērā visi šie projekti bija galīga neizdošanās. Mēģinājums pieradināt savvaļas dzīvniekus bija jāpārtrauc jau pašā sākuma stadijā, jo viņi savu uzvešanos nemanīja un laipnību tikai izmantoja savā labā. Kaķene brīvprātīgi pieteicās Pārskološanās Komitejā un dažas dienas pat darbojās ļoti ļoti aktīvi. Kādu dienu viņa bija redzēta sēdam uz jumta un sarunājamies ar dažiem zvirbuļiem, kas gan atradās par tālu, lai tos sasniegtu. Viņa bija mēģinājusi zvirbuļiem iestāstīt, ka tagad visi dzīvnieki ir biedri un ja vien kādam no viņiem būtu vēlēšanās pastāvēt uz viņas ķepas, tad tie to varētu droši darīt. Bet neviens tuvāk vis nenāca.

Lasīšanas un rakstīšanas klases bija ļoti sekmīgas. Līdz rudenim jau katrs dzīvnieks bija paguvis šo to iemācīties. Vislabāk veicās cūkām, jo tās pilnīgi prata rakstīt un lasīt. Suņi iemācījās lasīt samērā labi, bet viņus lasīšana citādi neinteresēja, kā vienīgi pārskatot Septiņus maušļus. Kaza Mjurele lasīja labāk kā suņi un dažreiz vakaros mēdza lasīt pārējiem priekšā no vecām laikrakstu paliekām, ko viņa bija atradusi atkritumu kaudzē. Benjamiņš prata lasīt tikpat labi kā cūkas, bet savu mākslu nekad neparādīja. Pēc viņa izpratnes vispār nebija nekas tāds, ko būtu vērts lasīt... Bite iemācījās alfabētu, bet neprata sastādīt vārdus, kamēr Boksers netika tālāk par burtu D. Ar savas lielās priekškājas nagu viņš mēdza iezīmēt smiltīs A, B, C un D, un tad, atliektām ausīm stīvi skatījās burtiem virsū, purinādams savas varenās krēpes un mēģinādams atcerēties, kas nāk pēc tam, bet tas viņam neizdevās. Jāatzīst gan, ka vairākas reizes viņš iemācījās E, F, G un H, bet mēģinot atcerēties jaunos, jau bija paspējis aizmirst A, B, C un D. Beigās viņš nolēma apmierināties tikai ar pirmiem četriem alfabēta burtiem un tos katru dienu vairākreiz uzrakstīja, lai atsvaidzinātu atmiņu. Mollija atteicās mācīties vairāk kā tos sešus burtus, kas bija nepieciešami, lai uzrakstītu viņas vārdu, ko tad pati vēlāk lēnām sastādīja no sīkiem žagariem, izrotāja ziediem un tad, lepnuma un izbrīnas pārņemta, staigāja tam apkārt. Pārējie saimniecības iemītnieki tomēr netika tālāk par burtu A. Bez tam vēl noskaidrojās, ka dumjākie dzīvnieki, kā aitas, vistas un pīles, nespēja iemācīties no galvas Septiņus baušļus. Tā, pēc ilgām pārdomām, Sniegpika atzina, ka Septiņi baušļi jākondensē vienā vienīgā teikumā, un proti: „četras kājas — labi, divas kājas — slikti!", „Šini teikumā," viņš sacīja, „ietelp visi galvenie dzīvniecisma pamatprincipi. Visi tie, kas šo teikumu saprastu un atcerētos, būtu pasargāti no cilvēku ietekmes. Putni gan sākumā protestēja, jo viņiem likās, ka arī viņiem ir tikai divas kājas, bet Sniegpika pierādīja, ka tik vienkārši tas vis nav.

„Biedri," viņš sacīja, „arī putna spārns ir ķermeņa daļa, kas savam īpašniekam sagādā dzinējspēku, un tas netiek izlietots strādājot. Tādēļ spārns ir tas pats, kas kāja. Cilvēka galvenā pazīme ir roka, instruments, ar kuŗa palīdzību viņš piekopj savas nelietības."

Putni gan nesaprata Sniegpikas gaŗos vārdus, bet viņi tomēr pieņēma viņa paskaidrojumu, un tā visi zemākie dzīvnieki ķērās pie jaunā saukļa mācīšanās no galvas.

„Četras kājas — labi, divas kājas — slikti" tika uzrakstīts uz šķūņa sienas, virs Septiņiem baušļiem, tikai vēl lielākiem burtiem. Kad beidzot viņi to bija iemācījušies no galvas, aitām tas tā iepatikās, ka bieži vien pļavā guļot viņas visas sāka korī blēt: „Četras kājas — labi, divas kājas — slikti... četras kājas — labi, divas kājas — slikti." Un tā dažreiz blēšana vilkās stundām ilgi, bet aitām tā nekad neapnika.

(Turpinājums sekos).

ANSIS LERCHIS-PUŠKAITIS

(1859. - 1903.)

Ir pagājuši piecdesmit gadi, kopš Dzūkstes kapos dus Ansis Lerchs, pieņemtā vārdā Puškaitis. Kā latviešu pasaku un teiku krājējs un sakopotājs, viņš ir pielīdzināms Kr. Baronam, tautas dziesmu krājējam un kārtotājam. Bez tam viņam ir liela nozīme sabiedriskā, nacionālā un audzināšanas laukā.

Ansis Lerchis-Puškaitis dzimis 1859. gadā 2. septembrī Talsu apriņķa Cīruļos. Viņš mācījās Talsu apriņķa skolā un 1879. gadā kā eksterns nolika gala pārbaudījumus Irlavas skolotāju seminārā. Sakumā strādāja par palīga skolotāju, vēlāk par skolas vadītāju.

Viņa pasakas un stāsti nav autora fantazijas radīti. Viņš tos ņēma no tautas mutes un pārstrādāja, piešķirdams pamācības nokrāsu. Daža laba pasaka tādējādi izveidojās par fābulu, piem. Lapsene un bites, Ganu suns un rotaļu suns. R. Bērziņš toreiz rakstīja, ka Puškaitis savus stāstus vairāk uzrakstījis nekā sarakstījis. Dārznieks Melnplauka, stāsta Kā jūgsi, tā brauksi varonis, bijis Puškaiša draugs, tāpat arī Pilādžu Indulis, kas kā jumiķis staigājis apkārt, stāstīdams pasakas. Dzirdot par kādu tipisku raksturu vai notikumu, Puškaitis to pierakstīja. Ar to tad, kā viņš pats teica, stāsta kauli bija jau gatavi. Minētā stāsta tema ir vecās paaudzes sabiedriskie jautājumi, mīlestības caurausti. Citos stāstos ir rādīti klaušu laiki vai arī notēloti tā laika vecās un jaunās paaudzes tipi. Viņam patika spēcīgi un humora pilni varoņi. Tā Ojārs, fiziskā spēka pārpilnībā, uznes zīda ķēvi ūdens dzirnavās, iegāž lāci peļķē un tirgus uzraugu pārmet pāri sētai.

Īpašs ir Lercha Puškaiša 1891. g. sarakstītais stāsts par Kurbadu. Senos laikos Liktenu tēvs bija nodevis virsvadību Pērkonam, kam tad nu bija jāved cīņa ar Velnu un Raganu un viņu bērniem. Dievs pavēlējis Laimai sagādāt tādu varoni, kas Pērkonam palīdzētu uzvarēt. Tad Laimdotai piedzimst Kurbads, Ragana viņu pārvērtusi par ķēvi. Laima tos abus aizved pie kalēja Kalvja, un pēdējais Kurbadu pieņem par dēlu. Kad viņš ir izaudzis, viņš uzvar Kalnugāzēju, Sumpurni un Kokurāvēju, bet krīt cīņā ar Krāvēju un viņa māti Raganu.

Strādādams par skolotāju Annenieku un Dzūkstes — Pienavas pagasta skolā, vēlāk Dzūkstes — Lancinieku skolā, Ansis Lerchis-Puškaitis mācīja arī par latviešu senatni un tradicijām. Sākumā nemaz neapzinādamies lielo pienākumu, viņš sāka interesēties par latviešu pasakām un teikām. Viņš sadabūja tās pats, vēlāk sāka piegādāt arī skolnieki. Kad radās pasaku teicēji, Puškaitis salasīja tik daudz, ka pietika krājuma izdošanai. Protams, ne visi teica labprāt, dažiem Puškaitis maksāja no savas algas. Pirmās trīs daļas izdeva H. Allunāna apgāds 1891. gadā. Kādu daļu bija izdevis arī krājējs pats, ciešot materiālus zaudējumus. Ceturtā daļa bija varianti pirmajās trīs daļās ievietotām teikām un pasakām. Arī Brīvzemnieks un Bīlenšteins viņam nodeva savus krājumus, kas ievietoti visvairāk sestajā daļā. Pārējās pasakas un variantus viņš ievietoja septītajā daļā, kuras pirmā puse (ar Puškaiša ievadu, krājēju un pasaku reģistri) iznāca 1903. gadā.

Ansis Lerchis-Puškaitis ir savācis un krājumā uzņēmis 6002 pasakas un teikas no Vidzemes, Kurzemes un Latgales. Apmēram 400 pasakām vieta nav nosakāma. 25 no tām uzrakstītas Lietuvā un 6 Austrumprūsijā.

Aleksis Rubulis

Latviešu mākslinieku koncerts Londonā

Nākošo sestdien, 16. maijā, Londonu (Ont.) ar koncertu apciemos Toronto viesi: baritons Pēteris Geistauts un komponists Tālivaldis Ķeniņš. Koncertu organizē Londonas DV un Latv. Kopa; tas izplānots kopš ilgāka laika. Tas sestdienas vakarā notiks Londonas iecienītākajā koncertzālē, Pilsētas Bibliotēkas auditorijā un uz to aicināti arī kanadiešu viesi.

Abiem māksliniekiem šī būs pirmā kopējā uzstāšanās Londonā, kur P. Geistauts koncertējis jau agrāk, tāpat arī T. Ķeniņš, pavadot operdziedātājas H. Lūses jubilejas koncertu pagājušā gadā. Abi mākslinieki atstājuši vislabākās atmiņas, tādēļ londonieši vēlas tos dzirdēt no jauna.

Programmas pirmajā pusē vieta dota latviešu skaņdarbiem. Pēteris Geistauts dziedās A. Kalniņa, J. Norviļa un T. Ķeniņa dziesmas; no pēdējā Kas cilvēks ir bez tēvijas (J. Jaunsudrabiņa teksts) dziedonim īpaši veltīta. Otrajā daļā dzirdēs Bēthovena, Vāgnera, Leonkavallo, Verdi u. c. dziesmas un operu ārijas. Tālivaldis Ķeniņš atskaņos kādu savu kompoziciju, kā arī Pjernē un Pulenka skaņdarbus. Iecerēta abu mākslinieku viesošanās arī kādos citos Kanadas latviešu centros.

P. BRĪVKALNES KONCERTS MONTREĀLĀ

Uzsākot savu turneju Amerikā, pirmoreiz šinī kontinentā Paula Brīvkalne koncertēja Montreālā. Pārpilnā McGee kolledžas zālē liecināja, ka latvieši prot cienīt mūsu populāro dziedoni. Arī ziņas no Eiropas liecina, ka Paula Brīvkalne tādā mūzikas tradicijām bagātā zemē kā Vācija ir pratusi rast daudz cienītāju un slavinātāju. Pats Richards Strauss, kā tas lasāms reklāmās, personīgi ir veltījis siltus vārdus savas operas Salome teicamajai dziedātājai un tēlotājai.

Visa koncerta programma bija sadalīta divi daļās, ne pēc parastā parauga — pirmā daļā dziesmas, otrā operu ārijas, bet gan pēc autoru tautībām: pirmā latviešu skaņraži, otrā — vācu. Ikviens latvietis, protams, priecāsies, ka pusē programmas ir latviešu komponistu darbi.

Par mākslinieces sniegumu var teikt tikai visu labāko. No latviešu autoriem atskaņotas tika 4 Jāzepa Vītola dziesmas un 3 operu ārijas: J. Kalniņa — Uguni (Kristīnes ārija), Lolitas brīnumputns (Dziesma par brīnumputnu) un B. Skultes — Vilkaču mantiniece (Marutas dziesma). Sevišķi pēdējā ārija no vēl nepazīstamās operas klausītājus aizrāva visvairāk. Šeit visspilgtāk atmirdzēja dziedātājas spējas dramatiskā dziedājumā. Otrā daļā, kā jau minēju, bija vācu autori: Kleopatras ārija no G. Fr. Hendeja operas Jūlijs Cēzars, grāfienes recitatīvs un ārija no Mocarta operas Figaro kāzas un pa trīs dziesmām no Hugo Volfa un Richarda Strausa. So vācu autoru mazās, dziļi psichoļoģiski tvertās vinjetveidīgās dziesmiņas māksliniece izcēla ar ļoti atzīstamu veikumu un ļoti dziļu mūzikālu pieeju.

Daudz jauku vārdu gribētos teikt par mūsu jauno pianisti Veru Leinvēberi, kuru montreālieši noklausījās pirmoreiz. Reti ir pianisti, kas ar tādu iedziļināšanos un intuitīvu mūzikālu izpratni spēj ieklauties un izprast lielās mūzikālās pasaules noslēpumus. Klausītājiem palika iespaids, ka V. Leinvēberes personā mēs esam ieguvuši lielu un apdāvinātu mūzikas tulku. Pianiste atskaņoja divas V. Dārziņa prelūdes, Šopēna etīdes un Šūberta Impromptu. Sevišķi pēdējais visvairāk savaldzināja klausītājus.

Koncertu rīkoja MLPB un DV nodaļa. Neizprotams apmeklētājiem palika tas, ka, lai gan ieejas cenas visās vietās bija vienādas, tomēr vietas bija numurētas. Tas radīja kā vakara apmeklētājos, tā arī rīkotājos nevajadzīgu sajukumu.

O. Kr.

Pie klavierēm komp. T. Ķeniņš, blakus dziedonis P. Geistauts. J. Kreiļa uzņ.

Margarita Kovaļevska

ĒNU DĀRZA ZIEDS

II

Svari. Zīmējis vāku noveļu krājumam „Kad runā nakts". Uz vāka uzzīmētas vīrieša un sievietes kājas, sakarā ar ko grāmata ieskaitīta pornografisko ražojumu sarakstā.

Mākslinieks drīzumā rīkos savu pirmo, parīziska stila gleznu izstādi, kura izcelšoties ar francisko (ā lā Van Dongen) īpatnējo laikmetisko vieglo uztveri, krāsām un tematiem. Izstādīšot vairāk kā 150 darbu: aktus, grafikas, asējumus. Daudzi no darbiem atzīmējami ar neparasto kompoziciju. Piem.: „Kristus noņemšana no krusta", gleznas priekšplānā krusts, aiz tā lielpilsētas ugunis. Krustam apkārt skatītāji ulsteros un katliņos. „Madonna ar ložmetēju" — klasiskai, vieglai, gaišai Rafaela Madonnai bērna vietā būs smags tērauda ložmetējs. Fons sarkans. „8 meitenes gaida vilcienu" — uz stacijas perona stāv 8 meitenes, ģērbušās tikai zeķītēs un cepurītēs. „Galva uz ielas" — nogriezta cilvēka galva, ar monokli acī, kvēlojošu cigareti mutē, nosviesta rudenīgi dubļainas ielas vidū. „Pans un Notre Dame chimēra". Pana apkampienos moderna parīziete. „Spāniešu gailis" — kaila sieviete ar sarkanu spāniešu gaili. „Pašportrets" — mākslinieka pašportrets, kails stāvs, ap kaklu aptīta sarkana šalle, acī monoklis.

Izstādē būs redzamas gleznas, zīmētas ar pūderi. Uz audekla zīmē ar ogli un miesas krāsas toņus gleznā ierīvē ar Coty pūderi.

Cik paredzams, pēc Rīgas gleznu izstādes Padegs brauks uz Parīzi, lai mēģinātu izstādīt savus darbus lielajos salonos.

Mākslinieks izskatās kā rasīgs spānietis, bet par spāniešu tipa sievietēm nejūsmo. Piemēram, par aktrisēm Dolores del Rio, latviski tulkojot reumatisma sāpes!, vai Lupe Velec. Viņam patīk slaidas, blondas elegantas sievietes ā la Marlēna Dietricha. Kā ideālu iedomājas tādu meiteni, kura sevī var apvienot sievu, kollēgu un modeli. amerikāņu sieviešu standarta — flapper — tips neinteresē. Tāpat par Grētu Garbo domā, ka tās laiks ir aizgājis, jo tā sākot atkārtoties.

Vakaros Rīgas spānietis sastopams vienmēr kafējnīcā. Apmeklē kino, lai gan pats nekad filmā karjēru taisīt nedomā, jo gribot kļūt par slavenu portretu gleznotāju. Nekad nav sastapis „lielo mīlu", lai gan saņem daudz mīlestības vēstuļu. Kā jau bohēmietis, bērnus nemīl, bet jūsmo par pasauli — Berlīni, Parīzi, spāniešu Madridi, Monte-Karlo, Romu. Cik savādi tas arī būtu, lasa un studē tikai Dostojevska, Knuta Hamsuna darbus, arī Pola Valerī dzejas. Spēlē kārtis — pokeru Sarkanā Krustā, bet necieš Jo-jo bumbiņas. No smaržām lieto Dandy D'Orsay, ar kuru iesmaržo cigaretes, iepilinot etvijā pirms cigarešu ielikšanas dažus pilienus."

Un, Dievs zina, kas to bija izdomājis — Rīgā paklīda stāsti par ekscentriskā mākslinieka Padega darbnīcu. „Vai jūs zināt, viņam esot mistiska darbnīca ar melna zīda vai dārga ārzemju pana drapētām sienām. Un opija pīpe. Kokaīns!"

Es viņu tiku redzējusi, šauru un tievu, pārlīkušu zīmējumam pie ēdamistabas galda. Viņš dzīvoja vecāku gādībā, ēnainā piektajā vai sestajā stāvā netīru un tumšu kāpņu mājā, pieticīgā un spodrā divistabu dzīvoklītī. Vecmāmiņa čubinājās virtuvē. Viņam nebija savas istabas, pat lāga kakta ne. Tai pašā ēdamistabā, ar loga skatu akai līdzīgā sētā aiz veca puķaina aizkara slēpās viņa gulta. Pagultē, glīti viens uz otra salikti, glabājās „Sarkanie smiekli", daži apgleznoti audekli un viņa sapņi par kāroto Parīzi, melno zīda sienu darbnīcu. Un ne no kā, tikai ar bārdas skujamo nazi, platmali, sarkanu kaklautu veidotais Rīgas spožais dendijs.

„Mēs esam nolādēti. Un šis lāsts, šī sīkpilsonība kā sods velkas tev visur līdzi. Sākumā tu tici. Vienalga kam, tu tici un esi priecīgs, ka vari kam ticēt. Bet tad šī ticība sāk zust. Tu ieraugi, ka sēdi būrī. Un tu vari kliegt, kliegt, cik vien jaudā tava balss. Bet nekad tu nevarēsi izkliegt tik stipri, lai to dzirdētu citi. Tu vari mesties pret būra sienām. Tu vari savus spārnus nodrāzt asiņainus — dzirdi — līdz kaulam asiņainus, bet tu ārā netiksi, jo esi nolādēts. Un šai krātiņā mums ir jānomirst. Jo tikmēr, kamēr būsim stipri, mēs no viņa ārā netiksim. Bet tiklīdz sāksim gurt, un nogursim tik tālu, ka viss kļūs vienalga, un būsim spējīgi vairs tikai pieliekties, līst un izlīst, lūk — tad mēs tiksim brīvībā! Bet tā būs mūsu nāve."

Padega pirmā izstāde Rīgā bija notikums. Viņš izstādīja kopā ar Valdi Rozenbergu, kas vēlāk saucās Kalnroze, bet neapšaubāmi pievilcējs spēks un nagla izstādē bija Padegs pats.

Atklāšanas dienā ne apgrozīties: tik liels ļaužu saplūdums, krietna daļa sensāciju kārotāju un ziņkārīgo. Es atminu, kā mēs tai rītā mulsi un neticīgi stāvējām uz kāpnēm un minējām, gaidījām pirmo apmeklētāju. Padegs bija rāms un draudzīgs, priecājās, ka nav viens. (Viņš vispāri vairījās vientulības, pat baidījās no tās.) Bet ap dienas vidu, ļaužu aplenkts, raustīts un saukts, viņš jau bija noreibis. Viņš auļoja kalnā, varbūt ar liftu drāzās simtstāvu debesskrāpī. Par „Sarkano smieklu" drāmatismu aizgrābts bija profesors Maldonis: „Latvijas valdībai, vēl vairāk, visai mieru mīlētājai sabiedrībai vajadzētu šo ciklu iegādāt un kā pretkara propagandas darbu rādīt pasaulei." Bet Padega acis bija pavisam šauras, viņš lāgā neredzēja un nedzirdēja. Pie sienas, tālāk no burzmas, sēdēja mātes ar patēvu un skatījās viņā kā pirmoreiz to ieraudzījuši.

(Nobeigums sekos).

Posieties tradicionālai rakstnieku dienai Bostonā!

Šogad tā notiks reizē ar prezidenta Ulmaņa piemiņas brīdi un sezonas noslēguma balli.

Rakstnieku diena Bostonā, 16. maijā, plkst. 6 ieradīsies šādi viesi: Rita Gāle, Irma Liepsala, Egils Kalme, Linards Tauns u. c., bet no bostoniešiem Marija Urnežus, Olģerts Liepiņš, veclatviešu dzejnieki Fricis Freidenfelds un Ādolfs Hauns. Mūzikālajā daļā piedalīsies dziedātāja Fanija Vīksne un pianiste Alise Dzirkale no Ņujorkas.

Programmu ievadīs Bostonas DV pr-ks Valdemārs Antiņš ar runu, atzīmējot LPB šogad gatavojamās Dr. K. Ulmaņa piemiņas plāksnes nozīmi, atklājot to universitātē, kur prezidents studējis.

Ar šo plašo sarīkojumu DV un LPB noslēdz sezonu Bostonā. Pēc programmas paredzēta deja ar dzīviem ziediem grezni dekorētā DV zālē. Vakara dalībniekus uzņems filmā. Spēlēs Ventas kapella. Pieteikušās jau apmeklētāju grupas no Ņujorkas un citām pilsētām. Kara invalidiem un skolu jaunatnei ieeja brīva.

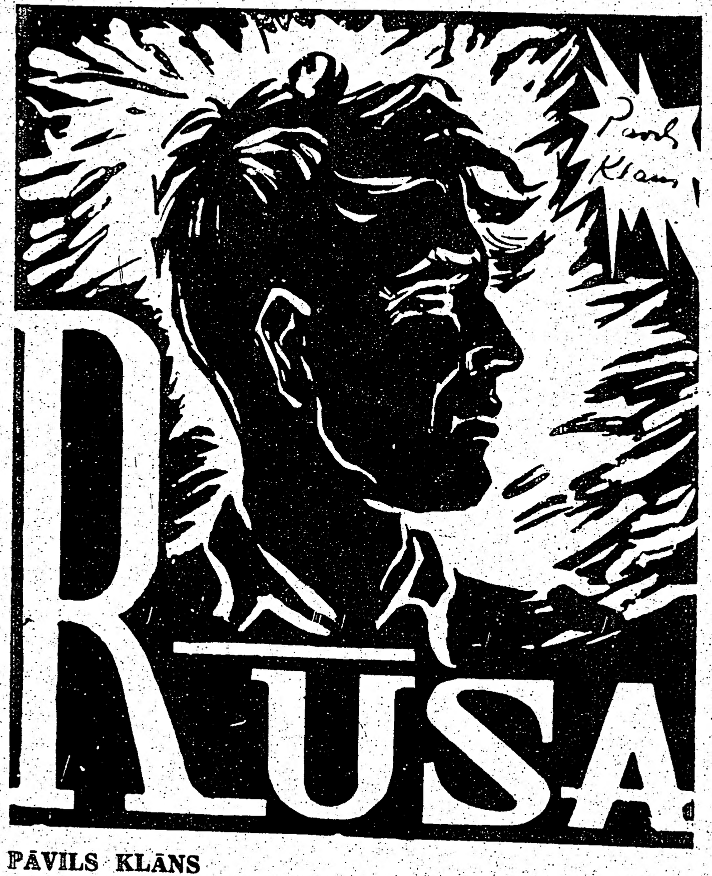

PĀVILS KLĀNS

ROMĀNS — REPORTĀŽA

61. turpinājums

Viņam karš bija beidzies. Tāpat kā daudziem citiem, kas to vairs neapzinājās. Bet vēl daudzi citi sala laukā, zvaigžņotās naktīs. Mocījās ar nogurumu un miegu, ar izsalkumu un pārvarētās, pieklusinātas dvēseles mūžīgajiem, smeldzīgajiem dūrieniem, tina savas asiņainās vātis salasītās skrandās, lādējās uz debesīm un paklusi raudāja, kad tumsā asaras neviens nevarēja redzēt.

Uguns! Maigā sprakstošā, sarkani zeltainā, ātrā, karstā, un skrejošā mājas pavarda uguns ar siltumu un gaismu paņēma viņu savā varā. Un viņas dzīvīgumā bija tāds spēks un iedrošinājums, ka Zilgme padevās, atpestīts un laimīgs. Kārām lūpām viņš dzēra no pasniegtās krūzes, zinādams, ka šeit viņam nenotiks nekas, šeit, kopā ar uguni un veco māti — itin nekas.

Viņš stāstīja, negaidīdams, lai viņu izvaicā. Pudānu māte klausījās leģendā par karavīru dzīvi un nāvi, ne reizi nepārtraukdama viņu. Un tikai tad, kad leģionārs bija apklusis, viņa vaicāja, un tās bija neskaitāmas sīkas rūpes par neskaitāmiem sīkumiem, kuros Zilgme ar viņu dalījās labprāt — tā, it kā runa būtu par viņu pašu, it kā jautātāja būtu kāda cita, viņa paša māte.

17.

„Un ko tu darīsi tālāk?" jautāja sirmgalve, kad leģionārs bija beidzis. Viņš bija runājis čukstēdams, kaut Pudānu māte drošināja viņu — šai bēniņu pažobelē neviens nevarēja uzrasties, nebūdams jau pa gabalu uz kāpnēm dzirdams. Viņa stāsts bija kā bikts, pilns atzīšanās un paša jūtīguma, paša neziņas un līdz galam neapjaustās gribas — vēl tomēr nenolikt ieroci. Vecā sieviete redzēja viņam cauri — tas bija nomanāms no viņas vieglajiem galvas mājieniem, no viņas nopūtām un reizēm gaišajiem skatiena uzliesmojumiem. Varbūt viņa Zilgmes plecu kontūrās sazīmēja kādu no pašas dēlu augumiem, varbūt redzēja viņa domu gājienos pazīstamus Arvīda secinājumus, un viņa sāpīgajā celī zināja sūrstam Kārļa sašautās plaušas. Leģionārs to juta, skaidri neapzinādamies, no kurienes rodas šī lielā paļāvība, kas nelika nevienā vietā kaut ko noklusēt vai sagrozīt.

„Ko es darīšu?" viņš pārjautāja, loga melnajā aizkarā raudzīdamies. „Man ir jāsameklē kāds, ko es nekad neesmu sastapis, kura vārdu nekad neesmu dzirdējis un nezinu, kāds viņš izskatās."

Kad Zilgme bija izrunājis šo teikumu, sirmgalve brīdi šastinga, lūkodamās viņā vērīgi un nopietni, taču ne tā, it kā gribētu ieskatīties leģionāra dvēselē. Viņa kaut ko pārdomāja, it kā atcerējās un ar pūlēm savaldījās, lai viņas spējais satraukums pārāk neizlauztos uz āru.

„Ekselenci?" viņa beidzot vaicāja. Viņas balss skanēja tik klusu, ka Zilgme tikko saprata.

Viņš strauji pagriezās pret viņu. Vecā sieviete ielūkojās viņam tieši acīs.

„Jā," sacīja leiģonārs.

Dažus īsus mirkļus mazajā telpā valdīja tik dziļš klusums, ka varēja dzirdēt ogļu trauslo skanēšanu pavardā, kad tās atdzisdamas sakrita gailējošās druskās.

Tad viņi novērsās viens no otra. Dīvaini — šajā pašā mirklī lielais, draudīgais ārs ar visu savu notikumu briesmām, ar visu tiešumu pieplaka logam ārpusē, atgādinādams nakti un spokainos, bīstamos rēgus, kas līdz nevarībai stindzināja viņus visus — visus tos, kas kopš dažiem mēnešiem bija saduguši un pieplakuši zemei, dzīvības sargādami. Atmiņas, tēli, — dziļi un briesmīgi pārdzīvojumi, bailes — viss spēji uzplūda no vēl nenogulsnējušiem zemapziņas slāņiem līdz skaudrai briesmu apziņas īstenībai, likās, ka sienām pēkšņi ir ausis, ka pie durvju atslēgas cauruma aizturēti dvašo kārtīgu pēdu dzinēju elpa, ka pa niecīgo spraugu aptumšošanas priekškarā raugās asās, redzīgās sirdsapziņas acs — jaunās varas nenoklusināmās, nepielūdzamās sirdsapziņas acs, kam neviens pārkāpums nav piedodams, kas jau iedīglī pelna iznīcināšanas šausmīgās mokas.

„Man viņš jāsatiek," sacīja leģionārs. „Citādi nav nozīmes slapstīties šai pilsētā. Vai jūs varat man palīdzēt?"

Pudānu māte šaubījās. Šis pēkšņums viņu mulsināja. Viņas acis ieplētās un izskatījās kā divas tumšas ogles starp pieres un vaigu liektajām grumbām.

„Ko lai es daru? Ko lai es daru?" viņa klusi sacīja — vairāk sev, nekā leģionāram. Pēkšņi viņa pārvērtās tajā satrauktajā, gandrīz raudulīgajā sievā, kas savā Tallinas ielas būdā šorīt pieminēja Dievu, rokas krampjaini sažņaugusi.

„Jums bailes, Pudānu māt," Zilgme čukstēja strauji. „Jums vēl arvien uznāk šaubas, vai man var ticēt, vai es patiesi esmu jūsu dēlu draugs, vai es neesmu nodevējs, spiegs un nelietis. Bet ko lai iesāku es? Kādu asinsliecību jūs gribat no manis? Ko lai es vēl daru, ko lai stāstu, lai jūs ticētu?"

„Bailes?" pārjautāja vecā sieviete. „Tu runā kā bērns. No kā lai es vairs bīstos? Vienu dienu viņi uzzinās, ka es..."

„Ko viņi uzzinās?"

„Ka tie ir mani dēli, kas cīnās Kurzemē. Kas tad notiks ar mani? Taču nekas labs. Un tomēr man nav nekādu rūpju par sevi. Bet viņš — nelaimīgais vīrs, ko tu meklē — viņam nedrīkst nekas notikt. Viņš ir viens — gluži viens, tāpat kā es, un briesmīgs kroplis turklāt. Viņam..."

„Krovlis?" leģionārs ziņkārīgi vaicāja. Neviens viņam par to nekā nebija teicis.

„Bet tas nav viss," sieviete piebilda. „Mēs esam seni draugi. Mūsu bērni rotaļājās vienā smilšu kastē. Visu mūžu mēs esam nodzīvojuši kā labi kaimiņi, kā cimds ar roku, priekos un bēdās dalīdamies, palīdzēdami viens otram kā varēdami — gan baigajā gadā, gan toreiz, kad viņam gadījās šī briesmīgā nelaime, gan vācu laikos... Un tagad? Dēls, vai viņam vajadzīgas vēl jaunas briesmas? Vai te vajadzīgs taisni viņš? — Kā es esmu baidījusies no šī brīža!"

„Vai viņš jums par to jau agrāk teicis — kaut kā norādījis, pieminējis, ka varat kādu dienu piedzīvot dīvainu apmeklējumu?"

Vecā sieviete rūgti un pavisam negaidot iesmējās.

„Kā gan citādi?" viņa piebilda. „Kad tu man pasniedzi tos piecus latus — vai domā, ka es nesapratu šo slepeno valodu? Tas, kas tev iedos pieclatu gabalu — tas nāk pie manis, tā viņš teica, nabaga ekselence!"

„Nedēvējiet viņu tā," Zilgme klusi iesaucās. „Viņš ir drosmīgs un gudrs vīrs. Tādu mums trūkst!"

„Taisnība... Bet kāds no visa tā labums? Kam vajadzīgas jaunas briesmas, jaunas nelaimes, upuri? Labi tas nekad nevar beigties..."

„Bet es nevarētu dzīvot, ja zinātu... ja zinātu, ka viss tā būs un paliks kā tagad. Kaut kas ir jādara, Pudānu māt. Vai tad tikai tiem vien ir pienākums asinis liet, kam vācieši iedevuši šauteni rokā? Vai mums pašiem nekā vairs negribas un nevajag darīt?"

Sirmā sieva gausi pamāja galvu.

„Par vēlu, dēls."

„Tā nepaliks, Pudānu māt!"

„Ai, kā tu vilies! Viņus nekas vairs nedabūs laukā. Par stipru, par lielu, par bezkaunīgu. Un ko tu no tādām lietām zini? Esi vēl tikpat kā zēns. Es viņus redzēju deviņpadsmitajā gadā. Es viņus redzēju baigajā

„Tātad jūs atsakāties?" Zilgme gausi, pavisam noguris cēlās kājās. Viņa sejā bija tāda vilšanās un tik dziļas bēdas, it kā zaudējumu, ko Pudānu māte šķita viņam sagādājusi, nekāds cits sāpīgs trieciens vairs nevarētu pārspēt.

„Sēdi!" gandrīz pilnā balsī pēkšņi uzsauca sirmā sieva. „Vienu ko es tev tomēr gribu teikt: ja esmu viņam ko solījusi, tad to arī pildīšu, vai man tas patīk vai ne!"

(Turpinājums sekos)

V. PALMA

Sniedzam pakalpojumus latviešu valodā MĀJU PIRKŠANAS — PĀRDOŠANAS lietās.

Tel. mājās — RI 3670

Lūdzam zvanīt no pl. 6 pp. līdz 12 vakarā un rītos no plkst. 6 līdz 8.

Piedāvājam:

MĀJAS TORONTO VISDAŽĀDĀKOS PILSĒTAS RAJONOS PLAŠĀ IZVĒLĒ: DZĪVOJAMĀS MĀJAS, RŪPNIECĪBAS UZŅĒMUMUS, VEIKALUS UTT.

LAUKU ĪPAŠUMUS TORONTO TUVĀKĀ UN TĀLĀKĀ APKĀRTNĒ. NESAISTOŠA LAUKU MĀJU, APBŪVES GABALU APSKATE IK SVĒTDIENAS. JA DARĪJUMUS IZDARA MŪSU KANTORĪ, PALĪDZAM

AIZDEVUMU SAGĀDĒ NEKUSTAMU ĪPAŠUMU PIRKŠANAS IEMAKSĀM PAR 3% G. UZ DIVIEM GADIEM

M. J. CAMPBELL & Co REAL ESTATE Members of Toronto Real Estate Board

219 DANFORTH AVE, TORONTO, TEL. KANTORI HA 1192

J. GRĪSLIS

pieņem pasūtinājumus

KUNGU UN DĀMU APĢĒRBIEM

188 Davenport Rd., Tel. MI 5295 Toronto

Praktizējis Rīgā, Berlīnē, Stokholmā

SPORTS

SPORTA KALENDĀRS

9. maijā, plkst. 14, Woodgreen Sporta zālē 835 Queen E Kanadas latviešu meistarsacīkstes sieviešu volejbolā un jaunatnes un vīriešu basketbolā.

10. maijā, plkst. 10 Tennis Table Center telpās, 898 St. Clair W Kanadas latviešu meistarsacīkstes galda tenisā visās klasēs.

15. maijā, plkst. 19, College ielā 40 abās sporta zālēs Baltiešu sporta svētku priekšsacīkstes.

16. maijā, plkst. 14, College ielā 40 Baltiešu sporta svētku finālspēles.

PAZIŅOJUMI

Sacensību kārtība Kanadas latviešu meistarsacīkstēm sieviešu volejbolā, vīriešu un jaunatnes basketbolā ir šāda:

TLSK — Sparta (siev. volejb.); TLSK — Montreālas LSK (jaunatnes basketbols); Sparta — MLSK (siev. volejb.); parāde, TLSK — MLSK (vīr. basketb.) un TLSK — MLSK (siev. volejb.).

Kanadas latviešu meistarsacīkstēm galda tenisā: plkst. 10 vīriešu A un B klases vienspēles; plkst. 14.00 — sieviešu un jaunatnes klases; noslēgumā — visa veida dubultspēles.

Kanadas latv. meistarsacīkstēm par volejbola tiesnešiem izraudzīti: Simsons, Galviņš un Bergvalds, bet basketbolā Bulte un Ansons.

LSAK

LSAK basketbola nozares vadītājs Baltiešu sporta svētku latviešu izlasē ierindojis no TLSK J. un A. Richterus, Bergvaldu, Miezīti, J. Ozoliņu, Ploriņu, Rozentālu, no Hamiltonas Spartas: Žulpu, Litaunieku, Kuncānu, Zuti; no Montreālas LSK: Krauli un Zommeru; no Norandas Rīgas Šperliņu un J. Ozoliņu.

TLSK vieglatlētu treniņi notiek pirmdienās, trešdienās un piektdienās no 19.00, Biča stadionā.

SALIJUŠĀS SACĪKSTES

TLSK vieglatlētikas sezonas atklāšanas sacīkstes risinājās dubļos un aukstumā, jo divas dienas no vietas lijušais lietus laukumu bija padarījis smagu, un lielās ūdens peļķes traucēja noturēt sacensības skriešanā un lēkšanā.

Lai piedalītos šajās sacīkstēs tālo ceļu no Filadelfijas bija mērojuši vieglatlēti Mežaraups un Kalnājs. Ja pirmais savas spējas vēl varēja izmēģināt dažās mešanas disciplīnās, tad skrējējam Kalnājam šoreiz nācās palikt skatītāju rindās.

Lodes grūšanā uzvarēja Mežaraups 11.99 m, Viškers 11.46 m, Bergvalds 11.43 un Zaķis 11.20. Lode bija 9 3/4 unces smagāka par parasto.

Diskā pārākais bija Bergvalds 38.27 m, Mežaraups 38.13 m, Viškers 35.22 m, Zaķis 33.99 un Vasilis 23.25 m.

Veserī Mežaraups 45.01 m, Zaķis 32.58 m, Vasilis 29.55 m, Bergvalds 27.52 m un Viškers 24.79 m.

Trīssolī — Mežaraups 12.24 m.

Sieviešu sacensībās: lodē — Viškere 9.81 m un Ādmine 8.65 m.

Diskā — Viškere 27.76 un Ādmine 23.60 m.

KVĒBEKAS APGABALA LATVIEŠU MEISTARSACĪKSTES

Pēc atšķiršanās no Montreālas latviešu palīdzības biedrības un kļūstot par patstāvīgu organizāciju, ar nosaukumu Montreālas latviešu sporta klubs, pēdējais rīkoja 25. g. aprīlī Montreālā savas pirmās sacīkstes Kvēbekas apgabala latviešu meistarības izcīņā: galda tenisā, volejbolā, un basketbolā pret Norandas latviešu sporta kopu Rīga.

Pirmās sacīkstes notika galda tenisā, kur sacentās montreālieši Kalniņš un Zommers un norandieši Šperliņš un Johansons. Piecos setos uzvaru guva montreālieši.

Tālāk sekoja volejbols, kur atkal montreālieši, pateicoties labākai saspēlei un arī garākiem augumiem, guva diezgan ātru un pārliecinošu uzvaru 2 setos (15:7 un 15:5).

Daudz spraigāka spēle notika basketbolā, kur norandieši jau no laika gala ir bijuši spēcīgāki.

Montreālas komandā spēlēja — Spruženieks, Rutulis, Zommers, Klaiše, Rozenbergs, Kalniņš, Zemnickis J., Zemniskis A., Trusis, Kraulis, Lāsums un Verners. Norandas komandā: Štāls, Šperliņš, Johansons, Vītus Markate, Kroders un Ozoliņš.

Spēli uzsākot, pirmo grozu gūst montreālieši — J. Zemņickis, un pirmais puslaiks nobeidzas ar norandiešu zaudējumu (24:22). Otrā puslaikā viesi sasparojas, panāk punktu ziņā montreāliešus, un pirmā ceturkšņa beigās tiem ir 5 punktu pārsvars. Tomēr otram puslaikam beidzoties uzvara atkal pāriet montrāliešu pusē un spēle beidzas ar 48:40 montreāliešu labā. Tā nu visās trijās sporta disciplīnās uzvaru ieguva Montreālas latviešu sporta klubs,līdz ar to kļūstot arī par Kvēbekas latviešu meistaru galda tenisā, volejbolā un basketbolā.

Jāatzīmē, ka spēles beigas bija sevišķi straujas un dedzīgas, kur no montreāliešu puses tika lietots viens otrs ne visai solids spēles paņēmiens. Norandiešiem par ļaunu nāca arī tas apstāklis, ka viņiem nebija rezerves spēlētāju, un komanda no iepriekšējās volejbola sacīkstes jutās stipri pagurusi.

Pēc sacīkstēm sporta klubs bija rīkojis tējas vakaru. Žēl, ka vietu trūkuma dēļ tieši daudziem sportistiem viesiem no Norandas nācās palikt pat bez glāzes tējas. Šāda rīkotāju nevērība gan neruna par labu latviskai un vēl pie tam sportiskai viesmīlībai. Ar interesi gaidīsim Montreālas latviešu sporta kluba tālākos panākumus.

O. Kr.

DAŽĀS RINDĀS

Sieviešu volejbolā Austrālijā draudzības spēlē satikās Als un Ventas spēlētājas divās partijās. Pirmā spēlē Als uzvarēja 15:12, 8:15 un 15:3 un otrajā 6:15, 15 :0 un 15:11.

Als sastāvs: Dankere, Strazdiņa, Brūne, Lutere, Irbe, Freimane un Amberga.

Venta: Freidenfelde, Olupa, Balode, Liepiņa, Olinkova un Jansone.

•

TLSK basketbolistes draudzības spēlē zaudēja Kanadas intermediate līgas meistaram Toronto Troters 8:35.

TLSK: Rublis, Tora, Benone, Pālēna, Bergholds, Žulps un Barone.

*

Ventas kausa izcīņā volejbolā Austrālijā uzvarēja kausa dāvātāji, pārspējot finālā Adel. latv. sp. 15:5 un 15:13.

Venta: Olups, Rutkovskis, Sisenis, Polis, Sils un Dzirne.

ALS: Jukums, Būmanis, Luters, Tiliks, Seskis, Gruzna un Dancis.

Trešā vietā — Adelaide YMCA.

ŠOVAKAR

PAULAS BRĪVKALNES

KONCERTS TORONTO

EATON'A AUDITORIJĀ

pl. 8,45 vakarā

Visāda veida RAKSTĀMMAŠĪNAS

ar un bez latviešu taustiņu iekārtām, uz visizdevīgākiem maksāšanas noteikumiem no krājuma piesūta bez kavēšanās

ALEKSANDRS KĀNBERGS

596 Sherbourne St., Toronto, Ont., 232 — 76th St., Brooklyn 9, N.Y.

IZGLĪTĪBA MĀJĀS

Kanadiešu kursi kanadiešiem

Visā Kanadā ir tūkstošiem SHAW skolu absolventu, kas ir dabūjuši labus labi samaksātus darbus un guvuši ievērojamus panākumus dažādos uzņēmumos ar SHAW skolās mantotām zināšanām

Stenogrāfijā / Sekretāriālā kursā
Grāmatvedībā / Stacionāro inž. kur.
Mašīnrakstīšanā / Augstākā rēķinved.
Rēķinvedībā / Īsstāstu rakstīšanā

Čarterēti sekretāru institūti (ACIS) Pieprasiet katalogu, SHAW Schools Dept. H-25. Galvenais birojs Bay un Charles ielu stūrī, Toronto Montreālas nodaļas birojs — Keefer namā, 615 istabā

SHAW SCHOOLS LIMITED

..Un ja vien var,
To maijā dar,'
Kad ziedoņa sapņi
Mūs skar.

TAUTIETE

Ja esi vientule un tici ģimenes dzīves laimei, atraksti. Tevi vēlos no 28 — 38 g. v., ar mīļu un atklātu sirdi pūrā. Vēlams foto, ko uz vēlēšanos sūtīšu atpakaļ. Klusu ciešana garantēta. Nopietni domātas vēstules adr. šīs avīzes kantorī — Amatniekam. (610)

LOTUS PUĶU VEIKALS

854 BATHURST ST. TEL. KE 3884

- Griezti ziedi, podu puķes un ziedu sakārtojumi.
- Latviski keramikas izstrādājumi.
- Telegrafiska ziedu pārsūtīšana uz citām pilsētām un valstīm.
- Rožu un pundurābelīšu stādi no latviešu dārzniecībām

DANIEL D. STOKAL

B.A.

Tiesnesis. Advokāts. Notārs

Runā slavu valodas

221 VICTORIA ST., ROOM 204

Birojā EM 6-1753

(548) Mājās LY 5797, Toronto

Fotolaborātorija J. BIRNIS

Attīsta jūsu filmas, plates, kopē, palielina un pārfotografē vecos uzņēmumus

15 BIRCHVIEW CRESC., Toronto Tel. MU 3931 (560)

VAJADZĪGS LICENCĒTS ŠOFERIS

preču izvadāšanai, pastāvīgs darbs. Zvanīt tel. EM 4-4993, Toronto (605)

Latviešu ārstes 3 personu ģimenē VAJADZĪGA APTEKSNE

Moderni iekārtota māja. skaista apkārtne, Nova Scotia. Tel. — MA 0179. (600)

HAMILTONĀ

izīrējamas 4 istabas ar virtuvi, arī atsevišķi, mēbelētas vai nemēbelētas. Vēlama ģimene, kurā būtu kāds, kas varētu pieskatīt 2 gadi vecu bērnu dažas stundas dienā. Tuvāka informācija 18 Dundurn St. N., Hamilton. (611)

IZDODAMS divu istabu dzīvoklis pirmajā stāvā. Zvanīt Toronto, tel. HA 1501. (604)

IZDODAMAS divas nemēbelētas istabas Bloor — Bathurst rajonā. Zvanīt KE 3884, Toronto. (595)

IZDODAMS dzīvoklis 1 istaba ar virtuvi pilsētas centrā. Vēlams precēts pāris vai vieninieks, vai vieniniece. Zvanīt pēc plkst. 6 vakarā, tel. KI 2268, Toronto. (601)

IZDODAMA labi mēbelēta saulaina istaba, karsts ūdens, restorāns, lietuviešu mājā 329 Huron St., Toronto, tel. KI 3814. (603)

IZDODAMA nemēbelēta istaba un virtuve 2. stāvā divām personām, Broadway — Danforth rajonā, Toronto, tel. GL 2079, darbdienās zvanīt tikai vakaros (598)

IZDODAMA mēbelēta istaba diviem kungiem ar pilnu pansiju. Toronto, tel. LY 8596. (596)

S. HEIFETZ, NOTARY PUBLIC

68 WELLINGTON W, (tuvu Bay St.) Toronto, Ont., tel. EM 6-6451

Vecākais ceļojumu un notāriāta birojs Kanadā — 35 gadu pieredze. Pieredze immigrantu lietu kārtošanā, notāriālu dokumentu, Kanadas pavlastniecības, vīzu un dokumentu tulkojumu lietas. Runā krieviski, vāciski, latviski (234)

IZDEVĪGS MĀJAS PIRKUMS

IEMAKSA $3.000. PRASA $15.500

Labā St. Clair — Christie rajonā, masīva ķieģeļu savrupmāja, 6 istabas, 2 virtuves, 2 garāžas, liels laukums, tuvu satiksmei.

AL. GARBENS

REAL ESTATE

1486 Dundas St W, Toronto

Vajadzīga

TELPU APTĪRĪTĀJA

nakti līdz pl. 4 no rīta.

Pieteikties personiski

BILTMORE THEATRE

YONGE & DUNDAS

IGAUŅU KUNGU FRIZĒTAVA

VARIK'S

1261A St. Clair Ave W. Tel. KE 8820

Starp Dufferin un Lansdown atvērta no 9—7 pp.

Slēgta pirmdienās (231)

LATVIEŠUS LŪDZ APMEKLĒT

Latviešus apkalpo

P. AVOTIŅŠ

LO 2738 vai KE 0621

Iesals, apiņi, cukurs dzēriena gatavošanai mājās.

Dabūjams „Zelta zivtiņas"

PRODUCE COMP. 785 QUEEN St. E., Toronto, tel. GL 0842 (514)

FRANK VASS, B.A.

ADVOKATS — NOTĀRS

455 Spadina Ave, Apt., 403

COLLEGE un Spadina ielu stūrī

Tel. birojā — KI 4989, dzīvoklī — MI 9352

S. VASARĀJA

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

izdara pakalpojumus katrā laikā

ZVANĪT

OL 1403, Toronto (142)

PIEŅEMU PASŪTINĀJUMUS

DĀMU un KUNGU APĢĒRBIEM

V. KUČĀNS

94 Gloucester St., Toronto, Ont.

Rūpīgs un ātrs pasūtinājuma izpildījums, vislabākie piederumi. Bagātīga angļu audumu izvēle.

Zemas cenas

KATRU DIENU NO 9—21

UZMANĪBU DĀMAS!

Uzaču un skropstu krāsa HENNA atkal krājumā

DĀMU FRIZĒTAVA

AUSTRA ŠMITS

737 Bloor St., W., Toronto. Tel. LL 6792

BAZNICAS ZIŅAS

Ņujorkas latv. ev.-lut. draudzes dievkalpojums ar dievgaldu, veltīts mātes-ģimenes dienai, 12. maijā, pl. 3 p.p. Betlemes baznīcā, Bruklinā. Māc. R. Zariņš. Pēc dievkalpojuma veco ļaužu godināšana apakšējās telpās.

Bronksā, Sv. Jāņa baznīcā dievkalpojums ar dievgaldu 12. maijā, pl. 6 vak. Māc. A. Ozols. Pēc dievkalpojuma veco ļaužu godināšana.

Ņujorkas latv. ev.-lut. draudzes svētbrīdis ceturtdien, 14. maijā, Kristus Debesbraukšanas dienā, pl. 8 vak. draudzes namā. Māc. R. Zariņš.

17. maijā, plkst. 3 pp. dievkalpojums Betlēmes baznīcā. Māc. A. Ozols. Plkst. 10 rītā dievkalpojums Raudzēna kundzes mājā, Bayside, Kvīnsā, māc. R. Zariņš. Plkst. 11 rītā dievkalpojums A. Brieža mājā, Hiksvillē, L. I. māc. A. Ozols.

Longvjū, (Waš.) sestdien, 9. maijā Ģimenes dienas dievkalp. plkst. 18. Bērni aicināti. K. Kundziņš.

Portlandē (Ore.), svētdien, 10. maijā, plkst. 14.00 Ģimenes dienas dievkalp. St. James baznīcā, arī bērniem. K. Kundziņš.

DIEVKALPOJUMI KANADĀ

Archibīskapa pārstāvis A.Skrodelis ((99 Herkimer Str. Hamilton, Ont. tel.: 70136).

Bramptonā, 10. maijā, plkst. 1 pp. Mātes dienas dievkalp. Anglikāņu baznīcā. Dziedās b-bas Auseklis koris Rundāna kga vadībā.

Prāv. A. Mitulis (16 Ray Blvd Port Arthur, Ont. t. 55078).

10. maijā, plkst. 1 p. p. Ģimenes dienas garīgs akts Native Sons of Canada telpās, 195 Cumberland Str., plkst. 3,45, referāts un priekšnesumi.

Māc. V. Šēfers (659 Piccadilly Str., London, Ont.).

Londonā, 10. maijā, plkst. 4 p. p. Ģimenes dienas dievkalp. Trīsvienības b-cā.

St. Katarinē iesvētes mācība sāksies 16. maijā, plkst. 6 vak., 85 Vine Str. pie b-cas priekšnieka H. Grebles kga.

Niagarā, Londonā, Velandā, St. Katarinē un Sarniā iesvētes mācībā pieteikties tūlīt.

Sarnia, 23. maijā, plkst. 7 vakarā Vasaras svētku dievkalp.

Lūdz pieteikties iesvētes mācībai visās vietās.

Māc. E. Pavasars, (1139 Cannon St., E. Hamilton, Ont. tel. 9-3410).

Brantfordā, 10. maijā, plkst. 4 pp. Ģimenes dienas dievkalp. ar sekojošu Groziņu vakaru UWCAs telpās. **Hamiltonā,** 17. maijā, plkst. 4 pp. dievkalp. Trīsvienības baznīcā (18 Victoria Ave So) Jaunatnes sanāksme: 14. maijā, pl. 6.30 māc. mājā.

Māc. A. Lūsis (50 Dewson Str. Toronto, Ont. t. LO 2510) **Toronto Sv. Jāņa latviešu draudze**

10. maijā, Ģimenes dienā, pl. 4 p. p. dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā. Dziedās S. Ancāne. Turpat arī svētdienas skola.

17. maijā Debesbraukšanas dienas dievkalpojums, plkst. 4 p. p. Sv. Trīsvienības baznīcā. Turpat arī svētdienas skola. Pēc dievkalpojuma filmas izrāde par Saulaini.

24. maijā, 1. Vasarsvētkos, pl. 4 p. p. dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā. Turpat arī svētdienas skola.

31. maijā, plkst. 4 p. p. dievkalpojums Sv. Trīsvienības baznīcā. Svētdienas skola.

Māc. A. Čops (118 Isabella St., Toronto, Ont., tel. MI 1873). **Toronto Sv. Andreja b-cā** (Carlton un Jarvis ielu st.).

Svētdien, 10. maijā, plkst. 10.00 rītā Ģimenes dienas dievkalpojums. Svētdien, 17. maijā, plkst. 4.00 pp. dievkalp. Pirmajos Vasarsvētkos, 24. maijā, plkst. 10.00 dievkalpojums.

Māc. E. Bērziņš (5833 - 45 Ave. Red Deer, Alta), svētd. skola katru svētdienu Red Deera māc. mājā plkst. 11 no rīta.

Māc. E. Caune (10166 — 107 St. Edmonton, Alta).

Māc. A. Gaudiņš (2105 Marlowe Ave, NDG Montreal, Que.).

Montreālā, 10. maijā, plkst. 1 pp. Ģimenes dienas dievkalp. Redeemer baznīcā (285 Clarke Ave, Westmonut).

Māc. H. Kušķis, (4571 Coolbrook Ave, tel. DE 8394, Montreal Que.)

Montreālas otrā latviešu draudze 10. maijā, plkst. 1 p. p. Ģimenes dienas dievkalp. Ascention b-cā (Outermount un Blair Ave. stūrī, satiksme ar Gremzie autobusu no CPR parka stacijas.

Archibīskapa pārst. A. Skrodelis

Māc. F. H. Ruperts

Vasarsvētku dievkalp. svētdien, 24. maijā, pl. 1 p. p. Kristus bazn. Regent St., **Sadberijā.**

Sault Ste. Marie, Ģimenes dienas dievkalpojums sestdien, 16. maijā, pl. 7,30 Zion Church. Dziesmu lapiņas.

Pāvila ev.-lut. draudzē Hamiltonā (māc. A. Voitkus, 118 Locke St. N, tel. 8-2259) dievk. svētdien, 10. maijā pl. 17; dievkalpojums svētdien, 17. maijā, plkst. 17,30; iesvētību dievkalpojums Vasarsvētkos, 24. maijā, plkst. 1,30 dienā ar dievgaldu. Svētdienas skola katru svētdienu plkst. 10 rītā.

TORONTO BAPTISTU

draudzes Ģimenes dienas dievkalpojums, visiem draudzes zariem piedaloties, svētdien, 10. maijā, pl. 17, Walmer Rd. baptistu baznīcas telpās. Pēc tam tējas vakars un reliģiska satura filma. Piektdienas vakaros Bībeles un lūgšanas sapulce pl. 20.00, māc. R. Eksteins.

KATOĻU DRAUDZES

dievkalpojums Toronto notiks svētdien, 10. maijā, plkst. 11.15 ,Newman kluba baznīcā, 89 George ielā.

APDROŠINĀŠANA — CEĻOŠANA

Piezvaniet, ja Jums vajadzība:

UGUNSGRĒKU, AUTO, VESELĪBAS, NELAIMES, DZĪVĪBAS VAI KĀDA CITA VEIDA APDROŠINĀŠANA

IZKĀRTO CEĻOJUMUS PA VISU PASAULI AR LIDMAŠĪNU VAI KUĢIEM VAI ARĪ PĀRVEST KĀDU UZ KANADU

O. K. JOHNSON & CO LTD.

697 BAY ST., TORONTO 2, ONT. Tel. EM 8-1403, 1588, 3168

FAIRBANKS - MORSE

AR EĻĻU KURINĀMA SILTA GAISA KRĀSNS

Šī ultrā — modernā krāsns aizņem ļoti mazu telpu, uzstādāma visizdevīgākā vietā un atbrīvo pagrabu no lielā cauruļu tīkla, jo gaisu uz vajadzīgo vietu novada ar ventilātora palīdzību

Šāds gaisa novadīšanas veids dod ļoti labu cirkulāciju ar vajadzīgo mitruma daudzumu kā ziemā, tā arī karstajā vasaras laikā. 5 dažādie lielumi dod iespēju izvēlēties vispiemērotāko krāsni dažāda lieluma mājai.

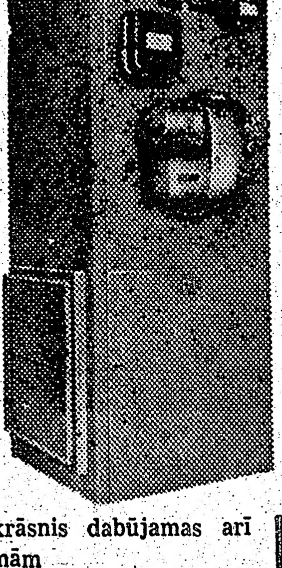

Tāda paša veida, ar eļļu kurināmas, krāsnis dabūjamas arī ūdens vai tvaika sistēmām

Tuvāka informācija latviešu valodā pa tel. ME 2554

GARNEY & COMPANY

15 BARTON AVE — TORONTO 4

MĀJAS, VEIKALUS UN APBŪVES GABALUS

PLAŠĀ IZVĒLĒ PIEDĀVĀ

A. H. KIVINEN

MEMBER OF TORONTO REAL ESTATE BOARD

38 LAWRENCE AVE, WEST, Tel. MO 5464

Pārstāvis OSVALDS INDZERS

79 SPARKHALL AVE, tel. mājā HA 7881, birojā MO 5464

Laikrakstam „LATVIJA AMERIKĀ"

123 HURON ST. TORONTO, ONT., CANADA

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu Latvija Amerikā ....

līdz.................. uz..........mēnešiem uz šādu adresi:

Mr, Mrs, Miss ....

....

Pievienoju money orderi, čeku vai skaidrā naudā $..................

.... abonementa uzsākšanai — pagarināšanai.

(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts ....

Visi mūsu laikraksta abonenti un pārstāvji lūgti kārtot savus maksājumus tieši ar apgādu Daugavas Vanags, 123 Huron St., Toronto, Ont., Canada, vai ar galveno pārstāvi ASV — A. Lāci, 209 Ave P, Brooklyn 4, N.Y. Tel. DEwey 9-1012.

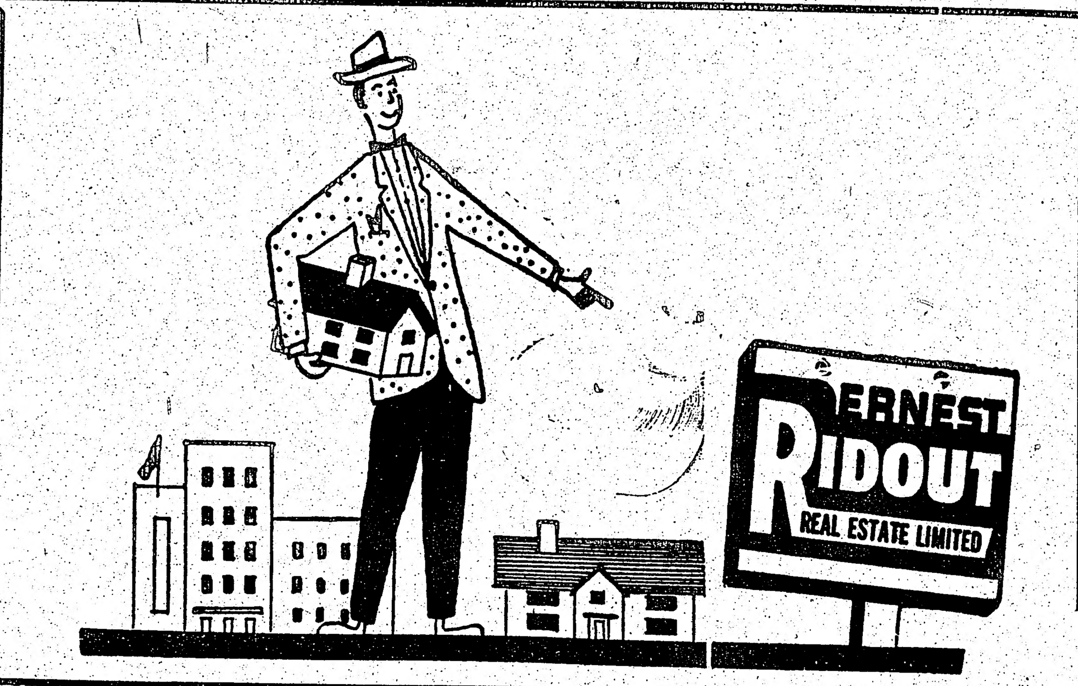

A. BĒRZIŅŠ
Birojā tel. PR 5761 1172 Bay St., TORONTO
Tel. mājās LA 6569

E. BĀLIŅŠ
Tel. 94121 913 Main St., E., Hamilton

MĀJAS, VEIKALI, UZŅĒMUMI, FARMAS
PĀRDOŠANĀ
TORONTO, HAMILTONĀ UN ĀRPUSĒ
MORTGAGES — AIZDEVUMI

ERNEST RIDOUT
REAL ESTATE, Ltd., REALTORS
Lielākais nekustamo īpašumu birojs Toronto un visā Kanadā.
NODAĻAS: TORONTO, RICHMOND HILL, HAMILTON, LONDON, PETERBOROUGH, KITCHENER, SARNIA
Birojs atvērts ik dienas līdz plkst. 10 vakarā arī sestdienās un svētdienās
Sekojiet ikdienas RIDOUTA sludinājumiem vietējos laikrakstos un pēc tuvākas informācijas par sludinājumos minētām mājām zvaniet jūsu latviešu pārstāvim

E. OZOLIŅŠ
NEKUSTAMU ĪPAŠUMU PIRKŠANAS — PĀRDOŠANAS LIETĀS tel. EM 3-6282 līdz pl. 9 pr. p. Pārējā laikā
1245 BLOOR ST., W. TORONTO. TEL. OL 2354
Birojs atvērts katru dienu no plkst. 9 rītā līdz plkst. 10 vakarā arī svētdienās
JAUNI PIEDĀVĀJUMI:
ANNETTE — RUNNYMEDE
12 telpu 3 stāvu atsev. mūŗa māja, parketa grīdas, 2 virtuves, 3 tualetes, 2 vannas istabas, gaisa apkure, liels pagrabs, garāža, dārzs. Iem. $6.000.
DOVERCOURT — DUNDAS
8 telpu 3 stāvu mūŗa māja, 2 virtuves, gaisa apkure, liels pagrabs, garāžas iesp., dārzs. Iem. $4.000.
BLOOR — ST. CLARENS
6 telpu 2 stāvu atsev. mūŗa māja, parketa grīdas, 2 virtuves, ūdens apkure, garāža, liels dārzs, Iem. $4.500.
YONGE — EGLINTON
8 telpu 3 stāvu atsev. mūŗa māja, parketa grīdas, mod. virtuve, ūdens-eļļas apkure, garāžas iesp., liels dārzs, ļoti jaukā vietā. Cena $14.500
COLLEGE — HURON
8 telpu 3 stāvu mūŗa māja, parketa grīdas, 2 virtuves, ūdens-eļļas apkure, liels pagrabs, dārzs. Iem. $3.500.
WALLACE — ST. CLARENS
6 telpu 2 stāvu māja, parketa grīdas, 2 virtuves, gaisa apkure, garāžas iesp., liels pagrabs, dārzs. Iem. $3.500
LOGAN — LANGLEY
8 telpu 3 stāvu mūŗa māja, parketa grīdas, mod. virtuve, gaisa apkure, liels pagrabs, garāža, dārzs. Cena $13.000
GERRARD — GLENMORE
6 telpu 2 stāvu mūŗa māja, parketa grīdas, mod. virt., eļļas apkure, 2 garāžas, ļoti liels iekopts dārzs. Iem. $3.500
QUEEN — LEE
8 telpu 3 stāvu mūŗa māja, parketa grīdas, 2 mod. virtuves, eļļas apkure, liels dārzs. Cena $11.500.
GLENLAKE — IND. GROVE
6 telpu 2 stāvu mūŗa māja, parketa grīdas, ūdens apkure, liels pagrabs, garāža, dārzs. Cena $12.000.
Vēl daudz citu īpašumu, veikalu un farmu visos rajonos pēc izvēles un katra spējām. Pieprasiet un pie laika stājieties sakaros. Informācija katrā laikā latviešu valodā. Aizdevumu sagāde līdz $2.000 uz 2 gadiem par valsts noteiktiem procentiem.
MAN & MARTEL Real Estate — Toronto
1497 YONGE ST., tel. PR 6241 1663 BLOOR ST. W. OL 1106
1245 BLOOR ST. W. OL 2354 156 DANFORTH AVE RI 3527
Piezvanot pa tālruni, ja neesmu birojā, lūdzu zvanītāju pieteikt savu vārdu, tālruņa numuru vai adresi

KĀPĒC TIKAI NOPIRKT AUTOMOBILI?
Pērkot pie mums — dodam braukšanas apmācību un apgādājam atļauju par brīvu!
Visu firmu 1948. — 1953. g. modeļi, plašs kredits līdz 2 g.
HAROLD'S CAR MARKET
587 BATHURST ST., TORONTO, MI 3888
Pārstāvis BRUNIS RUBESS
165 DUNDAS ST., W., EM 8-2116

ED. TĪLMANIS
PAŠAPKALPOŠANĀS PĀRTIKAS PREČU VEIKALS
Piedāvā tautiešiem pārtikas preces eiropiešu gaumē.
Sestdienās piegādā mājās, tel. JU 5841 (476)
2063 Davenport Rd. Toronto (pie Osler ielas)

MĒBEĻU VEIKALS
Bagāta, daudzpusīga, mājas un kantoŗa mēbeļu izvēle.
Dažāda veida elektriskie aparāti mājas vajadzībām
Sakarā ar atklāšanu speciāli pazeminātas cenas
Ienāciet un pārliecinieties! Runājam krieviski
Atvērts līdz pulksten 8 vakarā
BURLACOFF'S FURNITURE
619 Queen St., W., Toronto, Ont., tel. EM 8-6812

REG — HARDING AUTO TIRDZN.
2800 Danforth Ave, Toronto, tel. birojā OX 9669, mājā JU 4587
PĀRSTĀVIS
ALEKSIS REBĀNE
Jūs apkalpos un informēs visos sīkumos latviešu valodā

AUTOĪPAŠNIEKI!
F & G AUTO RIEPAS
● Pārdošanā visu izmēru jaunas un lietotas riepas
● Ļoti labi vulkanizē un atjauno jūsu riepas
● Ļoti zemas cenas un garantēts darbs
● Mēs pērkam lietotas riepas.
Runājam vāciski, krieviski un zviedriski. Atvērts no pirmdienas līdz piektdienai līdz plkst. 8 vakarā. Sestdienās līdz 6 vakarā
459 RONCESVALLES AVE, TORONTO. TEL. LA 2550
(1065) Jūs cienot IVANOVS un MALSTROEMS

DR. JĀNIS KAROLS
LATVIETIS
Praktizējis Latvijā, Vācijā un Kanadā. Sniedz dzemdību palīdzību.
Slimniekus pieņem TORONTO, 404 DELAWARE AVE
no 9—11 un no 5—7. Izņemot trešdienas. Toronto, tel. OL 1681.
Ar Harbord tramvaju līdz Halam ielai

Dr. MICHAELS BALKANI
sieviešu ārsts, speciālists dzemdību palīdzībā (agrākais šefārsts Budapeštas slimn. un Minchenes slimnīcas sieviešu nod. vadītājs)
202 St. Clair Ave W, Toronto (pie Avenue Rd), RA 9632, HU 7841
Pieņem no 3—6 pēcpusd., trešd. no 3—8 pp. Pārējā laikā vienošanās pa telefonu (84)

Dr. ROMAN PNIEWSKY
Ar ilggadīgu praksi slimnīcās Vācijā, Polijā un Šveicē
SPECIĀLISTS IEKŠĶĪGĀS, SIEVIEŠU UN VENERISKĀS SLIMĪBĀS (158)
3537 PARK AVE, MONTREAL, P.Q., tel. HA 7623, Montreal
Runā vāciski un krieviski Pieņem no 3—9 vakarā

Dr. K. ZYMANTIENE
ĀRSTE — CHIRURĢE
Toronto, 430 Dundas St., W. Tel. EM 6-5798 (pie Hurona ielas)
PIEŅEMŠANAS LAIKS 1—4 un 5—8 pp.
RUNĀ LATVISKI UN VĀCISKI (96)

AUTO VADĪŠANAS KURSI BALTIC

OPERĀTORA UN ŠOFEŖA LICENCĒM
kursu beigušiem garantēju atļaujas
A. MASINGS
565 Logan Ave, Toronto, tel. HA 1688 un RI 6661 (109)

MUTUAL OF NEW YORK
Dzīvības apdrošināšanas sabiedrība, 50 King St., W. Toronto
DZĪVĪBAS, NELAIMES GADĪJUMU UN SLIMĪBAS APDROŠINĀŠANA. PĀRSTĀVIS E. DIPNERS
Birojā EM 4-8154 Mājās HO 3718

PRET KLEPU UN IESNĀM
DIANA DROPS
Pret nemitīgu klepu un iesnām, deguna iekaisumiem un saaukstētām krūtīm. Tās palīdz atvieglot astmu, bronchitu; tās ir arī ļoti labs līdzeklis rīkles skalošanai ziemā un vasarā.
Nav labāka līdzekļa pret klepu kā šis.
Ārstējiet tūlīt!
Dabūjamas visās aptiekās Kanadā $1.25

Latvijas amata meistara
J. KREIĻA
FOTO DARBNĪCA
izdara uzņēmumus iepriekš pieteiktus pa tālruni
PIEŅEM REMONTĀ
FOTO APARĀTUS
FILMAS ATTĪSTA UN KOPĒ
445 PAPE Ave, TORONTO
TEL. GE 0756

MONTREĀLĀ
FOTO STUDIJA
OSKARS ASMENIS
1248 Mackay St., Apt. 1
Montreal, P. Q. Pilsētas centrā.
Tel. WE 5543.

W. R. GAMBLE
Real Estate Grand Valley, Ont.
LAUKU SAIMNIECĪBA
pie Orangeville ar ēkām, 150 akru, 65 akri kultivēti, pārējais mežs un ganības. 6 aplecinātas govis, 2 sivēnu mātes, 3 zirgi, lauku apstrādāšanai zirglietu komplekts
KOPĒJĀ CENA $6.500
Steidzami pārdod īpašnieka vājās veselības dēļ. Piedāvājam daudz citu saimniecību par dažādām cenām un iemaksām. Pārstāvis
ALFREDS APSE
R.R. 2 LAUREL, ONT. (591)

K. WILES
REAL ESTATE
Member of Toronto Real Estate Board
Biroji Toronto:
173 DANFORTH
2725 YONGE ST.
1 ST. CLAIR AVE W.
3195 DANFORTH
1675 BLOOR W.
1338 LAKE SHORE RD.
PIEDĀVĀ:
$3.500 iemaksa EGLINTON — MOUNTPLASENT, 6 ist. ķieģeļu māja, blakus iebraucamais ceļš, labā stāvoklī.
$13.700 HIGH PARK — PACIFIC 9 istabu ķieģeļu māja, cietkoka grīdas, eļļas apkure, liels dārzs, trīs garāžas.
$13.700 OAKWOOD — VAUGHAN RD., 6 ist. ķieģeļu māja, moderna eļļas apkure, cietkoka grīdas, garāža.
$15.300 LAUDER — ST CLAIR 7 istabu atsevišķa ķieģeļu māja, moderna virtuve, eļļas apkure, garāža, ar blakus iebraucamo ceļu, labā stāvoklī.
$15.500 CLENDEŅAN — ANNETTE, 10 ist. atsevišķa ķieģeļu māja, ūdens — eļļas apkure, cietkoka grīda, liels dārzs, divas garāžas, ļoti laba īrēšanai.
$15.900 RUNNYMEDE rajonā 7 istabu atsev. ķieģeļu māja, moderna virtuve, liels dārzs, garāža ar privātu iebraucamo ceļu.
Un daudz citu īpašumu visos pilsētas rajonos
PĀRSTĀVIS
ALFRĒDS MEIJERS
Active Associate Member
T.R.E.B.
1 ST. CLAIR AVE W
Tel. birojā PR 1197,
mājā MU 3031

S. LOCĀNS
izpilda dažādus transporta darbus vakaros un sestdienās
LL. 9953, Toronto

NĀVES DZIRNAS GAIDA JAUNS DARBS

PAD. SAVIENĪBAS VERGU BARI PĀRGROZA UPES UN JŪŖAS CEĻUS, PADARA SALAS PAR CIETZEMI

Lasot par Padomju Savienības jūras spēkiem un to „ieslēgtību" dažādos rajonos, nedrīkst aizmirst pēdējo gadu lielās pārgrozības Padomju Savienības ģeografijā, kurām par pamatu ir verdzināto ļaužu izmisuma un nāves sviedros veiktie milzu darbi. Nežēlīgais, brutālais un barbariskais darbs, absolūti nerēķinoties ar vergu dzīvībām, devis kolosālu rezultāu: lielo Padomju Savienības kanālu tīklu, kuŗš tagad savieno visas piecas pasaules jūras un kuŗš Maskavu padarījis par lielu ostas pilsētu, kur revolūcijas svētkos var parādē piedalīties arī flotes vienības no visām pasaules daļām.

Šis darbs sākās 1931. gadā, kad divu līdz trīs gadu laikā izbūvēja Baltās jūras kanālu, kuŗš savienoja Baltijas jūru ar Balto jūru. Bet jau 1937. gadā varēja iesvētīt Maskavas kanālu, kuŗš savienoja Volgas izteku ar Baltijas un Balto jūŗu un Maskavu padarīja par iekšējās kuģniecības ievērojamu ostu, no kuras gāja ūdensceļi kā uz Archangeļsku, tā Astrachanu. Nekavējoties tika iesākti Volgas—Donas kanāla rakšanas darbi, kuŗus pārtrauca kaŗa iesākšanās, bet kuŗus jau 1950. gadā atjaunoja. Darbus pabeidza divu gadu laikā, un līdz ar to Kaspijas, Azovas un Melnā jūra savienojās ar Baltijas un Balto jūŗu.

Veiktie darbi ir vēl tikai nieks, salīdzinot ar Kazakstanas inženieŗa Mitrofana Davidova ģeografisko projektu, kuŗš paredz padarīt Centrālāzijas stepes un tuksnešus par auglīgiem apgabaliem, apūdeņojot tos ar Sibirijas lielo upju Obas un Jenisejas bagātīgajiem ūdens krājumiem. Projekts paredz upju ceļu pārgrozīšanu, pateicoties 900 km gaŗam kanālim, kuŗš stieptos cauri Turgaju līdzenumam. Obas upē pie Irtišas ietekas uzceltu 78 metri augstu aizsprostu, kas radītu mākslīgu ezeru 250.000 kv. km lielu, ar kuŗu savienotu Jeniseju. Ezera augstais līmenis piespiestu Tobolas upi tecēt pretējā virzienā, un 100 km gaŗš kanālis ūdens masas izvadītu cauri kalnājiem uz Kazakstanu un Centrālāziju. 4000 km gaŗais ūdens ceļš dotu 300 miljardus kubikmetru ūdens, tuksnešu un stepju pārvēršanai auglīgos apgabalos. Projekts paredz 25 miljonu ha apūdeņošanu, bet lai šo platību vēl vairāk paplašinātu, iecerētas spēkstacijas izbūves u.t. t. Jaunradītā ūdens plūsme iespaidotu klimatu un pārgrozītu milzu apgabala dabu. Projekta izpildei paredzēti 25 darba gadi. Šai laikā nomocīto vergu ciešanas un darbā izdzēsto dzīvību skaits nav aprēķināms.

Bet vai tā Kunga rīksts vienreiz nepavilks svītru zem šiem moku un nāves sviedru celtajiem technikas pieminekļiem, uz kuŗu ārišķīgo diženumu lepni un pašapzinīgi balstās varas vīri?

PĒDĒJĀS DIENAS KURZEMĒ

(Pārnesums no 3 lpp.)

žandarmu patruļas. No leģiona ģenerālinspektora stāba Kūrmājas prospektā uz telefona zvanu atbildēja piedzērušu cilvēku balsis — tur ar ģenerālinspektora vietnieka pulkv. Lasmaņa atbrīvotiem ģen. Bangerska personīgiem dzērienu krājumiem svinēja bojā eju.

8. maija rītā Liepājas ielās jau no paša agra rīta bija vērojama neparasti dzīva auto un pajūgu kustība. Daudzi liepājnieki līdz ar vācu un latvju karavīriem centās izkļūt ārā no pilsētas, lai paslēptos lielajos mežos vai arī kādā klusā vietā nogaidītu sarkanā viļņa pārvelšanos. Liepājas zvejnieku apvienības priekšnieks Strazds tās pašas dienas rītā apstiprināja agr. Andersonam, ka jau agrāk panāktā vienošanās par zvejas motorlaivu izmantošanu, latviešu iestāžu darbinieku pārvešanai uz Gotlandi, paliek spēkā. Strazds apņēmās sagādāt aizvienu vēl, neskatoties uz priekšāstāvošo kapitulāciju, vajadzīgās vācu iestāžu atļaujas zvejas laivu izbraukšanai jūrā. Vienojās, ka braucēji uz Gotlandi pēc plkst. 17 neuzkrītoši pulcēsies zvejnieku ostā. Par pulkv. Osi un par viņa kuģiem nekas vairs nebija dzirdams Priekšpusdienā agr. Andersons kopā ar kancelejas šefu Tirzīti sazinājās ar iestāžu vadītājiem, sadalot laivās paredzēto ierobežoto vietu skaitu un noskaidrojot braukt gribētāju vārdus, kā arī iznīcinot līdzņemamos dokumentus. Daudzi no tiem, kuŗiem tika dota iespēja izkļūt no Kurzemes un pārbraukt uz Zviedriju, atteicās to izmantot acīm redzot neticēdami pārbraukšanas iespējamībai, vai arī cerēdami uz sarkano uzvarētāju žēlastību.

Ap pusdienas laiku Liepājas ielās atskanēja gaisa trauksmes sirēnu gaudošana, no kuŗas liepājnieki pēdējās dienās, sakarā ar sarkano uzlidojumu izpalikšanu, bija jau paspējuši atrast. Drīz vien pāri Liepājas namu jumtiem vilnis pakaļ vilnim drāzās zemu lidojošu sarkano lidmašīnu bari, metot bumbas un šaujot ar borta ieročiem. Pārpildītajās Liepājas ielās no sarkano lodēm saļima dažs labs, kas iepriekšējos uzlidojumos bija izgājis sveikā. Ģenerālinspektora namā Kūrmājas prospektā daži virsnieki neuzskatīja par vajadzīgu uzlidojuma laikā noiet pagrabā izbūvētajā patvertnē. Viens no viņiem kāds kapteinis, savu pārgalvību dabūja dārgi samaksāt — skatoties pa logu uzlidojumā, viņš ar sprāgstošu lodi tika smagi ievainots sejā. Šis bija sarkano pēdējais uzlidojums Liepājai. Sarkanie par to dabūja samaksāt ar vairākām zenītbateriju notriektām lidmašīnām.

Ap plkst. 15 pilsētā izplatījās baumas, ka pirmās sarkanarmiešu patruļas jau ir ieradušās Liepājā. Noskaidrojās, ka tiešām kāda sarkanarmiešu patruļa ir ieradusies Liepājas pilsētas komandantūrā.

FREEMAN'A
TĒRPU IZNOMĀŠANAS UZŅĒMUMS
iznomā
PILNĪGUS KĀZU TĒRPUS VĪRIEŠIEM UN SIEVIETĒM
Zemākās cenas visā pilsētā
Freeman's
256 College St., KI 0991, pie Wellesley
556 Yonge St., KI 3270 pie Spadina
Toronto

Paula Strazdiņa
FRIZĒTAVA
(Rīgas meistars)
1320 BLOOR ST., W.
MANAS CENAS 60c
LABĀKIE EIROPAS FRIZIEŖI
Atvērts no plkst. 9 līdz 7
Trešdienās slēgts.
Augstcienībā PAULS
(567)

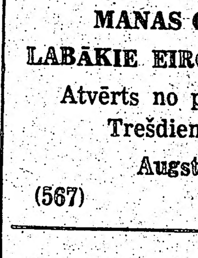
KLAVIEŖU BŪVĒTĀJS
A. KĻAVIŅŠ
skaņo, labo, modernizē klavieres, dod lietpratēja padomus klavieŗu pircējiem
TORONTO, 90 LONDON ST,
Tel. KE 8609
Pastāvīgi krājumā lietotas klavieres (440)

Apkārt zemes lodei

● 1944. gadā divas vecīgas māsas Etele Millere un Maude Lār nolēmušas modernizēt savu veco trīs stāvu mājokli. Pārbūves darbos uzlauzta kādas tualetes telpas grīda, zem kuŗas atradās daudzi banknošu saiņīši, 500.000 dol. vērtībā.

Vecākā māsa Maude slimoja ar iedomu, ka kāds viņu grib nogalināt un tāpēc vēlējās naudu dabūt no mājas laukā. Tam piekrita arī 13 gadus jaunākā māsa Etele. Naudu apraka, un gadu tecējumā uz tās uzbērtas vairākas tonnas zemes. Pēc savas māsas nāves Etele atcerējās noglabāto bagātību un par to pastāstīja savam advokātam. Pēdējais par noglabāto mantu paziņojis tiesai, kuŗa tagad nozīmējusi komisiju, kas veiks attiecīgos rakšanas darbus. Līdz tam laikam nozīmēta policijas sardze laukuma apsargāšanai no nelūgtiem mantas meklētājiem. Māsas savā laikā neapraka visas atrastās banknotes, bet dažas uzrādīja arī žurnālistiem. Tās bija 3 dolaru vērtībā, 1862. gadā Hudzonas upes bankas izdotas un dažas dolara vērtībā, izdotas 1852. un 1864. gadā.

Advokāts domā, ka banknotes piederējušas kādam bagātam izdevējam, kuŗš ir savā laikā nodibinājis The Drover's Gazette un uzcēlis skaisto celtni, kuŗā nauda bija noglabāta. Viņš miris 1929. gadā, 88 gadu vecumā.

● Uz Elizabetes kronēšanas svinībām imperijas ministru prezidenti brauks karietēs. Pēdējās tomēr nebūs karaliskā galma, bet gan privātu personu īpašums. Neparedzot vajadzību kronēšanas svinībās, jau priekš ilgāka laika tika izpārdotas galma karietes un zirgi. Savā laikā tos manīgi nopirka filmu magnāts Aleksandrs Korda, kuŗš tagad labsirdīgi aizdos bijušās karaliskā galma karietes kronēšanas vajadzībām. Tomēr trūkst vēl pieradušu braucēju un zirgu puišu. Te nu īstā vieta ir alus brūžu personāls, jo Anglijā alu joprojām izvadā ar zirgiem. Tā nu iznāks, ka lielie dominiju prezidenti brauks uz kronēšanas svinībām Vestminsteras katedrālē — filmu magnāta karietēs un alus brūža puišiem uz bukas.

● Franču komūnistu vadoņa Toreza atgriešanās Francijā luksuriozā salonvagonā izraisījusi bēdīgu pēcspēli. Par vagona aizvešanu no Beļģijas robežas līdz Parīzei un atpakaļ franču dzelzceļa pārvalde pieprasīja no poļu sūtniecības 50 tūkst. franku (apm. 150 dol.), jo vagons piederēja Poļu tautas republikai. Kamēr no Varšavas pienāca atbilde, franču inženieŗi apskatījuši luksus vagonu tuvāk. Izrādījies, ka vagons patiesībā pieder Francijai. To kaŗa laikā pievākuši vācieši un no pēdējiem savukārt pievākuši poļi. Tagad vagonu nosūta atpakaļ poļiem, bet diplomātiskā ceļā franču dzelzceļa pārvalde mēģinās to atprasīt.

● Pontianakas sultāns Hamids II, kuŗš aiz kulisēm vadīja „turka" Westerlinga sacelšanos Indonēzijā 1948. gadā, tagad notiesāts uz 10 gadiem cietumā. Sultāns, kuŗš bija arī Indonezijas valdības loceklis, tika apcietināts pirms trīs gadiem, kādā dumpinieku uzbrukumā Bandoengai, kuŗu uzbrucēji ieņēma un paturēja savā varā vairākas stundas. Sultāns bija arī Holandes armijas virsnieks un kalpoja par karalienes Juliānas adjutantu. Tagad viņam vēl jānosēž 7 gadi cietumā, jo 3 gadi jau pagājuši.

● Zviedrijas techniskā augstskolā pašlaik strādā pie jaunas rēķināmās mašīnas nobeiguma darbiem. Šī jaunā mašīna rēķinās apm. 1000 reižu ātrāk nekā cilvēks ar parasto reizināmo mašīnu. Mašīnas darba lauks būs ļoti plašs. Pēc tās ilgojas zemes rūpniecības uzņēmumi, astronomi, meteoroloģiskais birojs un visvairāk militārās iestādes, jo mašīna ļoti atvieglos artilerijas aprēķinus.

Zviedrijai jau ir viena rēķināmā mašīna, kuŗas konstrukciju pabeidza 1950. gadā un kuŗa izmaksāja valstij 600.000 kronas. Tagad šī mašīna strādā dienu un nakti un par mērenu atlīdzību veic pieprasītos skaitļošanas darbus. Par veiktiem uzdevumiem saņemtā atlīdzība dod valstij katru gadu vismaz 100 tūkst. kronu skaidra atlikuma.

Pasaulē ir vairākas skaitļošanas mašīnas: ASV apm. 15, Lielbritanijā 4 un vēl dažās valstīs pa atsevišķam eksemplāram, bet jaunā zviedru mašīna būs viena no pasaules labākajām un ātrākām.

HEINTZMAN un CO KLAVIEŖU TĪRSKAŅOTĀJS
J. MEDNIS
(Latvijas Konservātorijas absolv.)
Tel. GE 3109, GL 1326, Toronto,
piedāvā savus pakalpojumus kā klavieŗu tīrskaņotājs, remontētājs un eksperts
Pērkot klavieres no augšminētās firmas 15 proc. atlaide.
Lietotas klavieres pēc izvēles
(928)